

Въпроси, които се задават МНОГО ЧЕСТО

Вернер Гитт

Издателство Верен
пл. Славейков 1, 1000 София
© на немското издание 1989
CLV - Christliche Literatur-Verbreitung
Postfach 110135, D-4800 Bielefeld 11
преводач: Ваня Димитрова
редактор: Юлиана Балканджиева
ISBN 3-89397-703-1

Съдържание:

Въпроси, които се задават много често.....	1
ПРЕДГОВОР.....	2
1. ВЪПРОСЪТ ЗА БОГА (ВБ).....	3
2. ВЪПРОСИ КЪМ БИБЛИЯТА (ВББ).....	9
3. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СЪТВОРЕНИЕТО, НАУКАТА И ВЯРАТА	14
4. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СПАСЕНИЕТО (ВСП)	25
5. ВЪПРОСИ ОТНОСНО РЕЛИГИИТЕ (ВР).....	36
6. ВЪПРОСИ ОТНОСНО ЖИВОТА И ВЯРАТА (ВЖ)	38
7. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СМЪРТТА И ВЕЧНОСТТА (ВВ)	49
ПРИЛОЖЕНИЕ.....	52
ИЗ ЛИЧНИЯ ЖИВОТ НА АВТОРА	67

ПРЕДГОВОР

Идея на книгата. Идеята за тази книга възникна по време на една евангелизационна поредица, провеждана от автора в автентичната среда на мюнхенския дом на модата *Мюлхойзер*. Модистът *Харо Мюлхойзер* предостави първия етаж от магазина си за поредицата, всяка вечер в продължение на една седмица. Това означаваше: всяка вечер прибиране на дрехите и щандовете, подреждане на 250 стола, четене на лекцията, след това отново прибиране на столовете и подреждане на щандовете, за да може на другата сутрин персоналът на окачи дрехите. Столовете бяха твърде недостатъчни, но меките килими и стъпалата служеха като допълнително място за сядане. По този начин без проблеми се намираще място за около 350 души. Поради централното място на магазина в мюнхенската пешеходна зона (само на няколко метра от кметството и Фрауенкирхе) голяма част от посетителите бяха от нехристиянски среди. Имаше възможност също така след събирането да се задават въпроси по изнесената лекция, от което се възползваха доста хора. По този начин възникваха въпроси, изискващи разяснение, преди да бъде взето решение за вярата.

Вид на въпросите. Настоящата книга съдържа редица въпроси от тези, които бяха зададени в Мюнхен. Освен това са добавени и отговори на въпроси, задавани на автора при подобни мероприятия на други места. От години той ръководи "часа за въпроси" на младежките християнски събирания в Алден, където също са му задавани многобройни въпроси. Общото за всички въпроси, засегнати в книгата, е, че това са действително задавани въпроси. Така че настоящата книга не предлага една разходка по Библията за посветени посредством тези въпроси, а се опитва сериозно да погледне на проблемите, които занимават съмняващите се, питащите и търсещите. Става дума не просто за събиране на любопитни теологични въпроси или за теоретизиране, а за основни въпроси, задавани от търсещи хора, възникнали в практиката на изнасянето на лекции. Там, където е възможно, са включени и оригинални самостоятелни въпроси.

Метод на отговорите. Разкритата от древните гърци логика се оказва успешна в точните науки, че дори беше направен опит да се приложи този начин на мислене и в други области. Епохата на просвещението беше завладяна от това погрешно схващане, което имаше като следствие критическата позиция относно библейската вяра. Ако засегнатите в тази книга въпроси бяха от областта на математическите и природните науки, то апаратът на логиката би ни помогнал. Но при изложените тук проблеми въпросите на битието играят основна роля, а те не се

подават на чисто логическа обработка. Философията също не е в състояние да ни помогне. Философът *Ханс Ленк* от Карлсруе признава откровено: "Философията рядко дава окончателни и съдържателни решения; тя поражда въпроси, а не материали и резултати. За нея перспективата на един проблем е много по-важна отколкото частичното решение на някой древен въпрос."

Бог иска и може да ни води във всяка истина - както в мисленето ни, така и в действията и вярата ни. Решаващата мяра за всичко е авторизираното от Бога слово, което е пред нас под формата на Библията. Този извор не може да се замени с никакво човешко произведение. Тъй като отговорът на всички въпроси в основата си зависи от тази мяра, в подробното приложение към се спрял на същността и принципите на тълкуването на Библията. Обобщението във вид на тезиси се появява първоначално тук и има за цел да предаде принципа, необходим при работата с нея.

От съображения за пестеливост отговорите не винаги са представени изчерпателно. Освен това трябваше да бъде направен субективен избор от многобройните зададени въпроси.

Поради съдържателната връзка между тях при отговорите са неизбежни някои припокривания. За по-добра нагледност въпросите са подредени по теми. Някои от тях намират отговора си директно в Библията, защото това са най-подходящите думи. Други въпроси също намират отговора си в Библията, но това става посредством заключения, направени въз основа на дадените библейски текстове. Изводите до голяма степен зависят от познаването на Библията и индивидуалните способности да се намират други отговори в дадените библейски пасажки. По правило без отговор остават въпросите "защо?". Те също ще го получат, когато вярата стане видима действителност.

Благодарности. Благодарен съм на любимата си съпруга, която ми даде ценни указания при критичния преглед на ръкописа и пое трудната работа по набирането му на компютър.

Нашата молитва е, с настоящата книга да помогнем на търсеция във въпросите на битието и вярата.

1. ВЪПРОСЪТ ЗА БОГА (ВБ)

ВБ1: Откъде въобще мога да знам, че има Бог?

ОБ1: Няма народ или племе на земята, чиито хора да не вярват под някаква форма в някакъв бог, дух или същество, стоящо над тях. Това се отнася и за изолираните племена в джунглата, които никога не са имали контакт с друга култура, а още по-малко с евангелието. Защо е така? Ние всички имаме умствената способност да заключаваме за невидимия Творец от чудесните творения на видимото мироздание. Никой не вярва, че една кола, един часовник или дори едно копче или кламер са възникнали от само себе си. Затова апостол Павел пише в Новия Завет: "Понеже от създанието на света това, което е невидимо у Него, вечната Му сила и божественост, се вижда ясно, разбираемо чрез творенията. Така че те са без извинение." (Римляни 1:20). От творенията (природата) можем само да узнаем, че Бог съществува, и да заключим за Неговата сила и неизмеримо богатство на идеи, но не и за Неговата същност (напр. любов, живот, милост, доброта). Затова ни е дадена Библията.

ВБ2: Къде е Бог?

ОБ2: Според нашите човешки представи ние се опитваме пространствено да локализираме Бога. За това намираме подобни сведения както при езическите

представи за Бога от древността, така и в новоезическите. Гърците са вярвали, че техните богове живеят на планината Олимп, а древните германци са ги локализирали във Валхал. Лаплас твърди: "Аз изследвах цялата вселена, но никъде не открих Бога." Подобни са заключенията и на съветските космонавти: "Аз не срещнах Бога при моя полет." (Николаев, 1962 г. с Восток III). В светлината на Библията всички тези изказвания са изцяло погрешни, защото Бог е извън пространството. Той, който е създал пространството, не може да бъде част от него. Още повече, че Той прониква във всяка негова част: Той е вездесъщ. Точно това обяснява и апостол Павел на атиняните-езичници в Ареопага: "Защото в Него живеем, движим се и съществуваме" (Деяния 17:28). Псалмистът също осъзнава тази реалност, когато заявява: "Издирваш ходенето ми и лягането ми ... Ти си пред мен и зад мен, и сложил си върху мене ръката Си" (Псалм 139:3,5). Тук също се разкрива пълното проникване на Бога. Математическата представа за многоизмерни пространства (нашето пространство има само три измерения) би могла да ни помогне при въпроса къде е Бог. Пространството с n измерения е подмножество на пространството с $n+1$ измерения. По този начин четиримерното пространство не може да се обхване от триизмерното, но изцяло го прониква. Това съдържание се описва в Библията в 3. Царе 8:27: "Но наистина ли Бог ще обитава на земята? Ето, небето и небето на небесата не са достатъчни да Те поберат."

ВБ3: какво означава Бог? - Б.О.Г.?

ОБ3: Думата "Бог" не е акроним, т.е. дума, състояща се от началните букви на повече думи, като напр. НЛЮ (неидентифициран летящ обект). Бог непрекъснато се е откривал на хората с нови имена, които със значението си описват Божията същност (приведените библейски стихове посочват първоначалната поява на тези имена):

Елохим (Битие 1:1 - Бог, мн. ч., за да изрази триединството на Отец, Син и Свети Дух);

Елоах (41 пъти в книгата Йов, иначе само на отделни места; Бог - ед. ч. на Елохим);

Ел (Битие 33:20 - Бог, Всемогъщият);

Ел-Олам (Битие 21:33 - Вечният Бог);

Ел-Рои (Битие 16:13 - Бог, който ме вижда);

Ел-Шадай (Битие 17:1 - Всемогъщият Бог);

Йеова (Битие 2:4; според Изход 3:14-15 "Аз съм Този, Който съм");

Йеова-Рафека (Изход 15:26 - Йеова, твоят Изцелител);

Йеова-Ниси (Изход 17:15 - Йеова, мое знаме);

Йеова-Ире (Битие 22:13-14 - Йеова ще промисли);

Йеова-Шалом (Съдии 6:24 - Йеова е мир);

Йеова-Цидкени (Еремия 23:6 - Йеова, наша правда);

Йеова-Шама (Езекиил 48:35 - Йеова е там);

Йеова-Рои (Псалм 23:1 - Йеова, моят пастир);

Йеова Саваот (Господ на Войнствата);

Адонай (Битие 15:2 - Господарю мой, Господи, 134 пъти в Стария Завет).

(Цитирано от *Абрахам Майстер*, Лексикон на библейските имена, Пфафикон, 1970 г).

ВБ4: Защо не можем да видим Бога?

ОБ4: Първите създадени от Бога хора, Адам и Ева, са живеели в общение с Него и са можели да Го виждат лице в лице. С грехопадението човекът се е отделил от Бога.

Той е свят Бог, който мрази всеки грях, и поради това първоначалното общение между Него и човека се е прекратило. "... който сам притежава безсмъртие, обитавайки в непристъпна светлина, когото никой човек не е видял, нито може да види" (1 Тимотей 6:16). Затова ние ще можем да видим бога едва когато след смъртта си отидем в Неговия дом. Пътят до там е възможен само чрез Господ Исус: "Никой не отива при Отца освен чрез Мен" (Йоан 14:6).

ВБ5: Наистина ли Бог е Бог на любовта, щом като допуска по света да има толкова мъка?

ОБ5: Преди грехопадението не е имало нито смърт, нито болка, нито мъка, нито изобщо каквото и да било от нещата, които днес измъчват хората. Бог е създал всичко така, че човекът да живее в идеални условия. Чрез своя свободен избор човекът е тръгнал по свои пътища, които са го отделили от Бога. Защо Бог ни е дал такава голяма свобода на избора, не можем да обясним. Ние обаче твърдо вярваме, че който се отдалечи от бога, изпада в нужда. До ден днешен всички ние повтаряме този горчив опит. Някои хора са склонни да приписват вината на Бога, но нека си припомним, че не Бог, а човекът е причината за това. Ако през нощта, пътувайки по магистралата, изгасим фаровете и така причиним тежка катастрофа, не бива да обвиняваме производителя на автомобила. Конструктивно той е дал възможност за осветление, но ако ние съзнателно го изключим, вината си е само наша. "Бог е светлина" (1 Йоан 1:5) и когато се отправяме в тъмнината, далеч от Бога, не бива да обвиняваме Твореца, защото Той ни е създал да бъдем близо до Него. Бог е и си остава Бог на любовта, защото Той е направил нещо невероятно - дал е собствения Си син, за да ни изкупи от ситуацията, която ние сами сме си причинили. В Йоан 15:13 Исус казва за Себе си така: "Никой няма по-голяма любов от това, да даде живота си за приятелите си." Има ли по-голяма любов от тази? Направено ли е нещо по-велико за хората от делото на Голгота? Кръстът е връхът на Божията любов.

Всички ние, вярващи или невярващи, живеем в падналия свят, в който мъката във всички нейни прояви е основна съставна част. Неизяснени за нас остават и личните страдания. Защо при един човек всичко е наред, а друг е засегнат от нужда и тежка болест? Често пъти вярващият трябва да страда дори повече от безбожния, както казва псалмистът:

"Защото завидях на надменните, като гледах благоденствието на нечестивите. Понеже не се притесняват при умирането си и тялото им е тлъсто. Не са в общите човешки трудове, нито са измъчвани като другите човеци" (Псалм 73:3-5).

След това обаче той намира предназначението на своето лично страдание, което не е наказание за някакви грехове, и не се пазари с Бога, а се държи здраво за Него:

"Обаче аз винаги съм с Теб; Ти ме хвана за дясната ми ръка. Чрез съвета Си ще ме водиш и след това ще ме приемеш в слава. Чезне плътта ми и сърцето ми, но Бог е сила на сърцето ми и вечният ми дял" (Псалм 73:23,26).

ВБ6: Не е ли виновен за всичко Бог?

ОБ6: Когато след грехопадението Бог е потърсил сметка от Адам, той е посочил като виновна Ева: "Жената, която Ти ми даде, за другарска, тя ми даде от дървото и ядох" (Битие 3:12). След това Бог пита жената, но тя също се опитва да се оправдае: "Змията ме подмами и ядох" (Битие 3:13). По отношение на собствената си вина ние показваме забележително поведение: винаги я отклоняваме от себе си и я прехвърляме на други, докато най-накрая не обвиним и самия Бог. Точно в този момент става невъобразимото: в Исус Бог взема цялата вина върху себе си: "... който за нас направи грешен Онзи, който не е знаел грях" (2 Коринтяни 5:21). Божията присъда над греха на

света се е изляла над Божия Син. Божият гняв се е стоварил над Него с цялата си сила: слънцето се е скрило за три часа и Той наистина е бил напуснат от Бога - Той, "... който даде Себе Си за нашите грехове" (Галатяни 1:4), за да можем ние да бъдем освободени от тях. Това е изявлението на Божията любов. Няма по-добро послание от евангелието.

ВБ7: В старозаветното време Бог е изисквал изстребването на цели народи, а в Проповедта на планината се казва: любете враговете си. Различен ли е Бог на Стария Завет от Бога на Новия Завет?

ОБ7: Някои хора смятат, че в Стария Завет (СЗ) Бог е Бог на гнева и отмъщението, а в Новия Завет (НЗ) Той е Бог на любовта. Това схващане лесно може да се обори чрез следните стихове от СЗ и НЗ: в Еремия 31:3 Бог казва: "Наистина те възлюбих с вечна любов, затова продължих да ти показвам милост", а в НЗ, в Евреи 10:31: "Страшно е да падне човек в ръцете на живия Бог." Бог е както гневният Бог по отношение на всеки грях, така и любящият Бог по отношение на всеки, който иска да се покае. това свидетелство може да се намери и в НЗ, и в СЗ, защото Бог е винаги същият. При Него няма "изменение или сянка от промяна" (Яков 1:17). Също така непроменен е и Божият Син: "Исус Христос е същият вчера, днес и до века" (Евреи 13:8).

Библията е пълна с примери за това как Бог осъжда греховете на хората и как, от друга страна, запазва Своите Си. Потопът е погълнал цялото човечество поради греховните му пътища, но осем души са били спасени. Също така при Страшния съд по-голямата част от човечеството ще загине, защото е вървяла по широкия път на проклятието (Матей 7:13-14). Бог е дал Обетованата земя на Своя народ, но при излизането от Египет евреите са били нападнати от амаличаните. Във Второзаконие 25:17-19 над амаличаните е произнесена присъдата за изстребление, която по-късно Саул е трябвало да изпълни по Божия заповед (1 Царе 15:3). В новозаветното време Анания и Сапфира са били умъртвени, защото не са казали цялата истина (Деяния 5:1-11). От тези примери можем да се поучим, че Бог взима греховете ни много по-сериозно, отколкото ние си мислим. В това отношение Бог също е останал неизменен. Той мрази всеки грях и осъжда всяко провинение. И днес Той също би могъл да унищожи цели народи. Ние, германците, сме съгрешили против Бога по особено тежък начин, защото по времето на Третия райх нашият народ е разработил цяла програма за унищожаването на Неговия народ. Разделянето на Германия и загубата на източните области е ясна Му присъда. Бог би могъл да унищожи и целия ни народ, но милостта Му беше толкова голяма, че Той не го направи, маже би заради останалите вярващи. Содом и Гомора не биха били унищожени, ако в тях се бяха намерили поне десет праведници (Битие 18:32). Това, че съдът не става веднага, е израз на Божията милост. Един ден обаче всеки човек трябва да даде отчет за живота си - както вярващият, така и невярващият (2 Коринтяни 5:10; Евреи 9:27; Откровение 20:11-15).

ВБ8: Бог ли е създал злото?

ОБ8: В Първото послание на Йоан четем, че "Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина" (1:5). "... както е съвършен и вашият небесен Отец" (Матей 5:48), ангелите прогласяват: "Свят, свят, свят е Господ на Войнствата" (Исаия 6:3). Той е "Отец на светлините" (Яков 1:17) и от Него не може да идва никакво зло. Библията разкрива произхода на злото във връзка с падението на Сатана, който някога е бил херувим, ангел на светлината, но е поискал да стане "подобен на Всевишния" (Исаия 14:14). В Езекиил 28:15-17 е описана неговата гордост и падение:

"Ти беше съвършен в пътищата си от деня, когато беше създаден, докато се намери беззаконието в теб. От голямата ти търговия вътрешността ти се изпълни с

насилие и ти съгреши; затова те отхвърлих като скверен от Божия хълм и те унищожих отсрещо огнените камъни, херувиме закрилящ! Сърцето ти се надигна заради красотата ти, ти поквари мъдростта си заради блясъка си и Аз те хвърлих на земята..."

Тъй като първата човешка двойка се е поддала на изкушението, тя е попаднала под властта на греха. Така злото е влязло в света. Очевидно по този начин Сатана е успял да проникне и да завладее света: "Защото нашата борба не е срещу плът и кръв, но срещу началствата, срещу властите, срещу духовните сили на нечестието в небесните места" (Ефесяни 6:12).

ВБ9: Може ли Бог да се учи?

ОБ9: По дефиниция ученето е усвояване на неизвестно знание. Тъй като Бог знае всичко (Псалм 139:2; Йоан 16:30), за Него няма нищо ново, което Той трябва да научи. Като Господар над пространството и времето на Него са Му известни в еднаква степен както миналото, така и бъдещето. Ние сме тези, които се учат. В Библията Бог ни разкрива Своето всезнание, показвайки ни бъдещите събития чрез пророците.

ВБ10: Действително ли е съществувал Исус? Той Божи Син ли е?

ОБ10: Оповестяването на идването на Исус на този свят е едно от най-забележителните пророчества. Старият Завет предсказва в подробности Неговото месторождение във Витлеем (Михей 5:2; Лука 2:4); Неговото родословие (2 Царе 7:16; Матей 1:1-17) и това, че Той е едновременно и Божи Син (Псалм 2:7; 2 Царе 7:14 и Евреи 1:5) и Човешкият Син (Данаил 7:13 и Лука 21:27); Неговото дело (Исаия 42:7 и Йоан 9); причината за Неговото изпращане (Исаия 53:4-5 и Марк 10:45); предаването му за 30 сребърника (Захарий 11:12 и Матей 26:15); Неговите страдания с смърт на кръста (Псалм 22 и Лука 24:26); а също така и Неговото възкресение (Осия 6:2 и Лука 24:46). Чрез ясно определения период от 400 години между последната книга на СЗ и новозаветното време изпълнените се пророчества за Христос придобиват особено впечатляваща тежест по отношение на поставения по-горе въпрос. За живота на Исус свидетелстват също и небиблейски източници като напр. римският историк *Тацит*, римският придворен *Светиний* от времето на император *Адриан*, римският управител на Витиния и Мала Азия *Талий* и еврейският историк *Йосиф Флавий* (род. 37 г. сл. Хр.), от когото е следният убедителен цитат:

"По това време живееше Исус, един мъдър човек, ако изобщо можем да го наречем човек. Той именно извърши невероятни дела и беше учител на всички хора, които с радост приемаха истината. Така той привлече много юдеи, а също и много езичници. Той беше Христос. И въпреки че Пилат, подбуден от водачите на нашия народ, го осъди на смърт чрез разпятие, неговите по-раншни последователи му останаха верни. Защото той им се яви жив на третия ден, както Божиите пророци бяха предсказали това и хиляди други чудни неща за него" (Юдейски хроники XVIII. 3. 3.).

Сам Бог потвърждава Исус като Свой Син (при кръщението: Матей 3:17; на планината на преображението: Марк 9:7), а ангелът провъзгласява Неговото рождение като "Син на Всевишния" (Лука 1:32). Господ Исус представя Себе Си пред Пилат (Матей 26:63-64) и пред Кайфа (Лука 22:70) като Божи Син, а същото свидетелстват и различни мъже и жени от Библията:

- Петър: "Ти си Христос, Синът на живия Бог" (Матей 16:16).

- Йоан: "Ако някой изповяда, че Исус е Божият Син, Бог пребъдва в него и той - в Бога" (1 Йоан. 4:15).

- Павел: "Живота, който сега живея в тялото, живея го с вярата, която е в Божия Син" (Галатяни 2:20).

- Марта от Витания: "Да, Господи, вярвам, е Ти си Христос, Божият Син, който има да дойде на света" (Йоан 11:27).

- Натанаил: "Учителю, ти си Божи Син, Ти си Израилев Цар" (Йоан 1:49).

- Римският стотник при разпятието: "Наистина Този беше Син на Бога" (Матей 27:54).

- Етиопският придворен: "Вярвам, че Исус Христос е Божи Син" (Деяния 8:37).

Дяволът също знае, че Исус е Божият Син (Матей 4:3-6) и демоните са принудени да Го признаят за Божи Син (Матей 8:29).

Това, че Исус е Божи син, още по онова време е било препънка както за фарисеите и първосвещениците (Марк 14:53-65), така и за отхвърления народ (Йоан 19:7), като дори до днес този факт е трън в очите на мюсюлманите и юдеите. Той не би могъл да бъде наш Спасител и Изкупител, ако беше само един "брат" (*Шалоб бен Хорин*), "Син сред синовете" (*Царит*), добър човек или социален реформатор. Това беше възможно само защото Той действително е Син на живия Бог (Мтей 16:16).

ВБ11: Каква е връзката между Бог и Исус? Това една личност ли е, или две, от които едната е по-високопоставена от другата? На кого да се молим?

ОБ11: Бог не може да се обхване с нашето мислене. Той е извън пространствен и неизследим, затова са ни забранени всякакви картинни представи за Него още в първата заповед. Въпреки това Бог "не е преставал да свидетелства за Себе Си" (Деяния 14:17), Той ни се е разкрил. Той е *Единият* и *Триединният* Бог едновременно.

1. *Бог е Единият Бог.* Няма никакъв друг Бог освен Бога на Авраам, Исаак и Яков (Изход 3:6): "Аз съм първият, аз и последният, и освен Мен няма Бог" (Исаия 44:6). "И да разберете, че съм Аз, че преди Мен не е имало Бог и след Мен няма да има. Аз, Аз съм Господ, и освен Мен няма Спасител" (Исаия 43:10-11). Затова заповедта гласи: "Да нямаш други богове освен Мен" (Изход 20:3). Представите за Бога на всичките религии са безсъдържателни: "Защото всичките богове на племената са нищожества" (Псалм 96:5); те са "вятър и посрамване" (Исаия 41:29).

2. *Бог е Триединният Бог.* Едновременно с това Бог ни се представя като единство в три личности. Тук не става въпрос за трима различни богове, а както на много места в Библията се говори, за тризвучие на Божията воля, дело и същност (1 Коринтяни 12:4-6; Ефесяни 1:17; Евреи 9:14). За този триединен Бог се говори по три различни начина с личностна диференциация: Бог Отец, Исус Христос - Божият Син, Светият Дух. В заповедта за кръщението според Матей 28:19 това е изразено по най-добрия начин. Изразът триединство, който никъде не се среща в Библията, е човешкият опит да се обобщи тази божествена тайна с една дума.

В Исус Бог става човек. "Словото стана плът" (Йоан 1:14). Бог става видим, може да се чуе, да се види, да се докосне (1 Йоан 1:1) и да се обхване с вярата (Йоан 6:69). Бог изпрати Исус при нас и Го "постави за умилоствение чрез кръвта Ми посредством вяра" (Римляни 3:25). Така Исус е поставен в особено функционално положение спрямо нас. Ние имаме спасителната вяра сако, ако вярваме в Исус Христос. Той е отишъл за нас на кръста, Той е платил за нашата вина, Той ни е изкупил (1 Петрово 1:18) и затова трябва да призоваваме Него, за да бъдем спасени (Римляни 10:13). Чрез Исус ние имаме достъп до Отца (Йоан 14:6) и можем да кажем: "Авва, Отче" (Римляни 8:15). Исус е Божият Син, но има същото естество като Бог Отец: "Аз и Отец сме едно" (Йоан 10:30), затова Той може да каже: "Който е видял Мен, е видял Отца" (Йоан 14:9). Тома изповядва пред Възкръсналия: "Господ мой и Бог мой" (Йоан 20:28). Божествеността и еднаквостта на Неговото естество с това на Отца е изразено чрез следните еднакви имена и дела: Творец (Исаия 40:28 и Йоан 1:3), Светлина (Исаия 60:19-20 и Йоан 8:12), Пастир (Псалм 21:1 и Йоан 10:11), Първият и Последният (Исаия

41:4 и Откровение 1:17), Изкупител на греховете (Еремия 31:34 и Марк 2:5), Създател на ангелите (Псалм 148:5 и Колосияни 1:16), възхваляван чрез ангелите (Псалм 148:2 и Евреи 1:6). Тъждествеността на Исус с Отца се подчертава също във Филипияни 2:6. При възплъщението си в Човек Той взема на Себе Си и подчинеността на човека. Той е живял в пълна зависимост и послушание на Отца. Във връзка с човешкото възплъщение на Исус се появява ясна разлика в ранговете на Отца и Сина: както мъжът е глава на жената, така и Бог е глава на Христос (1 Коринтяни 11:3). Сега обаче Господ Исус седи отдясно на Отца и е равнопоставен на Него (Евреи 1:3). Отец е дал на Сина всяка власт на небето и на земята (Матей 28:18), предал Му е и съда (Йоан 5:22), защото Той е положил всичко в краката Му (1 Коринтяни 15:27. "А когато всичко Му бъде покорено, тогава и Самият Син ще се покори на Този, който Му е покорил всичко, за да бъде Бог всичко във всичко" (1 Коринтяни 15:28).

Святият Дух е също божествена Личност, но с различни функции от Божия Син. Той е наш Утешител (Йоан 14:26) и Застъпник, Той ни помага да разберем истините на Библията (Йоан 14:17), Той се застъпва за нас пред бога с правилната молитва (Римляни 8:26) и без Него изобщо не можем да приемем Исус като наш Господ и Спасител (1 Коринтяни 12:3).

Молитвата: Исус учи учениците Си, а заедно с тях и нас, да се молим на Отца (Матей 6:9-13). Когато апостол Йоан пада, изплашен от силата на ангела, и иска да му отдаде почит, Божият пратеник решително отказва: "Недей! Аз съм съслужител на теб и на братята ти... Поклони се на Бога" (Откровение 22:9). Също така молитвата към Исус Христос е не само възможна, но след Неговото идване на този свят е и задължителна. Той сам казва на учениците Си: "Досега нищо не сте искали в Мое име; искайте и ще получите" (Йоан 16:24) и "Ако поискате нещо в Мое име, това ще сторя" (Йоан 14:14). Колосияни 3:17 обобщава всички наши думи и дела, а с това и молитвите ни към Христос: "И каквото и да вършите, със слово или дело, вършете всичко в името на Господ Исус, като благодарите чрез Него на Бог Отец." Исус е единственият Посредник между Бога и човека (1 Тимотей 2:5) и затова ние можем да се обърнем с молитва към Него. първият мъченик Стефан е описан като човек, "пълнен със Светия Дух" (Деяния 7:55). До нас е достигнала неговата молитва към Исус: "Господи Исусе, приеми духа ми" (Деяния 7:59). Също така по време на живота Си на земята Господ Исус е бил почитан като Бог и Той е приемал това. Виждаме това в случките с прокажения (Матей 8:2), с изцеления слепороден човек (Йоан 9:38) и учениците Му (Матей 14:33), които Му се покланят. В Библията това е най-висшият израз на преклонение и обожание. За молитва към Светия Дух не намираме никакви указания в Библията.

2. ВЪПРОСИ КЪМ БИБЛИЯТА (ВББ)

Настоящият комплекс от въпроси, който си отнася до валидността и истинността на Библията, е от основно значение. По тази причина в главата се разглеждат само четири въпроса и според тежестта на тази тематика техните отговори са по-подробни и изчерпателни.

ВББ1: Библията все пак е написана от хора и затова е относителна. Как можете да твърдите, че тя е от Бога и че всичко в нея е вярно?

ОББ1: Нега разгледаме въпроса за библейската истина с помощта на един избран пример, който има предимството да може да се описва математически. Библията съдържа 6408 стиха с пророчества, от които 3268 вече са се изпълнили, а останалите се

отнасят до бъдещи събития. Нито едно пророчество не се е сбъднало по начин, различен от предсказания. Няма друга такава книга в световната история. Тук имаме такава съдържание на истина, каквото няма никъде на друго място, което освен това, може да се изрази и математически. Нека си зададем въпроса дали е възможно толкова много пророчества да се изпълнят съвсем случайно, т.е. дали тяхното сбъждане може да се обясни без действието на Бога. За целта ще използваме математическия апарат на теорията на вероятностите. В следващия изчислителен модел не се съобразяваме с това, че понякога повече стихове описват едно пророчество, а може и един стих да съдържа повече пророчества. Също така в сметката не влиза, че някои пророчества се споменават многократно. Тези опростявания на модела се компенсират по-нататък при изчисляване на основната вероятност.

Ако приемем твърде високата вероятност $p = 0,5$ за *случайно* сбъждане на отделно пророчество, то общата вероятност w за сбъдналите се досега 3268 може да се пресметне математически. Тя възлиза на $w = 2^{-3268} = 1,714 \times 10^{-948}$. Пророческите твърдения са от такъв характер, че сбъждането на описано събитие математически би могло да се формулира като 1 към 1000 до 1 към няколко милиона. С допускането 1:2 ($= 0,5$) виждаме, че това не може да бъде случайно. За уравнение на стойностите за w нека разгледаме някои от съществуващите системи за тото. Ако вероятността за улучване на шестица в популярното тото "6 от 49", т.е. от 49 полета с нарастващ номер, възлиза на 1:14 милиона, то нека си зададем въпроса: с колко полета би трябвало да се разшири един тото фиш, при който също трябва да познаем 6 числа, за да достигнем до тази вероятност, която изчислихме за случайното изпълнение на 3268 пророчества? Какво бихме могли да предложим?

а) Големината на игрище за тенис?

На площ $A = 1,525 \times 2,74$ кв. м. = 4,178 кв. м. се съдържат $L = 176140$ полета с големината на тези от обикновения фиш.

б) Големината на футболно игрище?

При $A = 7350$ кв. м. са възможни 459 375 000 полета.

в) Повърхността на цялото земно кълбо?

При $A = 510$ млн. кв. км. са възможни $L = 31,3653 \times 10^{18}$ полета, при което 1018 означава един трилион и един милион билиарди.

Ако пресметнем вероятността при L номерирани полета да изтеглим 6 печеливши, то за горните повърхности се получават следните стойности:

а) $w = 1:0,4 \times 10^{30}$ или $2,5 \times 10^{-30}$

б) $w = 1:1,3 \times 10^{49}$ или $7,66 \times 10^{-50}$

в) $w = 1:1,3 \times 10^{114}$ или $7,56 \times 10^{-115}$

От тези стойности на w виждаме, че сравненията са напълно достатъчни. Математическият резултат за броя на полетата просто спира дъха. Дори и да вземем на помощ общия брой на всички атоми във Вселената 1080, който сам по себе си е непредставим - това е 1 с 80 нули или числото 10 милиарда, умножено 8 пъти по себе си. Свърхъастрономическото число $2,74 \times 10^{164}$ полета се получава при друго надминаващо представите ни сравнение: ако си представим толкова вселени, еднакви по големина на нашата, колкото атоми се съдържат в нея, то общият брой на всички атоми във всички тези вселени ще бъде с 27400 пъти по-малък от необходимия брой на полетата във фиша (вж. Г1).

От горните разсъждения можем да направим един единствен извод: пророчествата имат божествен произход. Те не могат да идват от човек. Изчисленията ни водят до такъв резултат, който Исус в молитвата Си към Отца (често наричана "първосвещеническа молитва") свежда до простата формула: "Твоето Слово е истина" (Йоан 17:17). Така че Библията не може да има човешки произход. "Цялото Писание е

боговдъхновено" (2 Тимотей 3:16). Бог е използвал избрани хора, на които е дал необходимата ни информация, за да могат да я предадат на нас, без тя да бъде повлияна от техните личности, характери или възприятия. Повече по този въпрос можете да намерите в трите подраздела от приложението "Основни сведения за Библията": I. 1. за нейния произход; I. 2. за нейната истинност; I. 3. за проверката на нейните истини.

ВББ2: Как мога да проверя дали Библията е вярна?

ОББ2: Дали един математически формулиран физичен процес или описана химическа реакция ще протече при дефинираните условия, или не, не се решава на масата за дискусии, а чрез провеждане на съответния експеримент. За разлика от всички останали писания на идеологии и религии, Библията посочва методи, чрез които нейната истинност може да се докаже чрез експеримент. Този, който не философства, а иска истински да се убеди, е поканен да участва в един експеримент, зад който стои сам Бог:

"Тази книга на закона да не се отделя от устата ти и да размишляваш върху нея денем и нощем, за да внимаваш да спазваш всичко, което е написано в нея; защото тогава ще благоуспяваш в пътя си и тогава ще имаш успех." (Исус Навин 1:8).

Този експеримент се състои от три части:

1. *Запознаване с описанието на експеримента:* първоначално е необходимо чрез интензивно четене да се запознаем със съдържанието на Библията.

2. *Провеждане на експеримента:* на второ място е необходимо да се постъпва според дадените указания.

3. *Проверка на експерименталните данни:* всички хора желаят да имат успешен брак и семейство, професия и свободно време. Въпросите, отправени към съветниците в жълтата преса са убедително доказателство за това. Нито един психолог-консултант по въпросите на семейството, производството или политиката не разполага с абсолютна рецепта за успех. Само Библията дава гаранция за успех и мъдри действия.

Който проведе този експеримент, винаги идва до положителна равностметка. Няма опасност от загуба или риск, няма изгубен залог, както при тотото, нито изгубени лихви, както при кредитите. Този, който опита с Библията, си има работа със самия Бог и винаги ще има печалба. (Други възможности за опити са дадени в приложението "Забележки към Библията" част I.2. за истинността на Библията).

ВББ3: По какво се различава Библията от всички останали книги в световната литература?

ОББ3: Библията се различава много и решително в много аспекти от всички останали книги в световната история. Тя представлява своеобразно, неповторимо и несравнимо произведение:

1. *Въпреки че е съставяна в продължение на над 100 години, тя показва неповторима последователност:* Библията е писана за един период от повече от 1500 години от около 45 писатели с различен произход и професии. Сред тях са университетският възпитаник Мойсей, главнокомандващият Исус Навиев, министър-председателят Даниил, придворният Неемия, царят Давид, говедарят Амос, рибарят Петър, митничарят Матей, майсторът на шатри Павел. Различните части на Библията са възникнали на най-различни места като напр. в пустинята (Мойсей), в затвора (Еремия), в двореца (Даниил), по време на път (Лука) или на заточение (Йоан), и при всевъзможни настроения на авторите като радост, любов, страх, грижи, страдание и отчаяние. Тематиката на Библията е единна и смислово свързана въпреки различните обществени слоеве, от които произлизат нейните автори и небивалия преди и след нея период от 60 поколения, през който тя се е появила. Писателите засягат стотици теми с

особено впечатляваща хармония и последователност. Ако по едно такова голямо разнообразие от теми бяха работили само хора, живели през такива отдалечени една от друга епохи и толкова различни като личности, без Божието действие, то опитът показва, че не би могло да се очаква никакво единство. Забележително е как библейското учение за Бога и спасителният Му план за хората преминава като червена нишка през цялата Библия.

2. *Библията съдържа такова разнообразие от литературни жанрове, което не се среща в никоя друга книга* (вж. тезис Б58 в приложението, част I). Тук отсъстват такива видове, които не са длъжни да говорят истината, като приказките, легендите, басните, преданията. Също така не намираме преувеличения, характерни за сатириите, фарсовете и комедиите.

3. *Библията се характеризира със забележителна многостранност*. Тя е едновременно и книга на вярата, и на законите, и историческа книга. Тя дава основите на многобройни области на знанието и съдържа хиляди житейски правила за различни ситуации. Тя е най-добрият брачен консултант и описва как трябва да се отнасяме към родителите, децата, приятелите, враговете, съседите и роднините, към чужди и гости, към братята и сестрите във вярата (по-подробно във въпроса ВЖ3). Тя говори за произхода на света и живота, за същността на смъртта и края на света. Тя ни разкрива естеството на Бог Отец, Неговия Син Исус Христос и действията на Светия Дух.

4. *Библията е единствената книга с изключително надеждни пророчества*. Пророчествата на Библията имат божествен произход (1 Царе 9:9; 2 Царе 24:11; 2 Петрово 1:20-21) и затова не могат да се намерят в нито една друга книга на световната история (нито в корана, нито в писанията на френския окултист *Нострадамус*). Периодите от време между пророчествата и изпълнението им са толкова големи, че дори и най-строгите критици не могат да твърдят, че пророчествата са написани едва след настъпването на събитията (по-подробно в Г1).

5. *Времевият обхват на Библията не се среща никъде другаде*. В своите сведения Библията се простира от началната точка на оста на времето (от сътворението) до самия ѝ край (Откровение 10:6). Никоя друга книга не ни казва нещо определено за началото на времето и не дръзва да описва събитията в крайната точка на времевата ос. Освен това Библията говори за вечността, за онази действителност, в която законите на времето не важат.

6. *Нито едно от твърденията на Библията не се е оказало погрешно*. Никога не се е налагало научните основи на Библията да бъдат ревизирани въз основа на експериментални резултати. Напротив, има много примери за това как естествонаучни описания в Библията биват потвърдени от изследванията векове по-късно (напр. броят на звездите: Г1), структурата на земята (Г1).

7. *Нито една книга не описва човека толкова реалистично колкото Библията*. Няма нито едно комедийно преувеличение, нито ретуширани биографии и обожествени герои, които да прикриват или смекчават отрицателните страни в човешката природа. В Библията не се премълчават греховете на патриарсите (Битие 12:11-13), прелюбодейството на Давид (2 Царе 11) и нередностите в църквите (1 Коринтяни 1:11; 2 Коринтяни 2:1-4).

8. *Както никоя друга книга Библията обхваща явления, които при тогавашното ниво на знанието не би могъл да предугади нито един човек* (напр. космическите лаборатории, орбиталните станции: Авдия 4) и включва в учението си ситуации, появили се след много векове (напр. наркоманията: 1 Коринтяни 3:16-17; генното инженерство: вж. въпроса ВЖ10).

Дори само тези осем изредени особености разкриват Библията като една изключителна книга, с която никоя друга не би могла да се сравнява и в най-малка

степен. Историкът *Филип Шаф* описва много сполучливо неповторимостта на Светото Писание и Този, за когото то говори:

"Този Исус от Назарет победи без оръжие и пари много повече милиони хора отколкото Александър, Цезар, Мохамед и Наполеон. Без наука и образование Той хвърли повече светлина върху божествените и човешките неща отколкото всички философи и учени взети заедно. Без реторика Той говори думи на живота, както никой преди Него и след Него не е говорил, и постигна такова въздействие, каквото никой оратор или поет не е постигнал. Без сам да запише нито ред, Той задейства толкова много пера и даде толкова много материал за проповеди, речи дискусии, учения, произведения на изкуството и хвалебствени песни - повече от всички мислители и творци на античността и съвремението" (Дж. Макдауъл, Проверка на Библията).

Ако по отношение на броя на думите (783137) и буквите (3566480 според английската King James) Библията може да се обхване точно, то пълнотата на нейните идеи е неизброима. Човешкият живот е недостатъчен, за да се обхване цялото й идейно богатство (Псалм 119:162). Затова можем да четем Библията като една единствена книга, без това да ни омръзне или до скучае. С всеки нов прочит се откриват нови идейни насоки и връзки с други текстове. *Така стигаме до един важен извод:* Библията е единствената божествена книга. Нейната истинност е гарантирана и узаконена от Бога (Псалм 119:160; Йоан 17:17).

ВББ4: Има ли днес нови послания като допълнение към Библията? Бог не е ли по-велик от Писанието и не може ли да говори директно на някого?

ОББ4: Трябва да правим разлика между двата начина, по които Бог говори на хората: валидната за всички хора в еднаква степен Библия и индивидуалното водителство от Бога в живота на всеки отделен човек.

1. *Допълнения към Библията.* Успоредно с възникването на библейските Писания чрез призвани и упълномощени от Него хора (Еремия 1:5; Галатяни 1:12) се появяват и лъжепророци със собствени послания. На въпроса: "Как ще познаем, коя дума Господ не е казал?" (Второзаконие 18:21), който вълнува и нас, Бог дава като отговор един решаващ критерий за проверка на истината:

"Когато някой пророк говори от Господното име, и думата му не се сбъдне и не се изпълни, тази дума Господ не е говорил; пророкът я е говорил надменно; да не се боиш от него." (Второзаконие 18:22)

Също в Проповедта на планината Исус предупреждава за лъжепророците и разкрива признаците за тяхното разпознаване:

"От плодовете им ще ги познаете. Бере ли се грозде от тръни или смокини от репей? Също така всяко добро дърво дава добри плодове, а лошото дърво дава лоши плодове" (Матей 7:16-17).

Апостол Йоан не по-малко настойчиво предупреждава за тази опасност: "Защото много измамници излязоха в света, които не изповядват идването на Исус Христос в плът. Такъв човек е измамник и антихрист... Никой, който върви напред и не пребъдва в Христовото учение, няма Бога" (2 Йоан 7, 9).

Само Библията е Божието откровение. За последен път Бог говори чрез Своя Син, след което няма повече откровения (Откровение 22:19). Нищо повече не може да се прибави към словото на Библията. Още в своето време апостол Петър предупреждава за "гибелни ереси" (2 Петрово 2:1), които със собствените си учения водят хората към погибел. Добавките или изопаченията на Библията на *Джоузеф Смит* (книгата на Мормон), *Якоб Лорбеер* (Приятелите на новото откровение), *Ч. Т. Ръсел* (Свидетелите на Йехова), *Дж. Г. Бишоф* (новоапостолите), *М. Бейкър Еди* (Християнска наука) и др. не са никакви божествени послания, а жалки заблуди на

лъжеучители и измамници. Бог не дава допълнителни откровения, а само нова светлина върху това, което вече отдавна е казал СЗ и НЗ. Така че Библията е единственият валиден източник на информация и единственото мерило, с което можем да проверяваме всичко. Също и цитати на днешни съвременници, започващи с формулата: "Бог ми каза..." поради гореказаното се нуждаят от строга проверка.

2. *Индивидуално водителство от Бога.* Често пъти ние бихме желали в определени ситуации да имаме директно слово от бога. бог би могъл да го направи, но това не е Неговият метод. *Мартин Лутер, Джон Уесли, Хъдсън Тейлър или Били Греъм* са били и са изтъкнати Божии мъже и са извършили необикновени дела. Те са се уповавали на Божието Слово и са получавали от него импулси за благословената си работа. Нашата молитва "Научи ме, Господи, на пътя Си" (Псалм 86:11) изисква Божието действие в живота ни. Това е въпрос на опит и едва после се разкрива като Божия намеса, но всичко това става безшумно, без да чуваме осезателно Божия глас.

3. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СЪТВОРЕНИЕТО, НАУКАТА И ВЯРАТА

ВС1: Има ли преход от неживата природа към живите организми?

ОВС1: Основната причина за съществуването по-рано рязко разграничение между неорганична и органична химия е, че в природата, неповлияна от човешка намеса, органичните съединения възникват само чрез активността на живите организми. Със смъртта на организма започва обратният процес: Органичните съединения са разлагат до своите неорганични съставни части. След като химикът *Ф. Вьолер* през 1828 г- превърна безспорно неорганичния амониев цианат в органичното съединение пикочна киселина, тази принципна разлика вече не съществува. Днес ние сме в състояние чрез целенасочена и планомерна дейност да синтезираме многобройни органични съединения. При това тук безусловно са необходими познания по химия и технология, т.е. необходимо е влагането на интелект. Ако разгледаме живите същества, ще установим, че на физико-химично ниво в растенията и животните и в човека няма процеси, които да противоречат на физикохимичните процеси извън живите организми. Известните природни закони тук са в пълна сила. Така че между живата и неживата материя няма някаква принципна разлика на нивото на физиката и химията. В своите трудове за възникването на първите живи същества от първичния бульон неodarвинистите отиват по-далеч, като казват, че има сравнително гладък и безпроблемен преход от неживата материя към живите организми. Живият организъм обаче не бива да се бърка с материята на живите същества. Организмът като цяло не може да бъде разбран въз основа на изолираното обяснение на отделните му съставни части и процеси. Организмите съдържат като важна съставка **информацията**, тази духовна величина, която материята не може да произведе сама. Тя е причината всяко живо същество да се стреми към определена форма и да е в състояние да се размножава. В неживата природа не съществува принципът на размножение (репродуциране въз основа на запаметена информация). *Информацията е същественният критерий, по който живият организъм се различава от неживата материя.* По същия начин възникването на една индивидуална форма, за разлика от образуването на кристалите, няма нищо общо с обусловената физико-химична закономерност на структурата. При феномена живот става въпрос за друго качество, което е извън рамките на физиката и химията. Така наречените еволюционни експерименти, които искат да докажат възникването на живота като чисто физико-

химично явление, също потвърждават нашето твърдение: *Не е възможно да възникне информация при физико-химичен процес!*

- При широко цитираните експерименти на *Милър* можах да бъдат синтезирани основните съставни части на протеините - някои аминокиселини - но информация не възникна. С това този опит излиза извън рамките на еволюционните експерименти.

- Разработеният от *М. Айген* хиперцикъл е един чисто мисловен експеримент без всякакво практическо потвърждение (по-подробно в Г4). С помощта на така наречените "еволюционни машини" *Айген* иска да експериментира еволюцията. В "Билд дер висеншафт" (бр. 8,1988, стр. 72) той твърди: "В една от нашите машини поставихме бактерии, които да еволюират... Този проект вече има успех. Само след 3 дни изолирахме мутант, който показваше съответната устойчивост. Този пример доказва, че е възможно еволюционният процес да се стимулира в лабораторни условия." Такива изказвания създават впечатлението, че еволюционният експеримент е бил успешен. В действителност тук се изхожда от *вече съществуващи* живи организми. Тук също не е възникнала нова информация, а се правят опити със съществуващата, които не допринасят с нищо към въпроса за нейното възникване.

Налице е един забележителен факт: *Нито една лаборатория по света не е успяла да "произведе" жив организъм от неживи органични вещества.* Значението на този факт нараства още повече, след като биопехнологията успя да разработи възможности за манипулация с живите организми. Биотехнологията изхожда винаги от съществуващи живи организми и се опитва само да ги манипулира. Очевидно е, че пропастта между химичните технологии и биотехнологиите е непреодолима. Дори ако един ден това стане възможно след неуморни изследвания и приложение на всякакви познания, с това само би се доказало още веднъж, че животът може да се обясни само чрез влагането на интелект и творчество.

ВС2: Каква е възрастта на Земята и Вселената? Има ли научен метод за определяне на възрастта на земята? Какво мислите за метода С-14?

ОВС2: Досега не е открит физически метод за определяне на възрастта на Земята или Вселената. Защо това е така? В природата няма часовник (под формата на времеотчитащо събитие), който да работи от началото на сътворението. На пръв поглед изглежда, че радиоактивното разпадане на нестабилните атоми може да се използва като часовник. Всеки нестабилен изотоп на химичен елемент има собствен период на полуразпад. Това е периодът T , за който наличният брой на атомите намалява наполовина чрез радиоактивен разпад. От срещаните се в природата 320 изотопа, повече от 40 са известни като радиоактивни. При радиометричното определяне на възрастта се изхожда от този физически ефект. Има разлики между *дълговременните атомни стандарти* на:

- уран/торий-оловния часовник: $T = 4,47 \times 10^9$ години при уран-238 (238U)
- калиево-аргоновия часовник: $T = 1,31 \times 10^9$ години при калий-40 (40K)
- рубидиево-стронциевия часовник: $T = 48,8 \times 10^9$ години при рубидий-87 (87Rb);

и *кратковременния атомен стандарт* С-14 (14C) с $T = 5730$ години.

При математическите операции с физичните уравнения на разпада имаме на разположение едно уравнение по-малко, отколкото са неизвестните в системата. Физически това означава, че изходното количество на материала, който се разпада, е неизвестно, защото никой не знае колко нестабилни атома е имало в момента на възникването. Тук важи още така наречения *изохронен метод*, който се опитва да заобиколи неизвестността на началното количество, като позволява да бъдат използвани само конгенетични (с еднакъв произход) проби. Неопределеността идва от

факта, че няма априорни критерии дали една проба спада към дадена конгенетична цялост.

В случая с С-14 обаче има нещо друго. Тук началната стойност може да се определи с помощта на дендрохронологията (преброяването на дървесните пръстени). Тъй като най-старите дървета са на около 5000 години, може да се определи какво начално количество съответства на всеки годишен кръг и на съответната година. Най-старото познато и съществуващо досега растение е на 4915 години (изследвано през 1989 г) - вид бор в Невада. Посредством броя на дървесните пръстени се получава една еталонна крива, която позволява да се определя чрез сравнение възрастта на други проби. Методът С-14 е приложим само за няколко хилядолетия назад. Споменатите в рамките на еволюционната теория милиони години се основават не на точни физически измервания, а на така наречената "геохронологична скала на времето", която изхожда от това, че продължителността на всяка геологическа формация е пропорционална на дълбочината на намерения най-дълбок слой отлагания. Тази теория предполага, че при всички формации скоростта на отлагане е била винаги еднаква и непрекъсната без паузи. Това предположение не е издържано дори и от гледна точка на самата еволюционна теория. Неговата валидност отпада напълно, когато вземем предвид и всемирния потоп. *Нека повторим:* физичната величина (напр. времето) е абсолютно измерима само тогава, когато при даден процес се получава количествен физически ефект, и тази измерена стойност с помощта на еталонна мярка (еталонна крива или скала) отговаря на определен брой дефинирани единици. Ако потопим един живачен термометър без температурна скала в топла вода, живачната нишка се разтегля, но въпреки това абсолютната температура не може да се измери. Само едно сравнително измерване с еталониран термометър би могло да ни даде истинската стойност на измерването. При радиометричните дълговременни часовници липсва еталонираният удар (под формата на някой естествен процес, по който би било възможно да се отчетат продължителностите на времето).

Най-старата *доказуема* история започва в Предна Азия и Египет 3000 години пр. Хр. (забележително съвпадение с възрастта на най-старите дървета). Без съмнение най-старата историческа ретроспекция намираме в Библията. Тя достига до първата създадена от Бога човешка двойка. Последователното записване на родословията ни дава единствената установима и надеждна времева рамка от Сътворението насам. Даже когато не преценяваме тези родословия като непрекъсваеми, достигаме до една възраст на земята от няколко хилядолетия, и в никакъв случай не до възприетите от еволюционното учение милиони години. Възрастта на Земята, Вселената и началото на човечеството съвпадат (без разликата в дните на Сътворението).

ВС3: Как става така, че при една млада Вселена светлината от обекти, които са отдалечени на милиони светлинни години, е могла вече да достигне до земята? Не би ли трябвало да приемем една възраст, отговаряща най-малко на времето, което трябва да пропътува светлинният лъч до нас от най-отдалечените открити обекти?

ОВС3: Съдържащите се в горния въпрос твърдения, всъщност представляват заключения, които ние правим коректно от *сегашната* ситуация: светлината със своята скорост от 300000 км/сек (точната стойност 299792458 м/сек е дефинирана на 17-та генерална конференция по мерките и теглилките през 1983 г.) показва една доста висока, но все пак ограничена скорост на разпространение. Всяка звезда, която виждаме сега, ни информира не за сегашното си състояние, а за едно минало, чиито свидетели са светлинните лъчи, които пристигат при нас сега. Едно (неправилно) заключение гласи следното: тъй като има звезди, които са отдалечени на милиарди

светлинни години, то би трябвало тези звезди да са също толкова стари. За изясняване на този начин на мислене от решаващо значение са следните два факта:

1. *Разстояние вместо време.* Светлинната година, също като метър, не е мярка за време, а мярка за разстояние. Една светлинна година съответства на разстояние 9,46 милиарда километра. Светлината изминава това разстояние за една година. (Също така можем да определим времето, за което светлината изминава един метър. То е $1/299792458$ част от секундата. По-раншната дефиниция на метъра чрез дължини на вълните беше отменена чрез тази посредством светлината). Ако обектите А и Б са на разстояние a един от друг, то информацията за това разстояние не ни казва нищо повече за състоянието им (напр. възраст).

2. *Творческо мислене.* Безпрепятственото мислено прехвърляне на разстоянието към времето е следствие от еволюционното мислене, при което се предоставя произволно много време както за миналото, така и за бъдещето. Според библейския възглед времевата ос има дефинирано начало, което е маркирано с първия стих на Библията и е отдалечено на няколко хилядолетия (а не милиони години) от нас. Едно продължаване на времевата ос извън тази точка е физически недопустимо. Този, който не обръща внимание на този факт, се намира в същото състояние като някой, който продължава съществуването си преди момента на зачатие. За да изследваме по-нататък поставения въпрос, нека с горния начин на мислене да навлезем в седмицата на Сътворението. На четвъртия ден са сътворени звездите (Битие 1:14-16). След края на сътворението на небето не би трябвало да се вижда нито една звезда. Най-близката до земята звезда е Алфа-Кентавър, която е отдалечена на 4,3 светлинни години. Така че тя би трябвало да се появи на небето едва 4,3 години след Сътворението. След още 1,6 г. би трябвало да се появи звездата Барнард (отдалечена на 5,9 св. год.) и т.н. Този процес би трябвало да продължава и до днес, защото година след година би трябвало да пристига светлината на все повече звезди, съответно на разстоянието им до Земята. Това обаче противоречи на астрономическите наблюдения.

Според тази логика в продължение на 4,3 години Адам нямаше да е видял нито една звезда на нощното небе, а след още 1,6 години на небето е щяло да има две звезди. Според тази теория Авраам, който е живял 2000 години след Сътворението, не би могъл да види най-ярките звезди от Млечния път, да не говорим за звездите от други галактики, защото нашият Млечен път се простира на около 130000 светлинни години. Бог обаче показва на Авраам неизброимото *видимо* количество звезди, за да го учуди: "Погледни сега на небето и изброй звездите, ако можеш да ги изброиш!" (Битие 15:5).

Според Библията горната постановка: "брой на светлинните години = възраст на звездата" е напълно погрешна. Библейското решение на този проблем намираме в Битие 2:1-2: "Така бяха завършени небето и земята и цялото тяхно войнство. И на седмия ден, като свърши Бог делата, които беше създал..." Такова е свидетелството и на Новия Завет: "Ако и да са били свършени делата Му още при основаването на света" (Евреи 4:3). Следователно, след изтичането на седмицата на Сътворението всичко е било напълно завършено. Това означава също, че възприемането на звездите от Земята е било дадено, защото след Сътворението всички дела са били видими (Римляни 1:20). Самата същност на мирозданието е такава, че не можем да интерпретираме всички закони на сегашния ни опит във времето на Сътворението. "Завършен" означава готов във всяко отношение: пътуващият лъч на светлината е бил също така създаден, както и самите звезди, т.е. светлината и от най-отдалечените звезди вече е била стигнала до Земята. Нека не забравяме: с нашите естествено-научни усилия (мислене и изследване) по отношение на времето, ние можем да стигнем най-много до края на седмицата на Сътворението. Събитията, станали в течение на тази седмица, може да разберем чрез изследване на подробностите, разкрити в Библията.

ВС4: Какво е отношението на Дарвин към Бога?

ОВС4: След прекъсването на първоначално започнатото следване на медицина *Дарвин* следва теология по съвета на своя баща (1828-1838), въпреки че интересите му са насочени в друга област. В своята книга "Произход на видовете чрез естествен отбор" той пише: "Вероятно има нещо величествено в схващането, че Творецът е създал зародиша на всички живи същества, които ни заобикалят, в една или само в няколко форми, и докато нашата планета се е въртяла по законите на привличането, от едно толкова просто начало е възникнало и възниква неизброимо количество най-красиви и чудесни форми." Тази Дарвинова формулировка произхожда само от едно бегло детско схващане за Бога, според което Бог е признат за причина на космическото и биологическо развитие, като се игнорират обаче Неговото лично отношение към човека, а също така и библейските твърдения за Сътворението. С изказването си, че човекът "носи неизтриваемия печат на животинския си произход" Дарвин изразява ясно скъсването на връзките си с Библията. Той издига еволюционната идея като алтернатива на библейското откровение или - както сам казва в автобиографията си: "По това време аз постепенно стигнах до разбирането, че Старият Завет въз основа на очевидно погрешното му схващане за световната история ... не е по-достоверен, отколкото днешните хиндуистки книги или религиите на варварите... Малко по малко дойдох до отхвърлянето на християнството като божествено откровение." В следващите десетилетия този негов възглед се задълбочава още повече:

"Така бавно, но постепенно започна да ме обзема неверие, което в края на краищата ме завладя напълно. То беше толкова постепенно, че изобщо не ми създаваше проблеми, и оттогава нито за секунда не съм се съмнявал, че решението ми е било правилно. На практика въобще не мога да разбера как някой би искал християнството да е истина."

Докато Дарвин при пълното си отричане на библейското откровение все пак изхожда от някакъв бегъл деизъм (т.е. разглеждайки Бог не като личност), *Ернст Хекел* прави крачката към тоталния атеизъм, постулирайки, че "организмите са възникнали по чисто физико-химичен път". В тази свита са и днешните неодарвинисти *М. Айген*, *К. Бреш*, *В. О. Кюперс*, които с редуционистическата си идея за самоорганизация на материята подвеждат много хора към атеистичен или деистичен, с други думи, антибиблейски мироглед.

ВС5: При високото спортно майсторство се получават резултати, които преди не са били възможни. Това не ели доказателство за еволюция?

ОВС5: В един заключителен репортаж за 24-тата олимпиада в Сеул "Брауншвайгер цайтунг" от 3. октомври 1988 г. пише:

"Игрите придобиха блясък чрез 38-те световни рекорда. Границите на човешките възможности получиха нова дефиниция в южнокорейската метрополия. Позорът се персонифицира с името на канадския спринтьор *Бен Джонсън*, който след рекордния си спринт за олимпийската победа беше изобличен като измамник. МОК ще разкрие до неделя само 10 случая на използване на непозволени допингови средства. Истинският брой навярно е доста по-голям. Сянката на съмнението пада върху високите достижения в Сеул. Игрите изявиха големи атлети: шесткратната олимпийска шампионка по плуване *Кристин Ото* от Лайпциг, носителя на 5 златни медала, американския плувец *Мат Бионди*, съветския цар на гимнастиката и четирикратен победител *Владимир Артюмов*, американската лекоатлетическа суперзвезда *Флорънс Грифит-Джойнър* с нейните спринтьорски триумфи на 100, 200 м и щафетата. В златната галерия на олимпийските величия безспорно се нареди и *Щефи Граф*, която с

олимпийската си победа спечели "Златния шлем" и с това извърши постижението на века."

На практика световните рекорди във високото спортно майсторство постоянно се подобряват. Дори когато се абстрахираме от случаите с допинга, налице е едно повишаване на постиженията. Тук обаче нека вземем предвид, че постигнатите рекорди са резултати от интензивни спортни изследвания и използването на инквизиторски методи на тренировка. Постиженията, постигнати чрез тренировка, не са наследствени. Ако тренировката се спре, те не могат да се задържат.

Еволюционната система се нуждае все пак от механизъм, който да предава подобренията от поколение на поколение. Според еволюционните представи мутацията и подборът са движещите сили на усъвършенстването. Те обаче не са нито планомерни, нито целенасочени. Още повече, в материята действа един друг закон: законът на инерцията, пасивността, намаляването на енергията и тенденцията към уравновесяване. Но животът - до финия строеж на макромолекулите - е свързан с планомерността. Никой не се съмнява, че в основата на устройството на съвременните компютри лежи сложен план. Но и най-комплексните изчислителни построения са детска играчка в сравнение с работата на всяка жива клетка, която е планомерна в най-висша степен.

ВС6: Може ли Библията да се приема сериозно от науката, щом като тя използва отдавна отживели представи за света?

ОВС6: Библията в никакъв случай не използва миогледа на тогавашното време. Дори напротив, либералната теология интерпретира в библейските тестове представите на древния Ориент. Такъв един подход прилага *А. Ленле*, разглеждайки възникването на Библията като резултат на чисто човешка воля:

"Смятало се е, че Земята а кръгъл плосък диск. Тя заема центъра на мирозданието и е заобиколена от долните води, пра океана или първичните водни маси... Над земната плоскост се простира като похлупак небесната твърд, на която подобно на лампи са закачени Слънцето, Луната и звездите. Над небесната твърд се намират "горните води", които през прозорци или шлюзове могат да се изливат на земята като дъжд." (Библията днес", Мюнхен, стр. 42).

Само някои стихове от Библията са достатъчни за оборването на подобни предубеждения и показват как библейските твърдения съответстват на действителността, преди още да е била доказана известната ни днес форма на земята.

В книгата Йов 26:7 четем: "Простира севера върху празния простор; окача земята на нищо." Земята нито плува върху първичен океан, нито е закрепена върху нещо: тя кръжи свободно в заобикалящия я вакуум. Библията говори за формата на земята по директен и индиректен начин, въпреки че това не е основното ѝ намерение: "Онзи, който седи над кръга (евр. *хуг* = кръг или кълбо) на земята..." (Исая 40:22). Сферичната форма на земята е изявена още по-ясно в текстовете за второто идване на Исус. Тъй като Господ ще дойде внезапно (Матей 24:27) и това ще бъде видно от всички хора на земята едновременно (Откровение 1:7), то при Неговото идване за човечеството от едното полукълбо ще бъде ден, а за хората от другото полукълбо - нощ. Точно това се казва в текста от Лука 17:34-36 като страничен ефект: "Казвам ви, в онази нощ двама ще бъдат на едно легло; един ще се вземе, а другият ще се остави. Две жени ще мелят заедно; едната ще се вземе, а другата ще се остави. Двама ще бъдат на нива; единият ще се вземе, другият ще се остави." Приведената за пример едновременно нощна и дневна ситуация, маркирани чрез работата на полето и нощната почивка, зависят само от това, в каква позиция ще се намира в този момент въртящата се земя. Захария също свидетелства за идването на Господа не според миогледа на

своето време, а съответно на действителността (Захарий 14:7): "Но ще бъде единствен ден, познат само на Господа - нито ден, нито нощ; а привечер ще има виделина."

ВС7: Какво можем да кажем за структурата на нашата Вселена?

ОВС7: С нови хипотези и модели непрекъснато се правят опити за обяснение на структурата на Вселената, но изключително чрез предпоставяне на една космическа еволюция. Към "пророците на новата космология", както ги нарича *Хекман*, спадат *Б. А. Фридман, А. Айнщайн, Е. А. Милне, Р. Джордан, Ф. Хойл, Г. Гамов, А. А. Пензиас и Р. В. Уилсън*.

Всички научни усилия да се обясни пространствената структура на Вселената (напр. отворена или затворена, ограничена или неограничена, крайна или безкрайна, три- или четириизмерна, положително или отрицателно закривена) до днес са неуспешни. По повод на тези усилия известният астроном *О. Хекман* казва на стр. 129 в своята книга "Звезди, космос, модели на света": "Откривателските възможности на човешкия разум не са малки, а изработените модели за света са доста много, така че един критик наскоро смяташе, че може да се твърди, че броят на космологичните теории е обратно пропорционален на броя на известните факти." В тази връзка астрофизикът от *Кил Вайдeman* прави едно важно заключение на философския конгрес в *Дюселдорф* (1978 г.):

"В основата на космологията лежат много повече философски допускания, отколкото във всички други клонове на естествените науки. Когато сме принудени да се придържаме към границите на това, което може да се нарече наука, и не можем да се надяваме да отговорим научно на фундаменталните въпроси на космологията, тогава трябва да признаем, че в основата си Вселената е неразбираема. Науката трябва да се примири, че има въпроси, на които не може да отговори. Това, което остава, е теория извън нашето знание."

Това ни казва и Библията. Централния, ключовия стих относно недостижимостта на Вселената намираме в *Еремия 31:37* и той гласи: "Ако може да се измери небето горе и да се изследват основите на земята долу тогава и *Аз* ще отхвърля цялото израилево потомство за всичко, което са сторили." Бог свързва в едно твърдение две напълно различни неща - резултатите от астрономическите изследвания и историческата съдба на един народ. Едната част на изказването е обещание за вярност към *Израел*, а другата е изцяло свързана с първата - никакво астрономическо или геофизическо изследване, въпреки вложените усилия, няма да може да разкрие структурата на Вселената или устройството на вътрешността на Земята. тъй като Божият завет с *Израел* е ненарушим, то със същата сигурност може да се каже, че споменатите физични и геофизични цели никога няма да бъдат постигнати. По този начин целта на британския астрофизик *С. У. Хокинг* остава една утопия: "Моята цел е пълното разбиране на Вселената - защо тя е такава, как и защо изобщо съществува." Отговорът на този въпрос, пише той, "би бил окончателният триумф на човешкия разум" (*Кратка история на времето, Роволт, 1988*).

ВС8: Защо не намираме загиналите при потопа хора като вкаменелости?

ОВС8: Според една временна моделна представа не само хората от времето преди потопа липсват като вкаменелости, но също и всички земни животни, които са живели преди голямото наводнение. Известните находки като напр. "Люси", неандерталецът, Пекинският човек, а също така и всички вкаменели кости от бозайници, скелети на динозаври, както и вкаменелости на птици, датират от времето след потопа. Тъй като хората и околната им среда отпреди потопа не се срещат в достъпната за нас земна кора, възниква въпросът за тяхното пребиваване на земята. Навярно Божията воля е била да се изтребят хората без всякаква следа поради

безпримерната им злина. Натам ни насочват и някои библейски стихове. Още при оповестяването на потопа се казва: "Ще изтребя от лицето на земята човека, който създадох" (Битие 6:7). Други указания намираме в Езекиил 31, където се говори предимно за царете на Египет и Асирия, но по-внимателното разглеждане на текстовете ни навежда на ситуацията при потопа: "... всички, които се поят от вода, защото те всички са предадени на смърт, в най-дълбоките места на света, подобно на всички други човешки синове, с онези, които слизат в рова" (ст. 14). Едемските дървета са синоним на растенията преди потопа, които подобно на хората са хвърлени в дълбините на земята (ст. 18).

ВС9: Колко е траел един ден от Сътворението?

ОВС9: По този въпрос е дискутирано твърде горещо, защото са развити много теории, които взаимно си противоречат. Най-бързо ще стигнем до отговора, ако изясним най-напред броя на използваните информационни източници. Нито една от съвременните науки не ни дава данни или факти, които да можем да интерпретираме. Информация за това черпим от казаното от Бога в Библията - в Битие и в заповедите на Синайската планина.

Разказът за сътворението е построен по строга хронология, при което отделните дела са извършени в 6 последователни дни. И тук Библията се проявява като стриктна книга (сравни с теза В80 в приложението, част I), като при използването на една физична единица се споменава и съответният метод на измерване (Битие 1:14). По този начин дължината на един ден е дефинирана достатъчно точно дори и за научните претенции: това е онзи геоастрономичен период от време, който се определя от продължителността на едно завъртане на Земята около оста ѝ и възлиза на 24 часа. В десетте заповеди от Синай Бог обосновава шестте работни дни и деня за почивка като указание за седмицата на сътворението: "Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела, а седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа... защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всички, което е в тях, а на седмия ден си почива" (Изход 20:9-10). В подкрепа на еволюционното учение се правят опити дните от сътворението да се представят като по-дълги периоди. При това стиха от Псалм 90:4: "Защото хиляда години са пред Теб като вчерашния ден, който е преминал" произволно се замества в Битие 1 като в математическа формула. (В Псалм 90 и във 2 Петрово 3:8 става въпрос за Бога като Вечния, който не се подчинява на хода на времето.) Тази "библейска математика" води до еволюционно удължаване на времето с 1:365000, но трябва да я отхвърлим като неправилна. Със същото време бихме могли да парафразираме Матей 27:63, в резултат на което би се получило: "След 3000 години ще възкръсна." Някои критици често ни упрекуват, че вярата в това, че "Бог е създал Вселената за шест дни" не е необходима за спасението. Тук бих попитал: Вярвате ли, че Исус е възкръснал след 3 дни? Отговорът на този въпрос почти винаги е да. Тогава продължавам: Фактът, че Исус е възкръснал след 3 дни също не е пряко свързан с моето спасение. Защо тогава да правим такива разлики по отношение на една и съща Библия? В едното вярваме, а на другото не се доверяваме? Някои други аргументи за седмицата на сътворението и доводи против произволното преиначаване на дните в епохи са обсъдени по-подробно в Г2.

ВС10: Има ли две противоречащи си сведения за Сътворението?

ОВС10: Първите две глави и други части на Библията се занимават с тематиката на сътворението. Всички сведения за сътворението се допълват и в целостта си дават едно подробно описание на творческите действия на Бога. При работа с Библията има две противопоставящи се линии: вярно на Библията и критично отношение към нея.

Решението в едната или в другата посока става едва в Новия Завет при интерпретирането на възкресението на Исус и Неговите чудеса. Разделянето на тези две напълно различаващи се разбирания на Писанието започва обаче още в началото на Библията.

1. *Вярно на Библията схващане.* Сведенията за сътворението според Битие 1 и 2 (както всички други части на Библията, които според 2 Тимотей 3:16 са написани с Божие водителство), не са написани по човешки, а сам Бог е източникът на тази информация. Нито един човек не е бил свидетел на творческите действия на Бога и само Той, чрез откровенията Си, може да ни съобщи в каква поредица и според какви принципи е творил. В крещящо противоречие с това схващане е следната ръководна идея:

2. *Критично схващане.* Тук сведенията за сътворението в Битие 1-2:3 и 2:4-2:25 трябва да се разделят и да се припишат на различни автори: елоистите (нов източник) и яхвистите (по-стар източник), които са променили собствените си възгледи за произхода на света и живота. След вавилонския плен отделните части са обединени в общо произведение. За да се подкрепи тази хипотеза за два източника, се прибегва до постулирането на противоречия и различно време на възникване на двата разказа. Двата главни аргумента, които се привеждат, са:

а) Разказите се различават по различните имена на Бога (Елохим, Яхве).

б) Текстовете си противоречат по реда на сътворението "растения - животни - човек" в първия разказ и "човек - растения - животни" във втория.

Срещу тези два аргумента на критичната хипотеза има важни доводи:

Към а): В Библията Бог ни се разкрива като Отец, Син и Свети Дух с повече от 700 имена (виж също въпрос ВБЗ), за да може да ни покаже многобройните Си качества. Да приписваме различните Божии имена на различни автори, по логиката на горното схващане би означавало, че авторите трябва да са най-малко 700. Това е едно произволно допускане, което изобщо не съответства на цялостното свидетелство на Библията.

Към б): След Битие 2:4 не започва друг разказ за сътворението, произхождащ от друг източник, а просто един детайл, описващ сътворението на човека по-подробно. Тук става въпрос за паралелно сведение на Битие 1:2:3, но с друга цел - централната тема може лесно да се разпознае: "Как, къде, в какъв ред и в какво отношение един към друг Бог е създал двамата първи човека?" Този метод на разказване намираме и в други библейски сведения, където едно събитие първоначално се представя хронологично и в цялост, а при повторното разказване се набляга на по-важните детайли. В ст. 8 изрично се казва, че Бог *е насадил* градината. Насаждането на градина предполага вече съществуващи растения. След насаждането се казва: "И Господ Бог направи да произраства от земята всяко дърво" (ст. 9); това също не бива да се бърка със създаването на дърветата. Използваните думи "насади" и "да произраства", за разлика от използваните в Бит. 1, не са глаголи за творческо действие, защото те описват дейности, които използват вече съществуващи неща. Интерпретацията на ст. 19 също е от голямо значение. Ако той се разгледа изолирано и от него се извади заключение (в нарушение на принципа на тълкуване А4, вж. приложение, част II), може да се каже, че животните са създадени след човека. Ако се съобразим със силната антропоцентричност (насоченост към човека) на Битие 2:7-25, тогава е ясно, че вече не става въпрос за момента на създаване на животните, а за изпробване на умствено-говорните способности на току-що създадения човек - как той ще назове животните. Подчиненото изречение иска само да наблегне на това, че изброените животни - забележително е, че се споменават предимно полски животни, които произхождат от един и същи ден на сътворението като човека - също са произлезли от ръката на

Твореца. В немското издание този контекст е изяснен чрез превеждането на еврейския текст от ст. 19 с две различни времена на глаголите ("приведе" в минало свършено, "беше създал" в минало предварително).

"И Господ Бог, който беше създал от земята всички полски зверове и всички въздушни птици, ги приведе пред човека, за да види как ще ги наименува" (Битие 2:19).

ВС11: Възможно ли е било да се поберат динозаврите в Ноевия ковчег?

ОВС11: В 40-та глава на книгата Йов динозаврите не само се споменават, но дори са описани и подробности от устройството на телата им (ст. 15-18, 23):

"Погледни сега веемота, който съм направил заедно с теб. Яде трева като вол. Ето, в слабините му е силата му и мощта му — в мускулите на корема му. Накланя опашката си като кедр, жилите на бедрата му са оплетени здраво. Костите му са като бронзови цеви, ребрата му са като железни лостове. ... Ако се разлее река, той не бърза да бяга, не го е грижа, ако и Йордан да се устреми в устата му."

Лутер не е превел името на животното веемот, тъй като по негово време не е живяло животно, на което би подходило горното описание. Силната опашка ни насочва към крокодил, но той е месояден и не съответства на горния текст. Друго голямо и живеещо предимно във водата животно, което да е тревопасно, е хипопотамът. Но неговата кандидатура също отпада, защото той има малка перкообразна опашка. Остават само онези гигантски животни от рода на динозаврите, към които това описание подхожда точно. Книгата Йов принадлежи към най-старите книги на Библията, чието време на възникване обаче не е известно. Поради променената от потопа земна повърхност с различни планини, реки, езера и океани споменаването на Йордан в Йов 40:23 е ясно указание за времето след потопа, в което все още са живели динозаври. Следователно тези животни също би трябвало да са спасени с Ноевия ковчег. Възрастните животни биха заели доста място в ковчега, така че може да се предполага, че Ной е взел само млади екземпляри или яйца. Във времето след потопа тези животни не са намерили вече подходящите природни и климатични условия, за които са били създадени, и впоследствие са измрели. Това обяснение за края на динозаврите е много по-естествено от другите хипотези, измисляни в противоречие с библейските сведения.

ВС12: Коя е според вас научната аргументация, която най-добре доказва Сътворението и опровергава еволюционното развитие?

ОВС12: Животът ни се разкрива в такива разнообразни форми, че дори едно просто едноклетъчно, при цялата си простота, е изградено толкова комплексно и целенасочено, както никое произведение на човешкия откривателски дух. За обяснението на живота и неговия произход има две принципно различни възможности: еволюция и сътворение. Според еволюционното учение животът се дефинира по следния начин:

"Животът е едно чисто материално явление, което трябва да може да се опише по физико-химичен път и се отличава от неживата природа по своята сложност."

Междувременно срещу еволюционното учение бяха приведени важни доводи от много учени от различни области (напр. информатика, биология, астрономия, палеонтология, геология, медицина). В основата на противоречието сътворение/еволюция стои един неразрешим спори, чиито причини са в различните тезици на двата модела (вж. ВС1). От тази патова ситуация би могло да се излезе само ако съществуваше една система, която да се ориентира само по научни експериментални закони. Тези закони трябва да се формулират доста ясно и конкретно и да могат да бъдат експериментално проверени. Един единствен експериментално

доказуем противен пример оборва дадена хипотеза. Ако това не стане, тя получава значението на природен закон и придобива голям авторитет за преценката на все още непознати случаи. В този смисъл само експериментално доказаният закон за запазване на енергията става универсално приложим. Единственият по рода си полет до Луната стана възможен, защото при всички необходими предварителни изчисления се изхождаше от строгото спазване на закона за запазване на енергията. Подобен авторитет и валидност имат и експерименталните закони на информацията, така че тук за първи път имаме възможността да достигнем до обоснована аргументация на природните закони. Материята и енергията са необходими основни величини на живота, но чрез тях не можем да направим разлика между живите и неживите системи. Основен белег на всички живи същества е съдържащата се в тях информация за основни жизнени процеси (реализиране на всички жизнени функции, генетична информация за размножението). Процесите на пренасяне на информацията играят основна роля при всичко, което живее. Например, когато насекомите пренасят полени на цветовете на растенията, това на първо място е процес на пренос на информация (генетична); участващата материя тук не е от значение. С това животът в никакъв случай не е напълно описан, а е засегнат само един извънредно важен фактор.

Най-комплексната система за обработка на информация безспорно е човекът. Ако съберем заедно всички информационни процеси в човека, т.е. съзнателните (говор, информационно управление на волевите моторни движения) и несъзнателните (информационно управляеми функции на органите, хормоналната система), то дневно се обработват около 1024 бита. Тази астрономическа стойност на количеството информация превишава цялото знание на човечеството, което е съхранено в библиотеките на света (10¹⁸ бита) с около един милион пъти.

Ако разгледаме въпроса за произхода на живота от гледна точка на теорията на информацията, то при една система, която носи или преработва информация, са налице следните експериментални закони:

1. Няма информация без код.
2. Няма код без свободно и волево договаряне.
3. Няма информация без предавател.
4. Няма информационна верига, без в началото ѝ да стои разумна първопричина.
5. Няма информация без първоначален разумен източник, т.е. информацията по същество е величина, присъща на разума, а не на материята.
6. Няма информация без воля.
7. Няма информация без петте йерархични равнища:
 - статистика (аспекти на честотата на срещаните знаци и пренасянето на сигнали)
 - синтаксис (аспекти на кода и правила за образуване на изречението)
 - семантика (аспекти на значението)
 - прагматика (аспекти на действието)
 - апобетика (аспекти на резултата и целта).
8. Няма случайна информация (по-подробно в Г5: 94-177 и Г6: 77-94).

В противоречие с еволюционното учение животът може да се дефинира по следния начин:

Живот = материална част (физични и химични аспекти) + нематериална част (информация от разумен източник)

До днес всички концепции за автономно възникване на информацията в материята (напр. хиперцикъла на Айген, молекулярно-дарвинистичните опити на Кюперс) са се провалили. Непонятно е, че Айген още вярва, че може да обоснове някога с чисто материални процеси произхода на информацията: "Ние трябва да търсим

един алгоритъм, едно природонаучно предписание за възникване на информацията" (Стъпала към живота, Пипер, 1987 г., стр. 41). Неговото твърдение, че "информацията възниква от неинформацията" (стр. 55) противоречи на всички експериментални закони и не се основава на реалността. Горните осем закона на информацията са били доказвани безброй пъти в практиката и досега не са били опровергани експериментално в нито една лаборатория на света. Така че, логично е да се запитаме дали животът не произхожда от целенасочен творчески процес. За този принцип ни говори Библията. Необходимият от гледна точка на информатиката информационен източник за всяка информация е споменат в Библията още на първата страница: "В начало Бог създаде" (Битие 1:1). Еволюционното учение твърди още, че информацията в живите същества не се нуждае от предавател. Това твърдение се оборва категорично чрез ежедневното опитно потвърждаване на горните информационни закони. Информатиката ни дава днес най-силните аргументи за възникването на живите същества чрез сътворение.

4. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СПАСЕНИЕТО (ВСП)

ВСП1: Как получаваме това благословение - чрез вяра или чрез дела?

ОВСП1: В Новия Завет намираме две твърдения, които на пръв поглед си противоречат:

а) *Спасение чрез вяра:* "И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона" (Римляни 3:28).

б) *Спасение чрез дела:* "Виждате, че чрез дела се оправдава човек, а не само чрез вяра" (Яков 2:24).

Според централната идея на Новия Завет в Господ Исус Христос има спасителна сила (Йоан 3:16; Марк 16:16; Деяния 13:39; 16:31). Тази спасителна вяра не се състои в считане на библейските факти за верни, а в личната връзка с Божия Син: "Който има Сина, има този живот" (1 Йоан. 5:12). Който се обърне към Господ Исус Христос, преживява с това най-голямата промяна в своя живот. Това си проличава във всекиго по начина на живот и делата: "Ако Ме любите, ще пазите Моите заповеди" (Йоан 14:15); "но и вие свидетелствате" (Йоан 15:27); "търгувайте с това, докато дойда" (Лука 19:14); "в усърдието бъдете нелениви, пламенни по дух, като служите на Господа" (Римляни 12:11); "на никого не връщайте зло за зло" (Римляни 12:17); "обичайте неприятелите си" (Матей 5:44); "не забравяйте гостолубието" (Евреи 13:2); "не забравяйте да правите благодеяния и да споделяте с другите благата си" (Евреи 13:16); "Паси овцете ми" (Йоан 21:17). Службата в името на Исус с практикуването на дадените ни дарби е безусловно следствие на спасителната вяра. Тези действия в Новия Завет се наричат плодове или дела на вярата. Който не действа, е изгубен. "А този безполезен слуга хвърлете във външната тъмнина; там ще бъде плач и скърцане със зъби" (Матей 25:30). В противоречие с делата на вярата, при делата на закона (Галатяни 2:16) или мъртвите дела (Евреи 6:1; 9:14) става въпрос за делата на тези, които не вярват. Тук също е в сила следното: когато двама правят едно и също нещо, то далеч не е еднакво. Контекстът на Яков 2:24 (вж. т. б) показва, че вярата на Авраам е водела след себе си конкретни дела: той е бил послушен на Бога, напускайки родината си (Бит. 12:1-6) и е бил готов да пожертва сина си Исаак (Яков 2:21). По същия начин делото на някогашната блудница Раав (Яков 2:25), а именно спасението на израелските съгледвачи в Ханаан е следствие на вярата в Бога (Исус Навин 2:11). Така става ясно, че делата са неотделими от вярата. Точно както човешкото тяло е мъртво без духа, така и вярата е мъртва без съпътстващите я дела (Яков 2:26). Горните стихове не са в

противоречие. Тук имаме случай на допълващи се твърдения (вж. принципите на тълкуване А3 и А14 в приложението, част II).

ВСП2: Защо Бог е измислил метода да кръста за изкуплението? Не е ли бил възможен и друг метод?

ОВСП2: Разпъването на кръст не се споменава пряко в Стария Завет, но в пророчествата се срещат някои подробности, които се отнасят само до разпятието, като напр. Псалм 22:16: "прободоха ръцете Ми и краката Ми". Апостол Павел отнася старозаветния стих: "защото обесеният е проклет от Бога" (Второзаконие 21:23) към разпънатия Исус (Галатяни 3:13). Възприетият от персите начин на умъртвяване е смятан от римляните за "най-жестокият и ужасният" (*Цицерон*), и "най-позорният" (*Тацит*). Кръстът е бил включен в Божия план; Исус "издържа кръста, като презря срама" (Евреи 12:2). "И стана послушен до смърт, даже смърт на кръст" (Филипяни 2:8). Възможността за друг вид смърт - пребиване с камъни, обезглавяване, отравяне, удавяне - би трябвало да се изключи чрез аналогията между грехопадението и изкуплението: грехът дойде от дърво, дървото на познаване на добро и зло (Битие 2:17); той трябваше и да се изкупи на дърво - кръстът на Голгота е дървото на проклятието (Галатяни 3:13). Исус умира безславно, изключен от всякаква човешка общност; Той е проклет.

Мойсеевият закон осъжда грешника на проклятие. Това проклятие виси над всички хора след грехопадението. Исус взе на Себе Си Божието проклятие вместо нас. Словото на кръста е спасителното послание за всички хора, които чрез греховете си са под проклятието.

Папа *Йоан Павел II* веднъж нарече Освиенцим Голготата на 20-ти век. В този смисъл днес съществува едно теологично направление, което вижда Исус в солидарност с всички други страдащи, измъчвани и убивани хора, които са страдали като Него и са умрели от ужасна смърт. Кръстната смърт на Христос не бива никога и по никакъв начин да се сравнява със смъртта на други хора, нито Неговият кръст - с кръстовете, които са били издигани в Ерусалим или Рим. Кръстът на Христос, Божия Син, е от друго качество, различно от качеството на всички други кръстове. Исус изстрада не само несправедливостта на силните на деня, но *единствен* понесе Божия гняв към греха. Само Той беше жертвеният Агнец, който понесе като замести божията присъда "за мнозина". "Словото на кръста" (1 Коринтяни 1:18) оттогава е центърът на християнското послание. Затова Павел има да казва само едно: "защото бях решил да не зная между вас нищо друго освен Исус Христос, и то Христос разпънат" (1 Коринтяни 2:2). *А. Л. Кохил* ни показва значението на кръста в една известна песен:

"Който погледне с вяра към Исус на кръста, ще получи спасение в същия миг; затова погледни към Него, изпратения от Отца, който заради тебе понесе страдания."

ВСП3: Как е възможно Исус да е умрял преди 2000 години за грехове, които ние извършваме сега?

ОВСП3: Божият спасителен план за падналият човек е съществувал още преди създаването на света (Ефесяни 1:4), защото, давайки свобода на човека, Бог не само е имал предвид възможността за грехопадението, но дори го е предвидил. Бог би могъл да извърши спасението чрез Господ Исус Христос както веднага след грехопадението, така и в края на световната история; важното е, че това става *веднъж* (Евреи 9:28). В първия случай цената за греха е платена предварително, а във втория случай това става с обратно действие. В търговската практика са познати и двата случая: предварително плащане и отложено плащане. В Своята мъдрост Бог е определил "оптималния момент". Предвид на това в Посланието към галатяните се казва (4:4): "А когато се

изпълни времето, Бог изпрати Сина Си." Хората, които са живели преди идването на Исус и са спазвали тогавашните Божии указания, са спасени точно по същия начин чрез жертвата на Голгота, както и тези, които са родени след това и са приели евангелието (Евреи 9:15). В Римляни 5:8 е изразен времевият аспект на извършеното за нас спасение: "Но Бог доказва Своята любов към нас в това, че още когато бяхме грешници Христос умря за нас."

По времето на Авраам или Йов законът все още не е съществувал. Тези хора са действали според своята съвест и са се доверявали на Бога. Той им е счел това за праведност (Римляни 4:3). По времето на Давид заповедите от Синай са съществували отдавна. Те са били мерилото за праведността пред Бога; греховете са били изкупвани чрез жертви на животни. Но тези жертви не са можели да покрият греха (Евреи 10:4), те просто са били указание за идващата жертва на Исус. По тази причина Той е наречен "Божият Агнец, който носи греха на света" (Йоан 1:24). Едва чрез Неговата жертва е извършено окончателното покриване на вината. Ние живеем във времето на изпълнената жертва. Затова преобразите (жертвите на животни) са вече отменени и ние получаваме прошка въз основа на извършената истинска жертва.

ВСП4: Не би ли било по-ефективно, ако Исус беше страдал само за греховете на хората, които молят за прошка, вместо за греховете на целия свят?

ОВСП4: Според Божия закон над греха тегне смъртна присъда (Римляни 6:23). Нека си представим, че въз основа на евангелието за Исус Христос в цялата световна история се беше обърнал само един човек, тогава цената за греха на този единствен човек също би била смърт. Авторът се присъединява към мисълта на *Херман Бецел*, че любовта на Исус е била толкова голяма, че Той би провел тази спасителна акция дори и за един единствен покаял се човек. От друга страна извършеното спасително дело е от такава величина, че стига за всички хора. Затова Йоан Кръстител казва: "Ето Божият Агнец, който носи греха на света" (Йоан 1:29). Прощка може да приеме всеки, който желае. Следващата случка би могла да ни изясни това по-нагледно:

Един заможен ирландски земеделец веднъж изнесъл на работещите в имотите си доста оригинална проповед. Той оповестил на всички важни места из обширните си земи следното съобщение:

"В идващия понеделник във времето от 10 до 12 часа ще се намирам в бюрото на резиденцията си. В това време съм готов да изплатя всички дългове на своите работници. Носете неплатените си сметки."

Това необикновено предложение дни наред било предмет на разговори. Някои мислели, че това е лоша шега, други - че има някаква зла умисъл, защото такава нещо не им било предлагано никога досега. Обявеният ден дошъл. Събрало се множество хора. Точно в 10 часа господарят влязъл в бюрото си. Никой не се осмелявал да пристъпи. Хората обсъждали истинността на подписа и евентуалните мотиви на шефа. Най-накрая в 11,30 дошла една възрастна двойка. Мъжът с вързоп сметки в ръка попитал с треперещ глас дали тук се плащат сметките. Подиграли му се: "Досега нищо не е платено!" Друг казал: "Още никой не е опитал, но ако той наистина го прави, тогава елате бързо и ни кажете." Въпреки подигравките двамата старци се осмелили. Те били посрещнати с радост. Всички суми били събрани и те получили от господаря си подписан чек за цялата сума. Когато, изпълнени с благодарност, те искали да излязат навън, господарят казал: "Моля ви, останете тук до 12 часа, докато затворя бюрото." Двамата старци посочили чакащата отвън тълпа, която искала да чуе от тях за случилото се, дали предложението е истинско. Получили твърд отказ: "Вие повярвахте на думите ми, и тези, които са отвън, трябва да направят същото, ако искат да им се изплатят задълженията. Предложението на господаря важало за всички негови хора и

неговите пари били достатъчни за изплащането на всички дългове. Без задължения обаче останала само възрастната двойка, която се доверила на думите му." (Това се отнася за теб, Ф, Кьониг, стр. 127 и сл., със съкращения)

По същия начин смъртта на Исус е достатъчна за изкуплението на всички хора: "И както чрез едно прегрешение (на Адам) дойде осъждането на всичките хора, така и чрез едно праведно дело (на Исус) дойде на всичките хора оправданието, което докарва живот" (Римляни 5:18). Спасителното предложение се отнася до всеки и затова може да се проповядва на всеки човек. Но спасени са само тези, които се осмеляват да повярват на думите на Исус и лично Го приемат.

ВСП5: Въз основа на жертвената смърт на Исус Христос Бог предлага прошка за греховете на всички хора. Защо тогава Бог не опрости направо всички?

ОВСП5: Въз основа на жертвената смърт на Исус Бог предлага на всички хора спасението, затова апостол Павел така всеобхватно проповядва пред Ареопага: "Бог, без да държи сметка за времената на невежеството, сега заповядва на всички хора навсякъде да се покаят" (Деяния 17:30). Всички могат да се спасят и да не погинат поради грехопадението. Щом като е можело да бъде простено на Павел, който се е стремил да унищожи Божията църква, колко повече на всеки друг! от двамата разбойници, които са били разпънати заедно с Господ Исус, се е спасил този, който е отишъл при Него с вината си. Другият е отхвърлил Исус и Му се е подиграл, и с това е останал в греховете си. Виждаме, че Бог не дава общо опрощение, а действа според свободното решение на всеки отделен човек.

"Днес викам небето и земята за свидетели против вас, че положих пред вас живота и смъртта, благословието и проклятието; затова изберете живота, за да живееш ти и потомството ти" (Второзаконие 30:19).

"И да кажеш на този народ: Така казва Господ: Ето, полагам пред вас пътя на живота и пътя на смъртта" (Еремия 21:8).

Този, който действително търси прошката, на него тя ще се даде въпреки големите му прегрешения: "Ако са греховете ви като мораво,.. " (Исая 1:18). Това може да се обясни и така: човек не погива поради греха си, а поради волята си, т.е. поради нежеланието си да се покае. В небесата при Бога има само доброволци, никой не бива настанен там насила.

ВСП6: Според мен има възможност за спасение и след смъртта. Божията благодат би трябвало да е по-голяма от това, което казвате.

ОВСП6: Този въпрос се поставя много често, когато наистина се тревожим за спасението на хора, които са ни били близки. На практика изникват доста въпроси: какво става с хората:

- които са чули за Исус по разводнен или изопачен начин?

- с тези, които в своите църкви са получили като християнско послание едностранни, често политически ориентирани представи, и в които същинското християнско послание е доста неясно?

- с тези, които имат документ, че са християни, но не са живели така, както казва Библията?

- тези, при които евангелизационните ни усилия са останали напразни, защото не сме намерили правилния подход към сърцата им или защото те не са приели евангелието?

- с тези, които са били възпитани в съзнателен атеизъм или в секти с погрешни учения?

- с многото млади хора, на които днес точно в часа по религия в училище им се преподава за привидната недостоверност на Библията, и които по тази причина никога повече в живота си няма да се занимаят с въпросите на вярата?

- и накрая с хората, които поради прегрешенията си никога не са имали възможността да попаднат в сферата на влияние на евангелието?

Тези въпроси предизвикват много размишления и водят до различни групи отговори, които се основават или на спасение след смъртта, или изобщо изключват възможността за вечна гибел. Тук ще споменем само някои от противоречащите си идеи:

1. *Всеопростителите* твърдят, че след едно време на осъждане всички, без изключение, ще бъдат спасени. Както Сталин и Хитлер, така и спиритистите и нихилистите (по-подробно в ГЗ: 69-71).

2. Според *католическото* схващане вярващите, които се нуждаят от очистване, ще отидат в чистилището, преди да бъдат допуснати до небето. Това учение е основано от *Августин* и папа *Григорий Велики*. Допускането, че страданията на бедните души в чистилището могат да се съкратят чрез ходатайствените молитви на живите, става причина през Средновековието да се въведе празникът задушница и опрощаване на греховете.

3. При *мормоните* съществува възможността техни членове да се кръщават на мястото на вече починали, за да могат по този начин да се спасят невярващи дори и от предишни поколения.

4. Според учението на *Свидетелите на Йехова* за хората няма нито рай, нито ад. За техните последователи ще има нова земя, вместо вечно общение с Бога и Неговия Син Исус Христос в небесата. Другите остават в гроба или могат да излязат на свобода чрез т. нар. "изкупителна жертва".

5. *Новоапостолската църква* е въвела "служба за мъртвите", при която самозваните апостоли могат да въздействат и в света на мъртвите. Тяхното спасение се осъществява от починалите вече апостоли, които продължават "спасителната си работа" в задгробния свят.

6. Други групировки застъпват учението, според което починалите вярващи в Христос отиват на небето, а невярващите биват окончателно унищожени, така че повече не съществуват.

7. Едно друго схващане се основава на стиха в 1 Петрово 3:18-20, от който някои тълкуватели извеждат заключението, че ще има проповядване в царството на мъртвите с цел спасение. (по-подробно вж. ГЗ: 63-90)

Всички тези схващания се опитват - сигурно с добри намерения - да дадат надежда на споменатите по-горе групи хора. Всички тези спекулации изобщо не могат да ни помогнат, затова ние ще попитаме Този, който единствен може да ни помогне - Бог в Своето слово. Нека се опитаме с помощта на библейските текстове да проверим дали съществува възможност за спасение след смъртта. Тъй като тук става дума за извънредно важен въпрос, можем да изходим от това, че Бог няма да ни остави в неизвестност за Него (ср. тезис Б51 в приложението, част I). Също така Библията ще ни помогне да разпознаем лъжеучителите, за да не бъдем заблудени от техните учения.

1. *След смъртта идва съд*. В светлината на Библията се разкриват всички представи, според които предоставянето на възможност за спасение на човека след смъртта се разглежда като заблуждение и човешка фантазия, защото "... е определено на човеците веднъж да умрат, а след това - съд" (Евреи 9:27). Това се отнася както за хора, които в някаква форма са дошли в съприкосновение с Божието послание, така и за такива, които никога не са го чули: "понеже ние всички ще застанем пред Божието съдилище" (Римляни 14:10). Този съд Бог е предоставил на Своя Син. Няма да се съди

това, което е станало отвъд границата на смъртта, а делата тук и днес: "защото всички трябва да застанем открити пред Христовото съдилище, за да получи всеки според каквото е правил в тялото, било добро или зло" (2 Коринтяни 5:10). От този съд никой не е изключен: вярващи, равнодушни, свободомислещи, заблудени, езичници... накратко - целият свят (Деяния 17:31).

2. *Критериите за съда.* Критериите за Божия съд не подлежат на никакъв произвол: никой не се предпочита и никой не се ощетява (1 Петрово 1:17; Римляни 2:11). Бог ни е известил Своите критерии. Ние ще бъдем съдени според библиейската мярка: "... словото, което говорих, то ще го съди в последния ден" (Йоан 12:48). Нека обобщим най-важните критерии според Светото писание:

а) *Според Божията справедливост.* Трябва да бъдем напълно сигурни: "Наистина Бог няма да извърши беззаконие, нито Всемогъщият ще изкриви съда." (Йов 34:12), защото той е справедлив съдия (2 Тимотей 4:8). Тук няма да има никакви извъртания и изопачения, защото истината и справедливостта ще се изявят в пълна светлина: "Господи, Боже Всемогъщи, истинни и праведни са Твоите присъди" (Откровение 16:7).

б) *Според мярката на това, което ни е поверено.* Нито един човек не е еднакъв с друг, и на всекиго е поверено нещо различно. Неевангелизираните езичници имат минимални познания за Бога, изхождащи от мирозданието (Римляни 1:20). и от тяхната съвест (Римляни 2:15). Един богат човек има повече възможности да подкрепи разпространението на евангелието, отколкото един беден. Надареният с интелектуални способности има особена отговорност. Има разлика между този, който живее при диктатура с многобройни ограничения, и този, който може да действа в свободна страна. Господ казва в Лука 12:48: "И от всеки, на когото много е дадено, много и ще се изисква; и на когото много са поверили, от него повече ще изискват."

в) *Според нашите дела.* Бог познава делата на всеки един от нас и ще въздаде на всекиго според делата му (Римляни 2:6). Дела да както извършените ни действия (Матей 25:34-40), така и неизвършените (Матей 25:41-46). Действията на всички хора са записани в Божиите книги и въз основа на тях те ще бъдат съдени (Откровение 20:12-13).

г) *Според нашите плодове.* Това, което правим в името на Исус (Лука 19:13) - нашето поведение, нашите действия - обозначено от Библията като нетленен плод (Йоан 15:16). Той е основният критерий за преценката в съда (Лука 19:16-27). Когато всички мъртви дела изгорят, трайното ще бъде възнаградено (1 Коринтяни 3:14).

д) *Според нашата любов.* Любовта е един особен плод, защото е най-големият от всички (1 Коринтяни 13:13). Тя е изпълнението на закона (Римляни 13:10). Тук се има предвид това, което правим в любовта си към Бога (Матей 22:37) и любовта към Исус Христос (Йоан 21:15). Самопожертвувателната любов се отличава от любовта по сметка: "Защото, ако обичате само онези, които обичат вас, каква награда ви се пада?" (Матей 5:46). Фарисеят Симон беше поканил Исус в своята къща, без дори да му даде вода да си измие краката, грешницата обаче помаза краката Му със скъпоценно миро (Лука 7:44). Тя получи прошка за много повече грехове и затова отдаде на Господа много повече любов (Лука 7:47). Любовта е плод на Духа (Галатяни 5:22), тя има вечно значение.

е) *Според нашите думи.* Според казаното от Исус нашите думи имат решаващо значение за вечността. Този аспект на съда може би осъзнаваме в най-малка степен.

"И казвам ви, че за всяка празна дума, която кажат хората, ще отговорят в съдния ден, защото от думите си ще се оправдаеш и от думите си ще се осъдиш" (Матей 12:36-37).

ж) *Според нашата отговорност.* Ние сме призвани към отговорност според сътворената структура на личността ни. Бог ни е дал голяма свобода да носим тази отговорност. Също и в случаи на заблуда ние сме отговорни за своите действия. Въпреки че неподчинението на Адам е станало не по негова воля, а чрез заблуда, той е трябвало да понесе последиците. Тъй като заблудите във вярата водят към погибел, библейските предупреждения в това отношение са много настойчиви (напр. Матей 24:11-13; Ефесяни 4:14; 5:6; 2 Тимотей 2:16-18). По тази причина лъжеучителите в сектите не бива да бъдат подценявани относно последиците от техните действия.

з) *Според отношението ни към Исус Христос.* Нашето лично отношение към Божия Син е решаващият момент: "Който вярва в Сина, има вечен живот, а който не слуша Сина, няма да види живот, а Божият гняв остава върху него" (Йоан 3:36). Грехът е навлякъл проклятие на всички хора (Римляни 5:18). Единственият изход е нашата връзка с Христос: "И така, сега няма никакво осъждане на тези, които са в Христос Исус" (Римляни 8:1).

3. *Присъдата в съда.* Всеки отделен човек ще бъде съден индивидуално, според гореспоменатите критерии. Няма да бъде пропуснат нито един аспект в живота на човека. Какво ще гласи крайната присъда? Ще има разделение на хората на две, формулирано от Исус по следния начин: "Влезте през тясната порта, защото широка е портата и пространен е пътят, който води в погибел, и мнозина са онези, които минават през тях. Понеже тясна е портата и стеснен е пътят, който води в живот и малцина са онези, които ги намират" (Матей 7:13-14).

Няма никакъв "среден път" за нерешителните и няма никакво неутрално място между небето и ада. Накрая - както вече виждаме и в този живот - ще различаваме само спасени и погинали. На едната група Господ ще каже: "Елате вие, благословени от Отца Ми, наследете царството, приготвено за вас от създанието на света" (Матей 25:34), а другите ще чуят: "Не ви зная откъде сте... махнете се от Мен всички вие, които вършите неправда" (Лука 13:25-27). В последната група влизат не само невярващите и езичниците, но и хора, които са знаели за посланието на Исус, но не са му служили в послушание. Те ще казват учудено: "Ядохме и пихме пред Теб и в нашите улици си поучаваха" (Лука 13:26).

4. *Нашите позиции.* Според Библията след смъртта няма никакви възможности за спасение. Решението трябва да се вземе в този живот, затова Господ Исус казва: "Борете се да влезете през тясната врата" (Лука 13:24). В съда ще бъдат отворени книгите, съдържащи всички подробности на нашите дела (Откровение 20:12). Блажени са тези, чиито имена са записани в книгата на живота. Нехристиянските религии нямат никаква спасителна сила. Как ще бъдат спасени хората, които никога не са чували спасителното послание, но са се стремели към Бога (Деяния 17:27) и към вечния живот (Римляни 2:7), това не знаем. Но за нас, които сме чули евангелието, няма никакво извинение, никакво измъкване (Евреи 2:3), ако не приемем спасението. Ние сме имали възможността да се спасим. Как се приема това спасение, е обяснено подробно в приложението (част I, т. 10).

ВСП7: Какво става с децата, които са умрели твърде рано, за да могат да вземат някакво решение? Какво става с пометнатите и душевно болните? Те изгубени ли са?

ОВСП7: В основата на този проблем лежи въпросът от кой момент нататък зародишът става човек. Ако вярваме на светските мнения, добиваме впечатлението, че това зависи от произволните индивидуални схващания или държавни законодателства. Търсейки надеждни критерии за началото на човешкия живот, нека видим какво казва

Библията по този въпрос. Ние ставаме индивидуални личности след сливането на мъжкото семе с женската яйцеклетка. При развитието на всеки ембрион имаме работа с директното въздействие на Твореца: "Защото Ти си образувал чреслата ми, обвинил си ме в утробата на майка ми. Ще Те славя, защото страшно и чудно съм направен; чудни са Твоите дела и душата ми добре знае това" (Псалм 139:13-14). При посвещаването на Еремия Бог казва, че Той го е видял като личност далеч преди неговото раждане и му е поверил избраната от Него задача: "Преди да ти дам образ в корема, познах те, и преди да излезеш от утробата, осветих те. Поставих те за пророк на народите" (Еремия 1:5).

Ние твърдим: Човекът е индивид още от самото начало и според многобройните библейски текстове (напр. Лука 16:19-31; Евреи 9:27) той е вечно творение, чието съществуване никога не престава.

Но къде отива човекът, след като е прекрачил прага на смъртта? Отговорът е еднозначен при тези хора, които са чули евангелието и са били в състояние да вземат решение. Божията воля е също недвусмислена: "Господ... заради вас търпи дълго време, понеже на иска да погинат някои, а всички да дойдат на покаяние" (2 Петрово 3:9). Спасението и погибелта зависят само от нашата воля. Ние имаме свободата да тръгнем към небето или към ада. Двата пътя са предоставени на нашия избор (Второзаконие. 30:19; Еремия 21:8).

Споменатите в горния въпрос групи хора нямат възможността да вземат това жизненоважно решение. Според едно средновековно лъжеучение се е смятало, че душите на некръстените деца след смъртта отиват в погибел. Тук става дума за небиблейското учение, че кръщението спасява малките бебета. Според централните библейски учения спасителна сила има не кръщението, а вярата в Господ Исус Христос (Деяния 16:31). За отговор на горния въпрос кръщението няма да ни помогне, защото при пометнатите деца това е невъзможно. Отговора намираме в Божиите норми: "Наистина Бог няма да извърши беззаконие, нито Всемогъщият ще изкриви съда" (Йов 34:12), защото Неговите присъди са напълно справедливи (Откровение 16:7) и ще бъдат извършени, без да се взема предвид светското положение на дадената личност (1 Петрово 1:17; Римляни 2:11). Трябва да бъдем сигурни, че гореспоменатите хора няма да погинат. Те самите не носят никаква вина за съдбата си. Когато при Господ Исус са били доведени малки деца (дори и бебета), неговите ученици са видели в това ненужно натоварване на своя Учител, който и без това е имал тежък ден. Но тъкмо при тези обстоятелства Исус посочва по забележителен начин децата като наследници на небесното царство: "Оставете децата да дойдат при Мен; не ги възпирайте, защото на такива е Божието царство" (Марк 10:14).

ВСП8: Длъжен ли е бил Юда да предаде Исус, за да се осъществи спасението?

ОВСП8: Трябва да припомним, че спасението се осъществява не чрез Юда, а чрез Господ Исус. Неговата смърт е била необходима, за да бъде изработено спасението за хората. Един абсолютно безгрешен човек е трябвало да понесе върху Себе Си присъдата над греха на мястото на грешниците. Според Божия план "Той беше предаден за прегрешенията ни и беше възкресен за оправданието ни" (Римляни 4:25). При разпятието са участвали чрез намерения и дела много хора - както римляни, така и юдеи: Синедрионът (Марк 14:64), събраното множество (Йоан 19:7; Деяния 13:28); Пилат (Марк 15:15) и римските войници (Марк 15:24). Юда също е бил пряк участник чрез предателството си. Това не е било принуждение от Бога за него, а неговото свободно решение. Това, че Господ Исус е предвидил действията на Юда (Йоан 13:21-30) и че това е описано подробно в Стария Завет чрез пророците (Захария 11:12-13), се основава на Божието всезнание, а не на Неговата принуда. Мотивите на Юда не могат да се разпознаят еднозначно в библейските текстове. *Хайнрих Кемнер* формулира дори

възможността Юда да е искал нарочно да доведе Господ Исус до такава стресова ситуация, за да може Той най-после да демонстрира силата Си на Израел. Юда изобщо не е могъл да си представи, че Исус без всякаква съпротива ще допусне да бъде умъртвен. Въпреки че много хора са участвали директно в убийството на Исус, те не са същинските виновници, защото Исус е умрял заради греховете на цялото човечество. Всеки един от нас е участник в смъртта на Исус, защото "Той беше наранен поради нашите престъпления, бит беше поради нашите беззакония; на Него дойде наказанието, докарващо нашия мир, и с Неговите рани ние се изцелихме" (Исая 53:5).

Отричането на Петър от Исус пред една незначителна слугиня може да се сравни с предателството на Юда. Съществената разлика между тези двама души се състои не в техния грях, а в покаянието. Тъй като Петър се е покаял за своето отричане (2 Коринтяни 7:10: "Защото скръбта по Бога докарва спасително покаяние, за което не съжالياваш; а скръбта по света докарва смърт"), на него му е било простено. Юда също би получил прошка, ако я беше потърсил на правилното място - при Исус. Юда не се е върнал при своя Господар, затова остава "горко"-то за неговите дела: "Защото Човешкият Син наистина отива, според както е било определено; но горко на този човек, чрез когото се предава!" (Лука 22:22)

**ВСП9: Мога ли да родя дете, след като знам, че вероятността то да погине е 50%?
(Въпрос на наскоро повярвала млада жена)**

ОВСП9: Много съпружески двойки не искат да имат деца с оглед на нарастващото замърсяване на околната среда или на заплахата от война при днешния потенциал на въоръженията. Сега в ГФР имаме отрицателен прираст на населението, което към края на века ще намалее с около два милиона - от 61 на 59 милиона. Мартин Лутер ни разкрива един друг възглед, отговаряйки на известния въпрос какво би направил, ако знаеше, че утре светът ще загине: "Бих насадил едно ябълково дръвче."

Горният въпрос изразява голямото съзнание за отговорността, която не само че се съобразява с вечността, но ѝ дава приоритет. За да му дадем отговор, трябва най-напред да изясним два други въпроса: какво казва Библията относно броя на децата и тяхното спасение. Според реда на Сътворението ние сме създадени мъж и жена. първата получена от Бога заповед към човека гласи: "Плодете се и се размножавайте" (Битие 1:28); тя никога не е била отменяна. Способността да се раждат деца е също дар от Бога, както и самите деца: "Ето, наследство от Господа са децата и награда от Него е плодът на утробата" (Псалм 127:3). На многото деца се гледан като на особено благословение: "Блажен човекът, който е напълнил тула си с тях (децата)" (Псалм 127:4). "Жена ти ще бъде като плодovitа лоза сред дома ти, децата ти - като маслинени издънки около трапезата ти. Ето, така ще се благослови човекът, който се бои от Господа" (Псалм 128:3-4). Бог не само ни подарява деца, но Неговата воля е те да дойдат при Него:

"Затова да вложите тези мои думи в сърцето си и в душата си и да ги вържете като знак на ръката си, и да бъдат като превръзки над очите ви. Да учите на тях синовете си, като говорите за тях — когато седиш в къщата си, когато ходиш по пътя, когато лягаш и когато ставаш" (Второзаконие 11:18-19).

Ако следваме тези Божии наставления, резултатът няма да закъснее: "Възпитавай детето отрано в подходящия за него път, и то няма да се отклони от него дори когато остарее" (Притчи 22:6). При такова възпитание децата приемат вярата и се спасяват. Има и едно богато Божие благословение: "Аз любя онези, които Ме любя, и онези, които Ме търсят ревностно, ще Ме намерят" (Притчи 8:17). Бог има особена любов към младежите, които се обръщат към Него: "Помня за теб милеенето ти, когато

беше млада, любовта ти, когато беше невяста, как Ме следваше в пустинята, в непосята земя" (Еремия 2:2).

Като вярващи ние трябва да раждаме децата си с увереността, че възможността те да погинат в никакъв случай не е 50%; те имат Божието благословение, ако ги възпитаваме библиейски. Опитът на много вярващи семейни двойки показва, че децата им намират пътя на вярата, ако от малки ги наставляваме в Библията.

ВСП10: В Библията пише, че Бог предопределя съдбите на хората. Можем ли тогава да говорим за свободна воля, след като решенията за спасение или погибел са взети отдавна?

ОВСП10: Учението за предопределението е представено предимно от *Калвин и Августин*. Това е едно учение, което изхожда от божественото предопределение, че хората са предвидени за вяра или неверие, спасение или погибел. Заради тази двойна възможност говорим за "двойно предопределение". Нека видим какво казва Библията по този въпрос.

В отговорите на горните въпроси беше изтъкната преди всичко свободата на човека относно неговото решение. Тук би могло да се създаде впечатлението, че единствено човекът е активната страна, а Бог е пасивната. Това обаче не е в духа на Библията. В Римляни 9:16-18 четем: "И тъй, не зависи от този, който иска, нито от този, който тича, а от бога, който оказва милост. ... И така, към когото иска, Той показва милост, и когото иска закоравява." Тук ударението пада недвусмислено на божие действие. Човекът се намира също така в активната и свободно формираща ръка на Твореца, подобно на глината в творящата ръка на грънчаря: "Но, о, човече, ти кой си, че да отговаряш против Бога? Направеното нещо ще каже ли на онзи, който го е направил: Защо си ме направил така? Или грънчарят няма власт над глината, с част от същата буза са направи съд за почит, а с другата част - съд за непочтена употреба?" (Римляни 9:20-21) Тача че ние нямаме никакви заслуги към спасението. Свободното решение на човека е неотделимо от Божия свободен избор. Идеята за предопределението може да се докаже със следните библиейски стихове:

Матей 22:14: "Защото мнозина са призвани, а малцина - избрани."

Йоан 64-65: "Но има някои от вас които не вярват. Защото Исус отначало знаеше кои са невярващите и кой е онзи, който щеше да Го предаде. И каза: Затова ви казах, че никой не може да дойде при Мен, ако не му е дадено от Отца."

Ефесяни 1:4-5: "Както (Бог Отец) ни е избрал в Него (Исус) преди създаването на света, за да бъдем свети и без недостатък пред Него в любов; като ни е предопределил да Му бъдем осиновени чрез Исус Христос по благоволенията на Своята воля."

Римляни 8:29-30: "Защото, които предузна, тях и определи да бъдат съобразни с образа на Сина Му, за да бъде Той първороден между много братя; а които предопредели, тях и призова, а които призова, тях и оправда, а които оправда, тях и прослави."

Деяния 13:48: "И езичниците, като слушаха това, се радваха и славаха Божието учение; и повярваха всички, които бяха отредени за вечния живот."

Относно библиейското разбиране за предопределението основополагащо значение имат следните аспекти:

1. *Моментът*. Предопределението става при всички положения далеч преди нашето съществуване: преди създаването на света (Ефесяни 1:4), преди зачеването (Еремия 1:5) и от самото начало (2 Солунци 2:13).

2. *Служението*. Предопределението се съдържа в служението за Бога. Например Бог определя Соломон, за да построи храма (1 Летописи 28:10), рода на Леви - за свещеническа служба (Второзаконие 18:5), Исус определя ученици за апостоли (Лука

6:13; Деяния 1:2), Павел става "избран съд" за мисионер сред езичниците (Деяния 9:15), всички вярващи са предопределени да принасят плод (Йоан 15:16).

3. *Без оглед на заслугите на личността.* Предопределението не става според човешките заслуги и мерила. Бог гледа много повече на нищожното: Израел е най-малкият народ (Второзаконие 7:7), Мойсей не е никакъв оратор (Изход 4:10), Еремия е твърде млад (Еремия 1:6), към Христовата църква принадлежат най-вече незначителните в този свят (1 Коринтяни 1:27-28).

4. *За спасение, а не за погибел.* Какво е Божието намерение за човека - спасение или погибел? Бог недвусмислено открива Своето намерение спрямо нас: "Както овчарят търси стадото си за деня, когато се намира между разпръснатите си овце, така и аз ще потърся овцете си и ще ги избавя от всичките места, където бяха разпръснати в облачния и мрачен ден" (Езекиил 34:12). Исус обобщава причината за Своето идване на този свят с думите: "Защото Човешкият Син дойде да спаси погиналото" (Матей 18:11). Чрез Исус бог сам търси хората, предопределени за вечния живот. Божията воля за спасение е насочена към цялото човечество: "Който (Бог) иска да се спасят всичките хора и да достигнат до познание на истината" (1 Тимотей 2:4). Тази Негова воля е разкрита и в 1 Солунци 5:9: "Защото Бог ни е определил не на гняв, а да получим спасение чрез нашия Господ Исус Христос." Между спасение и предопределение в Писанието откриваме здрава и неделима връзка, докато между проклятието и предопределението не намираме такава. Следователно Бог не предопределя никого за погибел. Бог закоравява сърцето на фараона едва въз основа на упоритото му езическо поведение и в никакъв случай това не е предопределено от раждането му. Библията непрекъснато свидетелства, че може да стане "твърде късно", но тя никъде не учи, че има предопределение за ада. С убийството на Йоан Кръстител Ирод преминава тази граница, така че Исус не му отговаря (Лука 23:9).

Ние смятаме, че е вярно и едното, и другото (твърдения, които се допълват!): Бог определя човека за спасение. Когато блудният син решава: "Ще стана да отида при баща си" (Лука 15:18), баща му излиза да го посрещне и приеме (Лука 15:20). Когато приемем спасението като наше свободно решение, чрез нас се осъществява Божето благословение: "Наистина те възлюбих с вечна любов" (Еремия 31:3), и те избрах преди създаването на света (Ефесяни 1:4). Преди ние да се решим за Бога, Той отдавна се е решил за нас. Бог очаква и уважава свободното ни решение; но без Неговата милост не е възможно никакво приемане (Римляни 9:16). При колко хора Божието предопределение (Филипяни 2:13) и свободната човешка воля сочат в една посока (Филипяни 2:12), знае само Господ.

ВСП11: Можете ли научно да докажете, че има ад?

ОВСП11: Науката има своите граници, които са твърде ясни, но за съжаление доста често се прекриват. Възможностите за познание и обяснение достигат дотам, докдето можем да измерваме процесите в материалния свят. Там, където те нито могат да се измерват, нито да се изразяват в числа, науката е безпомощна. По тази причина естествените науки не бива да прекриват тези граници, защото в противен случай престават да бъдат науки и се превръщат в спекулации. Така че науките не дават информация за произхода или края на този свят. Също така, по въпросите за отвъдния свят не можем да очакваме отговори от науката.

Щом като тя не може да ни каже нищо за съществуването на ада, има едно своеобразно място, откъдето можем да почерпим сведения за това: Голготският кръст ни сочи реалността на небето и ада. Кръстът е най-добрият тълкувател на Писанието. Ако хората достигаха до небето като на поточна линия, то той би бил излишен. Ако имаше друга религия или някакъв друг път за достигане на спасението, Бог не би

умъртвил по този начин любимия Си Син: наистина има ад. Господ Исус направи всичко, за да можем да избегнем ада. Без делото на Голгота всички ние бихме отишли в погибелта (Римляни 5:18). Бихме могли да обобщим кръста с едно изречение: "Там Божият Син ни спаси от ада." Нямо нищо по-велико от Голгота, което да е направено за човека. Господ Исус е проповядвал настойчиво за любовта и милостта, благодтта и справедливостта, приканващи към небето, но за ада Той е говорел с особена сериозност. Наричал го е бездънната бездна, място, "където червеят им не умира и огънят им не угасва" (Марк 9:44) и "вечно наказание" (Матей 25:46). Знаейки тази реалност, Той ни предупреждава с нарастваща настойчивост, за да не попаднем там:

"Ако дясното ти око те съблазнява, извади го и го хвърли, защото по-добре е за теб да погине една от телесните ти части, а не цялото ти тяло да бъде хвърлено в пъкъл" (Матей 5:29-30).

"... по-добре е за теб да влезеш в живота куц или недъгав, отколкото с две ръце или с два крака да бъдеш хвърлен във вечния огън" (Матей 18:8).

5. ВЪПРОСИ ОТНОСНО РЕЛИГИИТЕ (ВР)

Същност на религиите: Творенията на мирозданието достатъчно говорят на всекиго за своя Творец (Римляни 1:19-21). След грехопадението съвестта ни свидетелства за това, че сме отделени от Бога: "По това, че те (езичниците) показват действието на закона, написано на сърцата им, за което свидетелства и съвестта им, а мислите им или ги осъждат помежду си, или ги оправдават" (Римляни 2:15). В собственото си мислене и желание всички хора са търсили обратната връзка с Бога и по този начин са възникнали многобройни религии. Думата религия произхожда от латинското "религио" (= съвестност, страх от бога), което пък произхожда от глагола "ре-лигаре" (=права обратна връзка, свързвам отново). По същество опитите да бъде възстановена тази връзка при всички религии се характеризират със следното: чрез измислени от самите хора предписания (например жертви) и чрез считани за важни предмети (например фигури на Буда, молитвени броеници и др.) хората се опитват да възстановят връзката с Бога. Под религия разбираме всички човешки опити да се достигне до Бога. При евангелието е обратното: сам Бог действа и идва при човека. Този библейски път ние не наричаме религия.

ВР1: Има толкова много религии. Не е възможно всички те да са погрешни. Не е ли прекалено, когато християнството твърди, че е единственият път към вечния живот?

ОВР1: Нито една религия не спасява, дори и християнската - когато християнството се превърне в религия. Има само един Бог - Този, който е направил небето и земята. Само Библията говори за този Бог. Само Той може да ни каже какво да направим, за да се спасим. Ако някоя религия беше в състояние да ни спаси от вечната погибел, то Бог би ни я посочил. Тогава разпъването на Исус не би било необходимо. Но тъй като жертвата на Голгота беше принесена, то тя е била абсолютно необходима за нашето спасение. Кръстът на Исус ни дава еднозначно доказателство, че няма по-евтин начин да се изкупят греховете ни пред Светия Бог. В кръстната смърт на Исус Бог е осъдил нашия грях, така че само личното ни обръщане към Исус Христос и отдаването на живота ни на Него могат да ни спасят. Във всички религии човекът трябва да се спаси сам чрез собствените си усилия; според евангелието Бог е направил всичко това чрез Своя Собствен Син и човекът приема спасението само чрез вяра. Затова в Деяния 4:12 се казва толкова категорично: "И чрез никой друг няма спасение,

защото няма под небето друго име, дадено между хората, чрез което трябва да се спасим." Освен Исус няма друг мост към небето!

Всички религии са само бляскави миражи в пустинята на изгубеното човечество. Жадният не се нуждае от илюзия, а от истински воден извор. към погубен воден извор и идеята за толерантността на всички фантастични представи на хората (Притчи 14:12). Човекът се нуждае от чиста вода. Библията ни показва категорично единствения оазис, единствения шанс за оцеляване - Исус Христос:

"Аз съм пътят и истината и животът; никой не идва при Отца освен чрез Мен" (Йоан 14:6).

"Защото никой не може да положи друга основа освен положената, която е Исус Христос" (1 Коринтяни 3:11).

"Който има Сина, има този живот; който няма Божия Син, няма този живот" (1 Йоан 5:12).

ВР2: Не се ли молят християните и мюсюлманите на един и същ Бог? (Въпрос на един мюсюлманин)

ОВР2: "Мога ли да ви задам един контравъпрос: Вашият Бог Аллах баща ли е на Исус Христос?" - "Не, Аллах няма син. Това би било богохулство!" - "Виждате ли, тогава вашият бог и моят Бог не са една и съща личност."

Поради многото религии мнозина смятат, че в края на краищата всички те почитат един и същ Бог. Но още в старозаветното време библейският Бог се открива на хората като Единственият: "Аз съм първият, Аз и последният, и освен Мен няма Бог" (Исаия 44:6). "Аз, Аз съм Господ и освен Мен няма спасител" (Исаия 43:11). Този, живият Бог, е Богът на Авраам, Исаак и Яков; Той е Отец на Исус Христос (Марк 12:26). Между Аллах и Бащата на Исус Христос съществуват следните разлики:

1. *Отношението между Бога и човека.* В Исляма Бог изобщо не се открива на хората. Той остава недостижим в далечината. Постоянният възглас: "Аллаху абкар" - "Бог е все по-велик" - манифестира: лична връзка с бога не може да се установи. Аллах остава винаги отвъд - като ориенталски владетел, господстващ над своите поданици.

2. *Отношението баща-деца.* За мюсюлманина понятието Божествено осиновление за човека и бащинството на Бога ("Авва Отче", Римляни 8:15) са неразбираеми, дори богохулни, защото Аллах е строго отделен от този свят.

3. *Бог като човек.* Централното събитие от библейския спасителен план е възплъщението на Бога в човека Исус Христос. Бог не само е живял сред нас, но и е изстрадал всички грехове чрез кръстната Си смърт. Последвалото от това спасение не се споменава в Исляма.

4. *Божията милост и любов.* Ако Бог може да бъде милостив към грешника, то цената за това е невъобразимо голяма: "Но ти си Ме заробил с греховете си, дотегнал си Ми с беззаконията си" (Исаия 43:24). Бог е милостив към нас, защото ни е купил на висока цена (1 Коринтяни 6:20; 1 Петрово 1:19). Милостта на Аллах не струва нищо, тя е произволна.

5. *Бог е нашата опора.* При Исляма е немислим един Бог, който дарява прибежище, утеха, мир и сигурност на спасението: "Понеже съм уверен, че нито смърт, нито живот, нито ангели, нито власти, нито сегашното... ще може да ни отлъчи от Божията любов, която е в Христос Исус, нашия Господ" (Римляни 8:38-39). В Исляма са немислими Божието себеунижение на кръста и изливането на Светия Дух в нашите сърца, немислимо е и Второто пришествие на Исус в сила и величие.

Богът на Корана и Богът на Библията биха могли да имат някакви прилики тук и там. Но при по-дълбоко вглеждане между тях няма нищо общо. По тази причина християните и мюсюлманите не се молят на един и същ Бог.

ВРЗ: По какво мога да позная, че евангелието не е религия, а има божествен произход?

ОВРЗ: При отговора на този въпрос могат да ни помогнат следните значителни разлики между евангелието и религиите:

1. Във всички религии човекът се опитва сам да достигне до Бога, но нито един търсач не може да изповяда откровено: "Аз имам лична връзка с Бога, имам мир в сърцето, моята вина е простена, сигурен съм, че имам вечен живот." В евангелието за Исус Христос Бог се обръща към нас. С кръста Той прехвърля мост над пропастта на греха и ни подарява спасението. Този, който го е приел, може да засвидетелства: "... понеже съм сигурен, че нито смърт, нито живот... ще може да ни отлъчи от Божията любов"(Римляни 8:38-39).

2. Пророчествата за Спасителя в СЗ (напр. Битие 3:15; Числа 24:17; Исаия 11:1-2; 7:14) се изпълняват буквално. В нито една религия няма подобни пророчества, които са се изпълнили така точно.

3. Бог е осъдил всички религии като идолослужения и магьосничества (1 Коринтяни 6:9-10; Галатяни 5:19-21; Откровение 21:8) и е упълномощил като единствен Спасител Исус Христос: "Този е Моят възлюбен Син, в когото е Моето благоволение; Него слушайте" (Матей 17:5).

4. Бог е потвърдил жертвата на Исус Христос чрез Неговото възкресение от мъртвите (Римляни 4:24-25). Това е единственият гроб в световната история, който е останал празен: "Защо търсите живия между мъртвите? Няма Го тук, а възкръсна" (Лука 24:5-6). Всички основатели на религии са умрели и са в гробовете си.

5. В нито една религия Бог не напуска небето, за да спасява хората. В Исус Бог става човек: "И Словото стана плът и пребиваваше между нас; и видяхме славата Му, слава като на Единородния от Отца, пълно с благодат и истина" (Йоан 1:14).

6. ВЪПРОСИ ОТНОСНО ЖИВОТА И ВЯРАТА (ВЖ)

ВЖ1: Защо живеем?

ОВЖ1: Ние съществуваме не защото сме възникнали от някакъв еволюционен процес, а защото Божията воля е била да създаде човека. Никъде в Библията Бог не споменава причината за създаването на човека, нито че Бог се е чувствал сам, нито че е изпитвал радост от творчеството, нито че е искал да има опонент, нито че е искал да създаде същества, които да обича. В Битие 1:26-27 се съобщава Божията воля за създаването на човека и нейното изпълнение: "Да създадем човека по Нашия образ, по Наше подобие... и Бог създаде човека по Своя образ; по Божия образ го създаде, мъжки и женски пол ги създаде." Тук става ясно: ние сме желани същества. Ние не сме нито "космически изтърсащи" (*Ф. Ницше*), нито "цигани от покрайнините на Вселената" (*Ж. Моно*), нито някакви изчания от животинското царство, а произхождаме от директния творчески акт на Бога. Освен това Библията ни казва, че сме обичани от Бога: "Наистина те възлюбих с вечна любов" (Еремия 31:3) или "Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, а да има вечен живот" (Йоан 3:16). Повече от всеки друг, този стих ни показва, че ние сме предназначени за вечен живот.

ВЖ2: Какъв се смисълът на живота?

ОВЖ2: Ние, хората, сме единствените земни същества, които се питат за смисъла. Интересуват ни три основни въпроса: Откъде идвам? Защо живея? Накъде

отивам? Мнозина са разсъждавали по тях. Философът Ханс Ленк от Карлсруе подчертава, че не бива да очакваме отговори от неговата област, пишейки: "Философията дава рядко окончателни и съдържателни решения; тя създава въпроси, а не материали и резултати. За нея перспективата на един проблем е много по-важна, отколкото частичното решение на един стар въпрос." Писателят Херман Хесе пише: "Животът е безсмислен, ужасен, глупав, и въпреки това великолепен - той не се подиграва на човека, но не държи на него повече отколкото на един дъждовен червей." Френската писателка Симон де Бовоа, екзистенциалистка и атеистка, се губи в безсмислието: "Какъв смисъл има животът, когато той бива тотално унищожаван и изтребван? Защо е съществувал изобщо? Всичко е безсмислено: красотата на живота, делата на хората, всичко. Животът е абсурден." Също и науките като психология, биология, медицина не могат да отговорят на този въпрос, защото той не принадлежи към техния предмет.

Някои хора виждат смисъла на своя живот в това:

- да правят добро: мнозина държат на тази хуманистична идея, която не е специфично християнска. На християните е заповядано да правят добро (Галатяни 6:10; 2 Солунци 3:13), но този, който върши добри дела, съвсем не става християнин по този начин.

- да печелят уважение за себе си: спортистите се стремят към световни титли и златни медали. Творците търсят признание по световните сцени.

- да правят нещо непреходно: според тях по този начин те ще продължат да живеят в децата си или в обществото (напр. чрез фондации, свързани в тяхно име). Други искат да се увековечат в собствените си стихотворения, мемоари или дневници.

Не бива да забравяме че цялата световна слава е преходна. След смъртта нищо не можем да вземем със себе си, защото там, където отива човек, "нищо ще имат някога дял в нещо, което става под слънцето" (Еклесиаст 9:6). Ако нашият живот е Божие творение, той ще има смисъл само тогава, когато бива живян с този Бог и бива воден от Него. Човешкото сърце - дори да притежаваше цялото щастие на този свят - би останало безутешно, празно и неудовлетворено, ако не намери мир в Бога. Това може да се обобщи в три точки:

1. Божията цел за нашия живот е, ние да дойдем във вярата. Без спасителната вяра в Господ Исус Христос ние сме изгубени. Затова Павел казва на началника на тъмницата във Филипи: "Повярвай в Господ Исус Христос и ще се спасиш, ти и домът ти!" (Деяния 16:31). В този смисъл Бог иска "да се спасят всичките хора и да достигнат до познание на истината" (1 Тимотей 2:4). Тъй като това спасение е от първостепенно значение за всеки човешки живот, Исус първо казва на паралика: "Прощават ти се греховете" (Матей 9:2). Спасението на душата според Бога има предимство пред изцелението на тялото.

2. Когато сме спасени, ние служим на Бога: "Служете на Господа с веселие" (Псалм 100:2). Като последователи на Исус нашият живот трябва да е насочен така, че да привличаме и други последователи (Матей 29:19).

3. "Да възлюбиш ближния си както себе си" (Матей 22:39). С тази заповед Бог ни задължава не към далечните от Южна Африка или Чили, а към ближните, към хората, които са непосредствено до нас: нашите съпрузи, деца, родители, съседи и колеги. Библията предполага, че ние обичаме самите себе си, но тази любов трябва да е такава и към ближните ни. Библията нарича направеното от нас по точки 2 и 3 плод на живота ни. За разлика от всички преходни успехи само плодът е непреходен (Йоан 15:16). В края на нашия Бог търси плода и ни пита какво сме направили с поверените ни блага (живот, време, пари, таланти) (Лука 19:11-27). Дори чашата студена вода, която сме подали в името на Исус има значение за вечността (Матей 10:42).

ВЖЗ: Как да съвместя ежедневния си живот с вярата?

ОВЖЗ: В живота на този, който от цялото си сърце е повярвал в Исус Христос, настъпват ясни промени. Три момента маркират новия живот:

1. *Скъсване с греха.* След като при обръщението си сме получили прощение на вината си, започваме нов начин на живот, който из основи е скъсал с греха. Като новородени християни ние не сме безгрешни, но това, което преди е било обикновено, сега ни се струва катастрофа. Съблюдаването на заповедите, които не са създавани като забрани, а като помощ, за да благоуспеем, ще направи решителна корекция в живота ни. С тази нова ориентация ние показваме на Бога, че Го обичаме (1 Йоан 5:3), а за нашите приближени сме "Христово писмо" (2 Коринтяни 3:3), което може да бъде прочетено от всеки.

2. *Ежедневният живот във вярата.* Вярващият в Христос, който непрекъснато работи с Библията, намира в нея изобилие от полезни съвети във всички области на живота, някои от които се споменават по-долу. Тъй като в този пасаж става дума изключително за земния аспект на вярата, на преден план идват старозаветните книги Притчи и Еклесиаст. Тук намираме напътствия към нас самите (а) и към държанието ни с другите хора (б):

а) *Към собствената ни личност:*

- тяло (Римляни 13:14; 1 Коринтяни 3:17; 1 Коринтяни 6:19)
- ядене и пиене (Притчи 23:20)
- (вид на храненето преди грехопадението: Битие 1:29)
- (начин на хранене след потопа: Битие 9:3-4; 1 Коринтяни 8:8; Колосяни 2:16; 1 Тимотей 4:3-5)
- спане (Псалм 4:8; Притчи 6:6-11; Притчи 20:13; Еклесиаст 5:12)
- необходим труд (Изход 20:9-11; Изход 23:12; Притчи 6:6-11; 14:23; 18:9; 21:25; Еклесиаст 3:13; 10:18; 2 Солунци 3:10)
- трудът като житейски принцип (Еклесиаст 2:3-11)
- разплащане със сътрудниците (Исаия 65:23; Еремия 22:13; Лука 10:7)
- свободно време (Притчи 12:11)
- печелене на пари и блага (Еклесиаст 4:6; 1 Тимотей 6:6-8; Евреи 13:5)
- чисто земен стремеж към тях (Еклесиаст 2:2-11)
- притежание (Матей 6:19; Притчи 10:22)
- богатство (Притчи 11:28; 13:7; 14:24; Еклесиаст 5:18)
- строеж на къща (Псалм 127:1; Еремия 22:13)
- спорт (1 Коринтяни 9:24-25; 1 Тимотей 4:8)
- грижи (Псалм 55:23; Притчи 12:25; Филипаяни 4:6; 2 Тимотей 2:4; 1 Солунци 5:7)
- секс в брака (Притчи 5:18-19; Еклесиаст 9:9; 1 Коринтяни 7:3-6)
- секс извън брака (Притчи 5:20; 6:24-32; Еремия 5:8-9; Евреи 13:4)
- грях (Битие 4:7; Псалм 64:5; Плачът на Еремия 3:39; Йоан 20:23; 1 Йоан 1:9; 5:17; Евреи 12:71)
- алкохол (Псалм 104:15; Притчи 23:30; 20:1; Ефесяни 5:18; 1 Тимотей 5:23)
- начин на говорене (Псалм 119:172; Притчи 12:14-22; 14:3,5; 18:20-21; 25:11; Ефесяни 5:19; Колосяни 4:6; Яков 1:19; Евреи 13:15)
- крамоли (1 Петрово 1:6-7; Яков 1:2-12)
- гузна съвест (1 Йоан 3:20)
- гняв (Ефесяни 4:26)
- време (Лука 19:13; 1 Коринтяни 7:29; Ефесяни 5:16)
- принципи (Филипяни 2:5)

Въпроси, които се задават много често

- сънища (Екlesiаст 5:3)
- радост и веселба (Псалм 118:24; Притчи 15:13; 17:22; Филипаяни 4:4; 1. Солунци 5:16)
- правене на добро от само себе си (Матей 22:39)
- точна мярка (Притчи 11:1,24; 20:10)
- собствена философия или религия (Притчи 14:12)
- младост (Псалм 119:9; Екlesiаст 11:9; 12:1)
- възраст (Псалм 71:9)
- смърт (Йов 14:5; Псалм 88:4; Екlesiаст 8:8)
- Поведение при:
 - болест (Екlesiаст 7:14; Яков 5:14-16)
 - страдания (Псалм 46:2; 50:15; 77:3; 73:21-28; 107:6-8; Филипаяни 4:19)
 - депресии (Псалм 42:6; 119:25)
 - страх от хора (Псалм 56:11; 118:6,8; Притчи 29:25)
 - нещастие (Исаия 45:7; Плачът на Еремия 3:31-37; Амос 3:6)
 - ежедневни дейности (Екlesiаст 9:10; Колосяни 3:17)
 - даване (Притчи 11:24-25; Екlesiаст 11:1; Малахия 3:10; 2 Коринтяни 9:6-7)
 - поръчителство (Притчи 6:1; Притчи 11:15; Притчи 17:18)
 - приемане на залог (Изход 22:25-26)
 - търсене на указания път (Псалм 37:5; 86:11; 119:105)
 - търсене на партньор (Песен на Песните 3:1; Амос 3:3; 2 Коринтяни 6:14)
 - страдание за справедливостта (1 Петрово 3:14)
 - лъжеучения (Колосяни 2:8; 2 Петрово 3:17; 1. Йоан 4:6)
 - намерения (Екlesiаст 9:10; Филипаяни 4:14; Колосяни 3:23)
- б) *Съвети за поведението ни с другите хора:*
 - съпруг (Ефесаяни 5:22-28; 1 Петрово 3:1-7; Евреи 13:4)
 - деца (Второзаконие 6:7; Притчи 13:1; Ефесаяни 6:4; Колосяни 3:21; 1 Тимотей 3:12)
 - родители (Изход 20:12; Притчи 6:20; 30:17; Ефесаяни 6:1-3)
 - приятели (Михей 7:5)
 - богобоязлива и грижовна съпруга (Притчи 12:4; 31:10-31)
 - свадлива и безцеремонна жена (Притчи 11:22; 12:4; 21:19)
 - врагове (Притчи 25:21; 30:17; Матей 5:22-44; Римляни 12:14)
 - лоши хора (Притчи 1:10; 24:1-2; 1 Петрово 3:9)
 - упорити, неразбрани хора (Притчи 9:7; 23:9)
 - вярващи (Римляни 12:10; Галатаяни 6:2-10; Ефесаяни 4:32; Филипаяни 2:4; 1 Петрово 3:8-9)
 - съветници (Притчи 15:22)
 - приближени (Матей 22:39; Галатаяни 6:10; 1 Йоан 4:17-18)
 - учители на вярата (Евреи 13:7)
 - болни (Матей 25:36; Яков 5:14-16)
 - лекар и лекарства (Матей 9:12; 1 Тимотей 5:23)
 - чужди гости (Матей 25:35; Римляни 12:13; Евреи 13:2)
 - бедни (Притчи 3:27; 19:17; Матей 21:34-40)
 - измамници (Яков 5:19)
 - лъжеучители (1 Йоан 4:1-3; Юда 23)
 - съмняващи се (Юда 22-23)
 - вдовици (1 Тимотей 5:3; Яков 1:27)
 - радостни и скърбящи (Притчи 17:22; Римляни 12:15)
 - стари хора (Левит 19:32; Притчи 23:22; 1 Тимотей 5:1)

Въпроси, които се задават много често

- мъртви (Екlesiаст 9:5-6)
- в) *Указание за поведението към:*
- църквата (Деяния 2:42; Евреи 10:25)
- природата (Битие 1:28)
- държавата (Матей 22:21; Римляни 13:1-7; 1 Петрово 2:13)
- Израел (Захарий 2:12)

3. *В света, но не от света.* Начинът на живот на вярващия в Христос е сведен до простата формула: "Ако бяхте от света, светът щеше да люби своето, а понеже не сте от света, но аз ви избрах от света, затова светът ви мрази" (Йоан 15:19). Вярващият в Исус живее в този свят като всички други, но неговият живот според т. 2. има измерения и във вечността, което се изразява в неговото отношение към Бог Отец и Неговия Син и духовното му поведение.

а) Поведението към Бог Отец и Исус Христос:

- любов към Бога (Второзаконие 6:5; Псалм 31:23; Матей 22:37)
- признание (Псалм 46:11)
- вяра (Евреи 11:6)
- мислене за Него (Притчи 3:5-6; Екlesiаст 12:1)
- пазене на Неговите заповеди (Екlesiаст 12:13; Михей 6:8)
- благодарност (Псалм 107:8; Ефесяни 5:20; Колосяни 4:2)
- хваление (Псалм 103:1-2; Ефесяни 5:20)
- пеене (Псалм 68:4; 96:1)
- призоваване (Псалм 50:15)
- поклонение (Матей 4:10)
- приближаване (Яков 4:8)
- любов към Господ Исус (Йоан 21:16; 2 Коринтяни 5:9; 2 Тимотей 4:8)
- призоваване (Деяния 7:59; Римляни 10:13)
- хваление (Откровение 5:12)
- приемане (Йоан 1:12)
- вяра (Марк 16:16; Йоан 11:25-26; Деяния 16:31; 1 Йоан 3:23)
- признание (Ефесяни 4:13)
- послушание (2 Коринтяни 10:6; 1 Петрово 1:22)
- следване (Лука 14:27; 14:33)
- служение (Ефесяни 6:7)
- общение с Него (Йоан 15:2; 1 Коринтяни 1:9; 11:23-29; 1 Йоан 1:3)
- оставане в Него (Йоан 15:4)
- молитва към Него и в Негово име (Йоан 14:13-14; Деяния 7:59; Ефесяни 5:20)

б) Духовни дела и поведение:

- Божието царство има приоритет (Матей 6:33; Колосяни 3:2)
- принасяне на плод (Псалм 126:5-6; Лука 19:13)
- принасяне на плодовете на Духа (Галатяни 5:22; Ефесяни 5:9)
- събиране на богатства за небето (Матей 6:20)
- разпространяване на Божието слово (2 Коринтяни 5:20; 1 Солунци 1:8)
- богоугодни дела (Ефесяни 5:10; 1 Солунци 2:4)
- проповядване на евангелието (Матей 28:19-20; Филипаяни 1:27; 1 Тимотей 6:12)
- общение с вярващите (Матей 18:20; Деяния 2:42)
- живот в освещение (1 Солунци 4:3; 2 Солунци 2:13; Евреи 12:14)
- боравене с Библията (Исус Навин 1:8; Псалм 119:162; Колосяни 3:16)
- преследване на духовни цели (Псалм 39:1; Филипаяни 3:14)

ВЖ4: Имам постоянно повтарящи се сънища, които ме измъчват. Какво да мисля за това?

ОВЖ4: Има три вида сънища:

1. *Сънища от Бога.* Библията ни разказва за някои сънища, в които Бог говори с хората (напр. Йосиф: Матей 1:19-25). Сънуващият или непосредствено разбира посланието (напр. Самуил: 1 Царе 3:5-15; Даниил: Данаил 7), или Бог изпраща тълкувател на посланието Си (напр. Йосиф тълкува сънищата на пекаря и виночерпеца: Битие 40). Сънищата, в които Бог ни говори, се познават по това, че те нито наточват, нито плашат; по-скоро те оказват особена помощ в житейски ситуации. Опитът показва, че Бог говори по този начин в изключителни ситуации.

2. *Нищо незначещи сънища.* Повечето сънища са бегли и не ни говорят нищо, точно както това се казва в Йоан 20:8: "Като сън ще отлети и няма да се намери, и като нощно видение ще изчезне (славата на безбожния)." Практиката на тълкуването на символичното значение на сънищата трябва да се отхвърли: "И чародеите видяха лъжливи видения, разказаха неверни сънища и утешаваха напразни" (Захарий 10:2). Също и в апокрихната книга на Исус Сирахов 34:1-7 намираме следното полезно обяснение:

"Неуки хора заблуждават себе си с глупави надежди, невежи разчитат на сънища. Който държи на сънища, посяга към сенки и иска да улови вятъра. Сънищата не са нищо повече освен образи без съдържание... Собствените пророчества и тълкуване на сънища са нищо и дори утежняват мислите; ако не е дадено от Всевишния, не се съобразявай с него. Защото сънищата заблуждават много хора и тези, които се уповават на тях, пропадат."

3. *Сънищата като неотработени преживявания.* От подсъзнанието, което се е изплъзнало от съзнателната воля и разум, могат да дойдат съновидения, чиито причини имат ясно отношение към живота ни: завладяващи страхове, непризната вина, непреодолени преживявания (напр. спомени от войната, страх от изпит, кризи в брака). Освобождението от тях е възможно със съответна терапия. Тъй като в повечето случаи става дума за някаква вина, изживяването на прошката е най-доброто решение.

ВГ5: Какво е грях?

ОВЖ5: Още преди Библията да спомене думата "грях", тя ни разкрива неговия произход (Битие 3:1-13). Тя не поднася първо теорията, а после практиката, а обратно - първо практиката и от нея се извеждат принципите. Грехът влезе в този свят чрез изкусителния въпрос: "Истина ли каза Бог?" (Битие 3:1). Грехът е действие, насочено срещу волята на Бога. Десетте заповеди (Изход 20:1-17) и Проповедта на планината са огледалата, в които най-ясно можем да видим собствения си грях. Този, който живее без Божието слово, не познава Неговата воля и автоматично живее в постоянен грях. Първоначално срещнатата в Библията дума за грях е "хатат" в Битие 4:7, което означава "пропускане на целта". По същия начин се превежда и гръцката дума "хамартия". Други значения на думата грях са "отклонение", "извъртане" (евр. авон), "зло", "лошотия" (евр. раа), "насилие" (евр. хамас), "зли помисли" (евр. реша). Самата липса на праведност е грях: "Горко на онзи, който строи къщата си с неправда" (Еремия 22:13). В НЗ нъответната дефиниция за грях гласи: "Всичко, което не става от убеждение, е грях" (Римляни 14:23). Х. Безел нарича редукацията на човека в самия себе си грях. В Йоан 16:9 Исус идентифицира основния грях на хората като липса на връзка с Него: "... защото не вярват в Мен". Грехът е голяма пречка в отношението между Бога и човека. Този, който не поеме курса на поправление чрез обръщане и прощение (1 Йоан 1:9), ще преживее последствията от пропускането на целта като неотменим закон: "Защото заплатата на греха е смърт" (Римляни 6:23). При много хора здравето е на първо място

в тяхната ранглиста, но те не обръщат внимание на най-тежката болест, греха, който води към смърт.

ВЖ6: Позволено ли е според Библията неженени двойки да живеят заедно? От кой момент двойката е женена: след решението на двамата да живеят заедно, след първото интимно общуване или след гражданското или църковно бракосъчетание?

ОВЖ6: За изясняването на този все по-болезнен въпрос на нашето време трябва да изложим пет точки от библейското учение. Ще приложим този библейски принцип на тълкуване, при който решението на проблема не се фиксира с един единствен стих, а се получава в контекста на няколко пасажа (вж. принципите на тълкуване А5 и А6 в приложението, част II).

1. *Брак и пол.* Бог ни е дарил брака по сътворения от Него ред. Той е едно добро Негово хрумване: "Не е добре за човека да бъде сам; ще му създам подходящ помощник" (Битие 2:18). Бракът е положен като доживотна връзка (Матей 19:6), който според формулата на бракосъчетанието важи "докато смъртта ви раздели". При полагането на това дарено от Бога общение между мъжа и жената, Той казва: "Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си и те ще бъдат една плът" (Битие 2:24). Под "една плът" се има предвид най-напред телесното, половото общуване. Тази формула обаче обхваща целия човек и с това също и душата и духа. Двама души с различни до този момент житейски пътища намират най-близкото възможно общуване. Те стават едно в своето възприемане и мислене, както и във физическо и духовно отношение. Полът е дар от Бога и според Библията брачното общуване не служи само за раждане на деца:

"Не се лишавайте един друг от съпружеско сношение, освен ако бъде по съгласие за малко време, за да се предадете на молитва" (1 Коринтяни 7:5).

"... за да бъде благословен твоят извор. И весели се с жената на младостта си. Тя да ти бъде като любезна кошута и мила сърна; нейните гърди да те задоволяват във всяко време и възхищавай се винаги от нейната любов" (Притчи 5:18-19).

"Радвай се на живота с жената, която си възлюбил" (Еклесиаст 9:9).

Библията ни показва правилното отношение към сексуалността: Тя се различава като от прекалената въздържаност, така и от сладострастието (Еремия 5:8); любовта и уважението са определящите гранични условия (Колосяни 3:19; 1 Петрово 3:7).

2. *Бракът и църквата са Божи дарове.* В този свят има много форми на човешко общуване, от които бракът, семейството, църквата и държавата са по Божията воля (Римляни 13:1-7). Но бракът и Христовата църква са два особени дара и въпреки някои мнения, в никакъв случай не са човешки изобретения. Тези два начина на общуване започват в един безбожен свят (1 Тимотей 4:3; Откровение 2:9). След Сътворението няма човешка култура без брак. Той никога няма да отживее и ще оцелее, въпреки някои враждебни течения и погрешното отношение на хората, защото той е основан на Божията грижа за човека. Църквата също така ще оцелее и според благословията на Исус даже "портите на ада няма й надделеят" (Матей 16:18).

3. *Бракът като преобраз.* Библията често описва вярата и отношението между Бога и човека с възможно най-близката доверителна връзка, съществуваща между хората, а именно брака. "Защото както момък се жени за мома, така и твоите люде ще се оженят за Теб; и както младоженецът се радва на невястата, така и твоят Бог ще се зарадва за теб" (Исаия 62:5). Затова и бракът е избран като притча (гр. *mysterion* = тайна), разкриваща отношението на Христос към Неговата църква: "... както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея...". "... така са длъжни и мъжете да любят жените си" (Ефесяни 5:25-28). За тази аналогия Божието слово ни казва: "Тази тайна е

голяма" (Ефесяни 5:32). От характера на притчата за брака като вечно общение с Христос можем да направим извода, че бракът е общение, което трае цял живот. Всеки развод нарушава Божието намерение и разваля притчата. Затова в Матей 19:6-9 виждаме безкомпромисното отношение на Господ Исус към развода.

4. *Блудството като притча.* Щом като един брак, изпълнен с любов и вяроност, е образ на отношението на Бога към Неговия народ, то последствията от отпадането от Бога и почитането на чужди богове и идоли са прелюбодейство и блудство, както се наричат и в Библията:

"Видя ли ти, какво стори отстъпницата Израил? Тя отиде на всяка висока планина и под всяко зелено дърво и блудства там... и с невъздържаното си блудство тя оскверни земята и прелюбодейства с камъните и дърветата (Еремия 3:6-9).

"Видях твоите мерзости по хълмовете и полетата, прелюбодействата ти и цвиленията ти, безсрамното ти блудство" (Еремия 13:27).

5. *Какво е блудство?* За двете думи *блудство* и *разврат* в езика на Новия Завет намираме само един израз (гр. *porneia*), който откриваме и в думата порнография. Думата "развратник" (гр. *pornos*) се използва в НЗ от една страна за прелюбодейци и хомосексуалисти (напр. 1 Коринтяни 6:9), а от друга страна като събирателно понятие за всяко задоволяване на половия нагон извън положението от Бог брачно общение (напр. 1 Коринтяни 6:18; 1 Солунци 4:3). Тук спадат:

- предбрачни сексуални връзки (Второзаконие 22:28)

- интимни връзки с друга жена, различна от съпругата (Левит 18:20; Еремия 5:8-9; Матей 5:32)

- хомосексуалност (Битие 19:5; Римляни 1:26-27; 1 Тимотей 1:10)

- кръвосмешение (1 Коринтяни 5:1)

- сношения с животни (Левит 18:23).

Тези, които вършат блудодеяния и разврат, попадат под тежката Божия присъда:

"Нито блудниците, нито идолопоклонниците, нито прелюбодейците... няма да наследят Божието царство" (1 Коринтяни 6:9-10).

"Защото Бог ще съди блудниците и прелюбодейците" (Евреи 13:4).

"А отвън са псетата, чародейците, блудниците, убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже" (Откровение 22:15).

Изводи: Според това библейско учение ние вече можем да отговорим на поставените въпроси. По този начин сексуалното съжителство на неженени двойки както преди така и извън брака се нарича от Библията блудство и води до изключване от Божието царство, ако съответните хора не се обърнат от този грешен начин на живот (срв. приложението част I, т. 10).

От кой момент нататък една двойка е женена? С нарастващо отчуждение на нашия народ от Божиите заповеди се наблюдава как все повече и повече неженени двойки започват да живеят заедно в една бракоподобна, но необвързваща връзка. Всъщност те не са женени, макар и някои да не виждат никаква разлика между това тяхно съжителство и брака. Вече видяхме какво е отношението на Бога към тези връзки в предходната пета точка.

От библейските свидетелства по този въпрос заключаваме, че бракът не започва:

- с намерението на една двойка за по-нататъшен съвместен живот. Яков е искал да се ожени за Рахил. След като са изминали уговорените 7 години, Яков казва на тъста си Лаван: "Дай жена ми, защото дойде вече време да вляза при нея" (Битие 29:31). Тук се има предвид сексуалното общуване. От контекста на този стих могат да се направят два извода: първо, че преди брака Яков не е имал сексуални отношения с Рахил; и второ, че бракът важи само след официалното празнуване на сватбата.

- когато една двойка е имала интимни връзки: щом като в Израел един мъж е спал с едно момиче, той е трябвало да се ожени за него - и както тогава е било прието - да плати откуп за годеницата си (Второзаконие 22:28-29). Интимните връзки не са били разрешени до официалното сключване на брака.

Определение за началото на брака: Един брак влиза в сила - също и пред Бога - когато мъжът и жената са се бракосъчетали по обичайния официален ритуал в съответното общество.

Това определение може да се потвърди във всички библейски примери за сватби. Тук намираме следния принцип за тълкуване на Библията: съответно библейското учение се извлича от общото множество отделни библейски събития. Тази дефиниция е приложима както за всяко далечно племе със собствените му, утвърдени за целта ритуали, така и за нашите културни кръгове с институцията на гражданския брак. Важното във всички случаи е, че околните хора трябва да разберат по недвусмислен и официален начин, че тези двама души се обвързват с брак. Те вече не принадлежат към групата, от която се избират партньори. Когато един мъж погледне една омъжена жена (или една жена - женен мъж) с цел да я (го) пожелае, то според Проповедта на планината Исус казва, че той (тя) вече е прелюбодействал(а) (Матей 5:28). Жената при Якововия кладенец казва на Исус, че мъжът, с който живее, не ѝ е съпруг (Йоан 4:18). Ако тя е била женена при него по официалния начин, Исус не би ѝ говорил така. Библията никъде не утвърждава външната форма на сключването на брака, нито пък има някакъв определен ден на сватбата, от който нататък двамата да са официално женени. По времето на Авраам това е ставало по един начин (Битие 24:67), при Самсон (седмдневната сватба: Съдии 14:10-20) - по друг, а по времето на Исус (сватбата в Кана: Йоан 2:1-11) - по трети. В ГФР единствено гражданският брак е обществено-правно призната форма за началото на брака, която според изведената от Библията дефиниция важи и пред Бога.

ВЖ7: Да вярваш не означава да знаеш. Как така представяте вярата като нещо сигурно?

ОВЖ7: С въпроса за вярата са се занимавали мнозина мислители. При тях намираме доста различни позиции, които не са резултат на неутрални разсъждения, а представят личната им гледна точка.

Критични позиции: Атеистът *Тео Лъозвак* застъпва следното схващане: "Вярата защитава предварителните убеждения и отхвърля позицията на науката, ако те противоречат на тези убеждения. Затова не на последно място вярата е смъртен враг на науката." Аналогично критично се изразява и *Кант*: "Трябваше да отхвърля знанието, за да направя място на вярата." С това небиблейско схващане той проправя пътя на различни философски школи, диаметрално противоположни на вярата. Лозунгът "Не се доверявай на никого, който има своя Бог в небесата", поставен на една стена в една нова гимназия в Норф на Нойс е последната проява на критическия разум.

Позитивни позиции: Най-големият физик на всички времена Исак Нютон твърди: "Този, който мисли половинчато, той не вярва в Бога; който обаче наистина мисли, той трябва да вярва в Бога." Прочутият математик *Блез Паскал* свидетелства със същата сигурност: "Всички неща говорят за Бога на тези, които Го познават, на тези, които Го откриват, на тези, които Го обичат; те обаче Го скриват от всички, които не Го търсят и не Го познават."

Тези две противоположни позиции доказват ясно, че вярата не е функция на невежеството, а зависи само от личните убеждения. Те не се променят чрез философски разсъждения, а само чрез обръщението към Исус Христос, което Библията нарича обръщение. За необърнатия човек въпросите за вярата са глупост (1 Коринтяни 1:18), и

той не може да ги разбере (1 Коринтяни 2:14). Човекът, приел Христос, е воден във всяка истина (Йоан 16:13), неговата вяра има здрав фундамент (1 Коринтяни 3:11), тя е нещо съвсем сигурно:

"А вярата е даване на твърда увереност в онези неща, за които се надяваме - убеждения за неща, които не се виждат" (Евреи 11:1).

ВЖ8: Необходим ли е външен белег за новородението?

ОВЖ8: Обръщение и новородение са двата термина, които описват процеса на нашето спасение. Обръщението е това, което правим ние, новородението - това, което прави Бог. Така че обръщението е човешката, а новородението - божествената страна на един и същи процес. В един нощен разговор Исус казва на Никодим: "Истина, истина ти казвам, ако не се роди някой отгоре, не може да види Божието царство" (Йоан 3:3). Следователно новородението е необходимо, за да отидем на небето. Новородението, както и естественото раждане, е пасивен процес. При естественото раждане ние идваме в земния живот и ставаме граждани на този свят. По аналогичен начин ние получаваме небесно гражданство само чрез раждане там. Тъй като ние всички сме родени веднъж, Библията нарича това второ раждане с право на небесен (вечен) живот "новородение".

При покаянието ние се отвърщаме от стария си греховен живот, а при обръщението се обръщаме към Христос. Този, който с цялото си същество извърши това обръщение към Бога, той се завръща на небето. Бог отговаря, давайки нов, вечен живот; това е нашето новородение. Този процес не е свързан с никакви външни белези, но се разкрива чрез видимите плодове на духа - любов, мир, търпение, радост, доброта, вяроност, кротост, смирение (Галатяни 5:22-23).

ВЖ9: Вие говорите, сякаш самият Бог ви е изпратил. Как го постигате?

ОВЖ9: Радвам се, че този въпрос ми е поставен толкова предизвикателно, защото е необходимо и тук да си даваме сметка. Има да чакате цял живот напразно, ако очаквате да чуете благата вест от ангел в небето. Бог сам е извършил спасителното дело чрез Исус, но оповестяването му е оставил на нас, хората. Божията воля е учениците на Исус да приемат това поръчение, да привличат и други хора за последователи на Исус и да ги наставляват библиейски (Матей 19:20). Затова в името на Господа, който е направил небето и земята, ние можем да действаме, защото сме "Божии съработници". За това сътрудничество са призовани всички вярващи в Исус Христос и един ден ние ще отговаряме за това, което сме постигнали с повереното ни евангелие (Лука 19:11-27). Най-висшият акредитиран в чужбина представител на едно правителство е посланикът. Той е упълномощен, доверен и изпратен, за да действа пълноправно от името на своето правителство. При проповядването на евангелието Божият Син ни е поставил на едно положение, което не е по-ниско от положението на посланици. В Новия Завет изрично се казва: "И така, от Христова страна ние сме посланици, като че Бог чрез нас умолява, молим ви от Христова страна, примирете се с Бога" (1 Коринтяни 5:20). Исус казва в Лука 10:16: "Който слуша вас, Мен слуша." Следователно, нашата легитимация не е самозвана, а узаконена от Бога.

ВЖ10: Какво мислите за генното инженерство?

ОВЖ10: Както е известно, със строежа на Вавилонската кула е свързано с разбъркването на езиците. Не е добре за всеобщото благо, че Бог е позволил на човека много неща: "И няма вече да може да им се забрани каквото и да било нещо, което биха намислили да направят." (Битие 11:6). Бог е поверил на човека да извършва и такива дела, които би било по-добре да не извършва. Щеше да бъде добре за човека, ако

нямаше способности да прави газови камери, за да унищожава в тях масово хора; да разработва атомни бомби, за да изтрива от лицето на земята цели градове; или да измисля такива социални системи, които да поробват хората. По този начин в обхвата на човешките възможности се намират такива способности като да лети до Луната, да трансплантира органи или да манипулира гени. Несвързаният с Бога човек се смята за автономен и не познава граници на действията си. Но самите негови дела ще го осъдят. Вярващият в Бога човек ще търси библейската мярка и няма да прави всичко, което може да направи. С поръчението "плодете се" (Битие 1:28) Бог ни прави съучастници в творческия процес. С разделението на половете на мъжки и женски Бог е създал всички предпоставки за това, но все пак Бог си остава Творецът: "Твоите очи видяха необразуваното ми вещество" (Псалм 139:16). При генните манипулации ние изменяме определения от Бога процес: гените, които се пренасят чрез оплодената яйцеклетка, могат да се предадат и на следващите поколения. Това вмешателство е необратимо и носи в себе си необозрими опасности. *Х. Флеминг* вижда в утопичното видение крайната цел на генетиката в създаването на свръхчовека. "Най-добрите умове на човечеството... ще разработят генетични методи, които ще открият нови семейства, органи и биосистеми, които ще служат на интересите, щастието и величието на онова богоравно създание, чиито бегли подобия сме ние - днешните мизерни създания" ("Генетичната манипулация при човека", из "Политика и съвремие", кн. 3, 1985 г., стр. 3-17). С поставянето на подобни цели човекът се превръща в презирация Бога Прометей:

"Аз тук седя, творя тез хора
със лик и образ като мойте,
по дух със мене равно племе,
да страда и да плаче
и да ликува, да се наслаждава,
и да не иска да те знае -
като мен! (Йохан Волфганг фон Гьоте)

ВЖ11: Как е постъпвал Исус с комарите и осите? Дали ги е убивал?

ОВЖ11: Ако известният израз на *Алберт Швайцер* "страхопочитание към живота" би бил отнесен последователно и към хората, това би спряло 80 милиона аборта годишно в света. Швайцер отива още по-далеч, като се старае да не настъпва нито едно насекомо в джунглата. При хиндуизма също не е позволено да се убива някакво животно, защото се смята, че след смъртта си човек може да се прероди в някакво животно. Вследствие на това в Индия има осем пъти повече плъхове отколкото хора. Потребността от храна на тези плъхове се е превърнала в нерешим проблем, нанесените щети са неописуеми. Библейската заповед "Не убивай" се отнася изключително към човека. Тази заповед не важи за животните, защото изрично ни е разрешено да се храним с тях (Битие 9:3). Даже и задълбочаването на заповедта да не се убива в Проповедта на планината (Матей 5:21-26) в никакъв случай не простира нейното действие и върху животинския свят.

Горният въпрос поставя Исус в един хиндуистки начин на поведение или Го отнася към примера на Алберт Швайцер или *Франциск Асизки*, който си налагал наказания за всяко настъпено насекомо. В Библията Бог ни разкрива правилното отношение към животните. За първоначалното мироздание е важала оценката: "Ето, беше твърде добро" (Битие 1:31). Не е имало нито болести, нито смърт, нито вредни насекоми или опасни животни. С грехопадението на човека настъпва катастрофа и в животинския свят, която се проявява в ясно очертаните различия от вид до вид.

Съществува разделянето на чисти и нечисти животни (Битие 7:2). По-нататък се прави разлика между вредните и полезните животни (Левит 26:6), при което защитата на последните дори е влязла в десетте Божии заповеди (Изход 20:10-17). Във Второзаконие 25:4 се дава право на вола, който вършее, да яде от хлебното зърно. Други животни вследствие на грехопадението са изгубили първоначалната си положителна роля и са се превърнали във вредители спрямо човека. Библията споменава специално скакалците, бръмбарите, гъсениците, жабите, паразитите, които с масовите си нашествия ще изпълнят Божия съд (Изход 10:12; Псалм 78:45-46; Псалм 105:30-34; Йоил 2:25; Амос 4:9). По същия начин змиите и скорпионите олицетворяват враждебни на човека сили, от които Бог може или да ни предпази (Числа 21:8-9; Лука 10:19), или те да получат власт над човека при Божия съд (Числа 21:6). Повечето болести се причиняват от микроорганизми (вируси, бактерии, паразити). Когато Исус лекува тези болести (Матей 4:23), Той убива тези опасни и вредни за човека организми. Бихме създали един погрешен образ на Исус Христос, ако Го подчиним на нереалистичното отношение към падналото мироздание. Разрушителните сили като вятъра и вълните (Матей 8:27), болестите и смъртта (Матей 8:3; Йоан 11:43-44), демоните и злите духове се подчиняват на Исус. Той дойде при нас едновременно като Божи Син и Човек, "като взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на хората" (Филипяни 2:7), т.е. като всеки друг Исус е бил изложен на всякакви ситуации и е бил измъчван от комарите, осите и мухите. Библията никъде не споменава изрично как е постъпвал Той в такива ситуации, но от гореказаното можем да приемем, че ги е гонил и убивал.

7. ВЪПРОСИ ОТНОСНО СМЪРТТА И ВЕЧНОСТТА (ВВ)

ВВ1: Има ли живот след смъртта?

ОВВ1: Гигантските египетски пирамиди са доказателство не само за тогавашните познания в строителството и архитектурата, но и гигантски свидетелства за едно човечество, което вярва в живота след смъртта. Няма нито една култура, нито едно племе на земята, което да няма тази вяра. От този факт не правят изключение дори и атеистите. Когато след смъртта на северновьетнамския революционер *Хо Ши Мин* (1890 - 1969) било прочетено завещанието му, там пишело: "Аз отивам да се срещна с другарите Маркс, Енгелс и Ленин." Каква е причината за това? Бог е положил и вечността в сърцата на хората (Екlesiаст 3:11). За нас смъртта е стена, зад която не можем да виждаме, но Един проби тази стена. Той беше отгатак и се върна в нашия свят - Господ Исус Христос! Той умря на кръста и възкръсна от мъртвите на третия ден. От Него идва нашата увереност, че съществуването ни не престава след смъртта. Той свидетелства за реалността на небето и ада. Ние сме вечни създания, призовани към вечен живот чрез вярата: "Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мен, ако и да умре, ще живее" (Йоан 11:25).

ВВ2: Какво представлява вечният живот? Как можем да си го представим?

ОВВ2: В речника на Новия Завет има две напълно различни думи за българската дума живот: *биос* и *зое*. Под *биос* се има предвид биологичният живот на човека и всички други създания. Този живот минава много бързо, тече като поток, като сън, като бързо увяхващ цвят (Псалм 90:5; 103:15). В Йоан 14:1-2 четем: "Човекът, роден от жена, е кратковременен и пълен със смущение. Цъфти като цвят и се покосява, бяга като сянка и не се държи." На друго място този изтичащ живот се сравнява с пара: "Какво е животът ви? Защото вие сте пара, която се явява и после изчезва" (Яков 4:14).

На *Ото фон Бисмарк* принадлежи изказването: "Животът е като сръчно вадене на зъб. Винаги очакваме, че действителното тепърва предстои, когато изведнъж разбираме, че всичко е минало." Писателят *Х. Ф. Хебел* смята, че "животът е като седмкратно увит в златна хартия горчив бадем", а есеистът *Адолф Райц* дефинира живота като "масов гроб на надежди и разочарования". Библията обаче ни представя една напълно различна перспектива: там, където хората откриват, че животът им е прекрасен Божи дар и започват да живеят по подобие на Исус, животът им придобива едно ново измерение, което на гръцки се описва с думата *зое*. Зое е животът, изхождащ от Бога, същинският, неизчезващ и вечен живот. Исус Христос е дошъл на този свят, за да ни донесе вечния живот. Той е не просто свързан с Неговата личност, но в Него пряко се срещаме с вечния живот. Исус казва в Йоан 14:6: "Аз съм ... животът (вечният)" (гр. *зое*). Тази идентичност на Исус с вечния живот е засвидетелствана и от апостол Йоан: "защото животът (гр. *зое*) се яви и ние видяхме и свидетелствуваме, и ви възвестяваме вечния живот, който беше у Отца и се яви на нас" (1 Йоан. 1:2). Който вярва в Исус и Го има за свой Господ, има с това и вечния живот (1 Йоан. 5:12). С благословието на вечния живот (1 Йоан 2:25) нашият временен живот стои на вечна основа. Оттук става ясно как учениците на Исус заради вярата си са издържали и преследвания, и затвор, и мъки, и дори смърт, без да се откажат от своя Господ. Вечният живот се изявява с цялата си пълнота едва след възкресението: "И множеството от спящите в гръбта на земята ще се събудят - едни за вечен живот, а едни - за срам и вечно презрение" (Данаил 12:2). В този живот ние имаме не само обещанието за вечния живот, но и още сега имаме дял в Божията и Христовата пълнота и величие. Когато вярата ни стане видима, ще гледаме Исус и Отца лице в лице.

ВВ3: Кога започва истинският вечен живот?

ОВВ3: Според свидетелството на Библията има само два вида вечно съществуване: вечен живот или вечно осъждане. Затова според думите на *Хайнрих Кемнер* най-голямата загуба е да живееш и да умреш без Исус Христос. В Йоан 3:15 се подчертава: "... та всеки, който вярва в Него, да не погине, а да има вечен живот.". Придобиването на вечния живот не става едва след смъртта, а започва от момента на обръщането: "който вярва в Сина, има вечен живот" (Йоан 3:36). Тази вяра носи печата на възкресението на Исус от мъртвите и с това стои на една абсолютна и неизменна основа. Бог държи да имаме твърдата увереност в себе си: "Това писах на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот" (1 Йоан 5:13).

ВВ4: Как можем да си представим небето?

ОВВ4: Цялата човешка фантазия е недостатъчна, за да си представим великолепието на небето. На апостол Павел е било позволено да види третото небе (2 Коринтяни 12:2). В друга връзка той пише за скритата Божия мъдрост, която Божият Дух ни открива още тук на земята, и отбелязва: "Каквото око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е идвало, всичко това е приготвил Бог за тези, които Го любя" (1 Коринтяни 2:9). Колко повече това описание важи за видимото величие на Бога и на небето! Библията не ни предоставя пълна картина на небето, но все пак тя обрисова някои детайли, които ще разгледаме. Вярата само предвкусва, а видимото ще бъде неописуемо.

1. *Небето, едно вечно царство.* Всички царства на този свят са преходни, тяхната земна сила е ограничена. Германската империя от 1871 г. не можа да достигне и 50 години. Третият райх беше пропагандиран като хилядолетен, но свърши след 12 години в развалини и пепел. Небето е едно вечно царство (2 Петрово 1:11), което няма да има край. То е "непоклатимо царство" (Евреи 12:28). То е възделеното небесно

отечество (Евреи 11:16), в което Божията власт и съвършеното управление ще са почитани непрестанно. Принадлежащите на Христос ще управляват заедно с Него във вечността (Откровение 22:5; Лука 19:17-19).

2. *Небето, родният дом.* За разлика от всички земни къщи и жилища, небето е едно непреходно място: "Защото тук нямаме постоянен град, но търсим бъдещия" (Евреи 13:14). Сам Бог е направил този град и Господ Исус е управителят на този вечен дом: "В дома на Отца Ми има много обиталища... Аз... отивам да ви приготвя място" (Йоан 14:2). Всички, които принадлежат на Христос, имат вечно гражданство там; те са съжителители на Бога (Ефесяни 2:19). В Господната молитва се казва: "Отче наш, който си на небесата..." (Матей 6:9) и в Йоан 17:24 Господ Исус се моли: "Отче, желая, където съм аз, да бъдат с Мен и тези, които си ми дал, за да гледат Моята слава." Небето е родният ни дом, защото там живее Бог (Битие 24:7; Псалм 115:3; Матей 6:9). То е и домът на Господ Исус. От там Той е дошъл при нас в света (Йоан 3:13; Йоан 6:38) и там е отишъл след възнесението Си (Лука 24:51; Деяния 1:11). При завръщането Си в сила и величие Той ще дойде от там и ще вземе Своите при Себе Си.

3. *Небето, нашата родина.* По време на последната война милиони хора от Източна Пруссия, Померания и Силезия изгубиха старата си родина. Поколения наред хората са живели в тези области до деня на бягството или прогонването. Сам авторът е свидетел на тези ужасни събития. Ние, хората, сме привързани към родината си. Нищо не се оплаква от духовната си бездомност с думите: "Горко на този, който няма родина!" В този свят има само една вечна родина, и затова апостол Павел пише във Филипяни 3:20: "Защото нашето гражданство е на небесата, откъдето и очакваме Спасител, Господ Исус Христос."

4. *Небето, място на радост.* Сватбата е повод за особена радост и според земните мащаби. В Библията небето се описва с помощта на образа на сватбения празник, чиято радост трае вечно: "Нека се радваме и се веселим, и нека отдадем на Него слава, защото дойде сватбата на Агнето и Неговата жена се е приготвила" (Откровение 19:7). Исус Христос, Божият Агнец, който търпеливо е понесъл греха на света и е заплатил за него на кръста, сега е Годеникът, а Неговата църква е годеницата. Спасеното множество от всички народи, племена и нации е описано от Исус в Лука 13:29: "И ще дойдат от изток и от запад, от север и от юг, и ще седнат в Божието царство."

5. *Небето, място, където няма грех.* Нашият свят е проникнат от последиците на греха: мъка, страдания, болка, стенания, болести, войни и смърт. Но на небето "нищо проклето няма да има вече" (Откровение 22:3). Бог ще бъде навсякъде и във всичко и сам Той ще направи всичко ново: "Той ще избърше всяка сълза от очите им и смърт няма да има вече, нито ще има вече жалеене, нито плач, нито болка; първото премина" (Откровение 21:4). При такава гледка Павел добива сили да понесе всякакви временни несгоди: "Понеже смятам, че сегашните временни страдания не заслужават да се сравнят със славата, която има да се открие към нас" (Римляни 8:18).

6. *Небето, място на коронацията.* Всичко, което правим в този живот в името на Исус, има измерения във вечността. То има непреходен характер. Така че Павел може да каже към края на земния си път: "Аз се подвизавах в доброто войнстване, пътя свърших, вярата опазих, отсега нататък за мен се пази венецът (правдата), който Господ, праведният съдия, ще ми въздаде в онзи ден - и не само на мен, но и на всички, които са обикнали Неговото явление" (2 Тимотей 4:7-8). За такава коронация говори и възвисеният Господ в Откровение 2:10: "Бъди верен до смърт и аз ще ти дам венеца на живота."

7. *Небето, нашата цел.* Най-високата цел, поставена пред нас, хората, е: чрез вярата в Исус да достигнем до небето. В 1 Петрово 1:8-9 апостолът посочва тази цел:

"... (Исус), когото любите, без да сте го видели; в когото като вярвате, без сега да Го виждате, се радвате с неизказана и преславна радост, като получавате следствието на вярата си, спасението на душите си."

ПРИЛОЖЕНИЕ

Забележки към Библията

В следващите глави ще се занимаем с най-важните принципи при боравенето с Библията. Подробното подреждане по теми и последователната номерация ще улеснят намирането.

I. Основни тези на Библията

В теорията на науката е прието необходимите начални условия за изследванията в някаква специална област да се формулират под формата на утвърдени тези. На тяхната основа се изгражда последователно цялото здание на съответната наука. Макар че този метод не може напълно да се пренесе към Божието слово поради различната същност на Библията, съобразявайки се с тези ограничения, ние ще обобщим най-важните тези. Те са основополагащи при боравенето с Библията и могат да улеснят напредъка на тези, които разполагат с оскъдни предварителни знания. Следващите тези се състоят предимно от едно кратко изречение, което след това се обосновава и се доказва с библейски цитати. За Библията има цяла поредица синонимни понятия, които ние ще използваме в цялото им многообразие: Христово слово (Римляни 10:17), Господно слово (1 Царе 15:23), Господна книга (Исая 34:16), Книга (Еремия 30:2), словото на Писанието (Лука 4:21), Писанието (Матей 21:42), Свещеното/Светото Писание (2 Тимотей 3:15), Старият Завет (2 Коринтяни 3:14), Новият Завет (Матей 26:28, според превода на Лутер).

I. 1. За произхода на Библията

Б10: *Библията е Божие откровение и е авторизираната от Него писмена информация.* "Така говори Господ, израилевият Бог, казвайки: Напиши в книга всичките думи, които ти говорих" (Еремия 30:2). Исус, като превъзвисеният Господ, заповядва на Йоан: "Напиши, защото тези думи са верни и истинни" (Откровение 21:5). Към Божието слово не бива нито да се прибавя нещо, нито да се отнема (Откровение 22:18-19), затова всички други книги, обозначаващи като откровения (напр. книгата на Мормон на мормоните, Корана на мюсюлманите), са човешко дело. В Галатяни 1:8 се разкрива неповторимостта на библейското откровение и последиците от всяка промяна в посланието, направена от хора: "Но ако и самите ние или ангел от небето ви проповядва друго благовестие освен онова, което ви проповядвахме, нека бъде проклет."

Б11: *Произходът на Библията за нас, хората, е непонятен,* дори понякога и да не изглежда така (Лука 1:1-4). За нас е неразгадаема тайна как е ставало предаването на информацията от Бога към писателите на Библията. Изразите: "Ето, сложих думите Си в устата ти" (Еремия 1:9), "Господното слово беше към мен" (Езекиил 7:1) или "понеже аз (Павел)... съм го приел ... чрез откровение от Исус Христос" (Галатяни 1:12), създават впечатлението, че при Библията става дума за божествен източник на информация, но по какъв начин писателят е получил съдържанието на посланието, това ние не знаем.

Б12: *Божествената страна на Библията.* Истинският произход на Библията е божествен. Според 2 Тимотей 3:16 "цялото писание е боговдъхновено" (гр. *theopneustos*

= боговдъхновено, дадено от Бога и Светия Дух, вдъхнато от Бога). Източникът на информацията е Бог Отец, Божият Син и Светият Дух.

а) *Бог Отец*. "Бог, който при разни частични съобщения и по много начини е говорил в старо време на бащите ни чрез пророците, в края на тези дни говори на нас чрез Сина" (Евреи 1:1-2).

б) *Исус Христос*. "Внимавайте да не отхвърлите Този, който говори, защото, ако онези не избегнаха наказанието, като отхвърлиха този, който ги предупреждаваше на земята, колко повече няма да избегнем ние, ако се отвърнем от Онзи, който предупреждава от небесата" (Евреи 12:25).

в) *Светият Дух*. "Защото никога не е идвало пророчество от човешка воля, но светите хора са говорили от Бога, движени от Светия Дух" (2 Петрово 1:21).

Б13: *Човешката страна в Библията*. Божието слово се изявява в "пръстени съдове", т.е. Божиите мисли за неизследимостта на Божиите пътища и необходимостта на Неговата любов са предадени с ограничените изразни възможности на човешкия език, но въпреки това те са слова на "дух и живот" (Йоан 6:63).

1.2. За истинността на Библията

Б20: *Словото на Библията е ненарушима истина*. "Твоето слово е истина" (Йоан 17:17). Старият Завет също потвърждава тази негова същностна черта: "Бог не е човек, че да лъже, нито човешки син, че да се разкае. Той каза, и няма ли да извърши? Той говори, и няма ли да го извърши?" (Числа 23:19). В Йоан 14:6 Исус свидетелства, че Той не само говори истината, но че и Той самият е истината. Писателят *Манфред Хаусман* отбелязва за нейната същност: "Истината е безкрайно по-голяма и дълбока от цялата правилност."

Б21: *Исус и Божието слово са едно*. Исус Христос и Божието слово образуват неделимо единство (Йоан 1:1-4; Откровение 19:13). По време на земния Си живот Исус е бил истински човек и истински Бог едновременно. Той е бил както Човешки Син, така и Божи Син. "Взе на Себе Си образ на слуга и стана подобен на нас, хората" (Филипийци 2:7), но за разлика от всички останали хора, Той е бил без грях. Същото важи и за Божието слово: то външно прилича на всички останали книги и е определено като книга с много литературни жанрове, но за разлика от всички останали книги, то е Божието слово, което е непогрешимо, абсолютно вярно (Псалм 119:160) и напълно безупречно. Б21 обобщава Б12 и Б13.

Б22: *Няма разлика в качеството на истината по отношение на различните библейски книги или писатели*. Така че не може да се противопоставя Старият на Новия Завет (или обратно) или Евангелията на Павловите послания, защото всички писания са основание на откровения (Галатяни 1:11). Дълбочината на значението на различните пасажки не винаги е една и съща. Задълбочеността на мисълта на спасителното послание на Йоан 3:16 не може да се сравнява с описанието в Деяния 27:13. Освен това описанието на сътворението според Бит. 1 има съвсем друга тежест от списъка на завръщащите се евреи в Ездра 2 (ср. Б50).

1.3. За проверката на Библейската истина

Б30. *Библейската истина може да се провери*. Бог не очаква от нас сляпа вяра, а ни дава убедителни средства, чрез които можем да проверим и разберем истината.

1. *Проверка в живота*. Исус ни учи да проверяваме Божието слово, прилагайки го в живота си: "Моето учение не е Мое, а на Онзи, който Ме е пратил. Ако иска някой да върши Неговата воля, ще познае дали учението е от Бога, или аз от Себе си отговоря" (Йоан 7:16-17).

2. *Проверка чрез собствената ни свобода.* Исус учи, че прилагането на лъжливи системи, идеологии и секти поробва човека, а следването на Неговото учение освобождава: "Ако стоите в Моето учение, наистина сте Мои ученици; и ще познаете истината и истината ще ви направи свободни" (Йоан 8:31-32).

3. *Проверка чрез приемане.* Както вкусът на един портокал може да се разбере само чрез опитване, така и библейската истина се открива само чрез четене и приемане. Дискусии или диспути не могат да заменят интензивното изследване на Библията. В това отношение беряните са действали образцово: "И беряните бяха по-благодарни от солунците, защото приеха учението без всякакъв предразсъдък и всеки ден изследваха писанията да видят дали това е вярно" (Деяния 17:11).

4. *Проверка чрез резултата.* Този, който следва Божието слово и се подчинява на неговите съвети, животът му ще има видим успех (вж. ВБ2): "Тази книга на закона да не се отделя от устата ти и да размишляваш върху нея денем и нощем, за да внимаваш да спазваш всичко, което е написано в нея; защото тогава ще благоуспяваш в пътя си и тогава ще имаш успех" (Исус Навин 1:8).

5. *Проверка чрез слушане на проповеди.* Бог е дал особено благословение за слушането на библейската проповед. Този, който с отворено сърце слуша Божието слово, ще повярва. "И така, вярването е от слушане, а слушането - от Христовото слово" (Римляни 10:17).

6. *Проверка чрез собственото ни греховно естество.* Никъде в Библията нашето естество не е така засегнато, както когато става въпрос за греховната ни природа. Който е честен пред себе си, ще разбере истината на Библията от поставената ни лична диагноза: "Понеже всички съгрешиха и не заслужават Божиата слава" (Римляни 3:23). Няма нито един човек, който да каже, че словото от 1 Йоан 1:8 не се отнася за него: "Ако кажем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас."

Забележка: Трябва да подчертаем, че истината на Библията се открива само на послушния изпълнител на словото. Този, който борави с Библията чисто интелектуално и не я отнася към собствената си личност, няма да намери достъп към нея (1 Коринтяни 1:19). Убедителните математически изчисления могат да бъдат от полза (вж. ВБ1), но стъпката към вярата си остава въпрос на лично решение. Божието слово може да се приеме само с вяра или да се отхвърли с неверие.

I.4. За тематиката на Библията

Б40: *Библията говори за Исус.* Това важи не само за Новия Завет, но и за Стария Исус казва: "Вие изследвате писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот, и те са, които свидетелстват за Мен" (Йоан 5:39). Чрез НЗ ние имаме ключа към СЗ, защото Писанията се отнасят до Исус Христос. Сам Той обяснява този принцип на учениците Си по пътя към Емаус (Лука 24:13-35). С това се засяга главната цел на Библията, която е изтъкната в Йоан 20:31: "А тези (книгите) са написани, за да повярвате, че Исус е Христос, Божият Син, и като вярвате, да имате вечен живот в Неговото име."

Б41: *Библията говори за земни и небесни неща* (Йоан 3:12). Към земните неща принадлежат например историческите събития, описанията на пътувания, лични срещи, законови предписания, семейни хроники, родословни дървета, сведения за мисии, ежедневни въпроси и естествено научни данни. Наред с тези важни сведения Библията насочва погледа ни непрекъснато към небесните неща (Матей 6:33; Колосяни 3:2) - към Бога, Исус Христос и Светия Дух, към Божието царство, възкресението и съда, към небето и вечността.

Б42: *Библията ни дава реалистично описание на човека.* Мъжете и жените в Библията не са обрисувани като герои, а в тяхната слабост, грешки, провали и също

така правдиво в техните подвизи. Даже и при Давид, "човека според Божието сърце" (1 Царе 13:14; Деяния 13:22), недостатъците не са ретуширани.

Б43: *Библейското откровение е ключът към разбирането на този свят.* За нас Библията е основополагащият и незаменим информационен източник. Нашето настояще би било необяснимо без трите засвидетелствани събития от миналото - *сътворението, грехопадението и потопа*. Оттук произлизат пет подчинени принципа (вж. по-подробно Г6):

1. *Миналото е ключът към настоящето.* Този принцип е пълната противоположност на основния тезис на еволюционното учение, според който днешните наблюдения могат произволно да се екстраполират назад във времето.

2. *Факторите на сътворението могат да се обхванат само чрез вяра* (Евреи 11:3). Различните фактори на сътворението се споменават на различни места в Библията:

- чрез Божието слово (Псалм 33:6; Йоан 1:1-4; Евреи 11:3)
- чрез Божията сила (Еремия 10:12)
- чрез Божията мъдрост (Псалм 104:24; Притчи 3:19; Колосяни 2:3)
- чрез Божия син (Йоан 1:1-4; Йоан 1:10; Колосяни 1:15-17; Евреи 1:2)
- според същностните черти на Исус (Матей 11:29; Йоан 10:11; 14:27)
- без изходен материал (Евреи 11:3)
- без разход на време (Псалм 33:6)

3. *Смъртта е последица от грехопадението на първия човек* (Битие 2:17; 3:17-19; Римляни 5:12,14; 6:23; 1 Коринтяни 15:21).

4. *Последствията от грехопадението са засегнали цялото мироздание* (Римляни 8:20-22). Разрушителните сили в биологията (напр. бактериите като болестотворни организми, паразитите, механизмите на убиване при змиите, паяците и хищниците, месоядните растения, страданията от "тръните и бодилите") не могат да се обяснят извън грехопадението. Това е причината и за повсеместно наблюдаваната преходност.

5. *Днешната геология на земята не може да се обясни без потопа.*

1.5. За сведенията на Библията

Б50: *Тежестта (значението, дълбочината на мисълта) на библейските сведения не е една и съща навсякъде, и въпреки това няма излишна информация.* Този аспект става очевиден, когато сравним Йоан 3:16 с Деяния 18:1 (ср. Б22).

Б51: *Библията съдържа всички необходими за нас принципи.* Тя е завършена в смисъл, че съдържа всичко, което ни е необходимо както за този живот, така и за постигането на вечната цел: "Потърсете в книгата Господна и прочетете: никое от тези няма да липсва, нито ще бъде без другарката си" (Исая 34:16).

Б52: *Библията никъде не си противоречи.* В повечето случаи привидните противоречия се разрешават при интензивно изследване. Най-честата причина за такива противоречия е несъобразяването с някои библейски принципи:

1. *Библията често дава оскъдни сведения.* Например историята за обръщението на Матей ни е предадена само в един стих (Матей 9:9). Също така често поставеният въпрос за жените на синовете на Адам намира своя отговор в оскъдните и откъслечни сведения по този въпрос. Решението на въпроса е възможно и чрез логично умозаключение: според Бит 5:4 Адам е родил синове и дъщери. Следователно в началото братята и сестрите са се женели помежду си; в следващото поколение това са били братовчедите и братовчедките. Веднага след сътворението кръвосмешението не е било чак толкова опасно.

2. *За някои случки в Библията има паралелни сведения с различни аспекти.*

Пример 1. Родословията на Исус според Матей 1:1-17 и Лука 3:23-38 имат различни цели. В първия случай се показва царския произход от Давид (Син Давидов) чрез Йосиф, а в другия случай това е чрез родословието на Мария.

Пример 2. Различните разкази за възкресението на Исус се отклоняват в несъществени детайли.

3. Някои духовни твърдения разкриват истинския си смисъл в своята комплементарност или допълнителност. Физическата същност на светлината може да се обясни само по комплементарен начин: от една страна светлината се държи като вълна, а от друга страна тя показва свойства на частица (фотони). Едва когато двете взаимно противоречащи си качества се комбинират, се разкрива действителността. Такива комплементарни твърдения са известни в Библията. За спасителната вяра има две комплементарни, т.е. привидно противоречащи си, но в действителност допълващи се твърдения (вж. ВСП1):

а) "И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона" (Римляни 3:28).

б) "Виждате, че чрез дела се оправдава човек, а не само чрез вяра" (Яков 2:24).

4. Някои проблеми възникват поради използвания в момента превод.

Пример. В превода на Лутер Яков заравя идолите под един дъб (Битие 35:4). Според придържащото се към основния текст издание на Библията Елберфелдер това става под терпентинов кукуч.

Забележка: "Хората не отричат Библията, защото тя си противоречи, а защото тя противоречи на хората."

5. В единични случаи разрешението на привидните противоречия е трудно, но е принципно възможно. Тук примерите са смъртта на Юда (Матей 27:5; Деяния 1:18), съдържанието на Ковчега на завета (3 Царе 8:9; Евреи 9:4), смъртта на Саул (1 Царе 31; 2 Царе 1).

Пример на обяснение: Според Матей 27:5 Юда се е обесил, докато на друго място се казва: "... и като падна презглава, пукна се през средата и всичките му черва изтекоха" (Деяния 1:18). Тези две сведения за смъртта на Юда привидно си противоречат. Те обаче се допълват, когато второто сведение се разглежда като образно описание, както ние бихме казали: "Той беше напълно размазан" (Вж. Б59).

Б53: Библията е единствената книга с истински пророчески сведения, чието изпълнение във времето и пространството може да се провери (вж. ВБ1).

Дефиниция за пророчество: Пророчеството е сигурно предсказание на произволно събитие от бъдещето, което не става посредством нормалните средства на човешкото познание. Следователно пророкуването е по-ранното оповестяване на по-късни събития, обратно на историята, която представлява по-късно описване на събития, станали по-рано. В Йоан 13:19 Исус подчертава, че пророчествата за събития, сбъдващи се по-късно, засилват вярата: "Отсега ви казвам това, преди да е станало, че когато стане, да повярвате, че Аз съм това, което казах."

Б54: Бог често започва Своето откровение с някакъв детайл, който после се развива стъпка по стъпка. Най-яркият пример за такъв подход са обещанията за идването на Исус в света (Г1: 110-117).

Б55: При повърхностно четене на текстовете съществува опасността детайлите да бъдат подценени като странични подробности. Но в общия контекст те имат дълбоко значение.

Пример 1: Римският обичай да се чупят краката на разпънатите е бил изпълнен при разбойниците, но не и при Исус (Йоан 19:32-26). Пророческото основание за това от Изход 12:45: "Кост негова да не строшите" (Йоан 19:36) е трудно да се разпознае, защото в старозаветния стих става дума за пасхалното агне.

Пример 2: Според старозаветните преобрази Исус е трябвало да бъде разпънат извън градската стена на Ерусалим, защото в старозаветното време жертвените животни са били изгаряни извън стана (Левит 16:27; Евреи 13:11-12).

Б56: *Казаното в Библията има такава дълбочина, че дъното ѝ е недостижимо за човека* (1 Коринтяни 13:12). *Георг Хунтеман* казва: "Това, което в действителност иска да каже Библията, излиза извън възможностите на човешкия разум."

Б57: *Обхватът на казаното от Библията надхвърля цялото човешко мислене.* Рамката на времето започва от "преди създаването на света" (Ефесяни 1:4) и достига Божията вечност (Откровение 22:5). Библията отговаря на всички въпроси, на които не може да даде отговор нито една естествена наука:

- Каква е същността на смъртта? Защо я има и докога ще я има?
- Какво е човекът? Откъде идва? Защо живее и накъде отива?
- Какво представлява вечността?

Б58: *Библията е единствено по рода си литературно произведение.* Словесното богатство на Библията, нейното послание е изложено в такава изобилие от литературни жанрове, каквото не намираме в никоя друга книга:

- стихове (Псалм 119), химн (Кол. 1:15-17), любовна песен (Песен на песните), научен доклад, написан на всекидневен език (Бит. 1), исторически доклад (Ездра), притча (обикновена ситуация от ежедневието като сравнение, Матей 13:3-23), парабола (гр. *parabole* = поставени един до друг; специална, изключителна ситуация като поучителен разказ за иносказателно тълкуване: Лука 18:1-8), образна реч (Матей 24), парадокс (Филипяни 2:12-13), проповед (Деяния 17:22-31), наставление (Колосяни 3:16-17), хваление (Ефесяни 1:3), благословия (Филипяни 4:7), поучение (Римляни 5:12-21), семейна хроника (1 Летописи 3), молитва (Псалм 35), лично свидетелство (1 Йоан. 1:1-2), описание на сънища (Битие 27:6-7), пряко говорене на Бога (Матей 3:17), личен разговор (Йоан 4:7-38), диспут (Деяния 15:7-21), съдебни преговори (Йоан 18:28-38), мъдри поговорки (Притчи 13:7), обещание (Марк 16:16), обвинение (Матей 11:21-24), гатанка (Съдии 14:12-14), законодателство (гражданско, наказателно, постановяващо обичаи, ритуално, здравно), лирична поезия, биография (Неемия), лична кореспонденция (Писмото на Павел до Филимон), дневник (Деяния 16), монолог (Йов 32-37), диалог (Йов 3-31), апокалипсис (Данаил, Откровение), временно запечатване (Данаил 12:9), пролог (Лука 1:1-4), епилог (Йоан 21:25), елипса (гр. *ellipsis* = изпускане, стилистично средство, което изпуска подробностите, Матей 9:9), метафора (Авдий 4), надпис (Йоан 19:19), шифър (Откровение 13:18).

От друга страна в Библията няма: предание, легенда, мит приказка, басня, сатира, комедия, виц, утопия, научна фантастика. Стилистичните похвати хипербола (гр. *hyperballein* = надхвърлям целта; преувеличение: Лука 7:33) и ирония (2 Коринтяни 12:11) се срещат само като ясно разпознаваеми стилистични средства.

Нито една книга в световната история не съдържа толкова богатство от изразни средства и нито една книга не представлява изключително истината във всичко казано от нея, подобно на Библията.

Б59: *Библията изчерпва цялото богатство от словесни средства.* Заедно с най-често срещаните се преки форми на изказ се появяват и много други специфични форми:

1. *Феноменален език.* Вместо с не толкова нагледния фактологически материал, който е първопричината за явлението, то се описва от гледната точка на наблюдателя: модерната астрономия, както и Библията, говорят за "изгряване и залязване на Слънцето", макар че това явление е причинено не от хода на Слънцето, а от въртенето на Земята.

2. *Идиоматични словосъчетания.* Кратките словосъчетания в определени ситуации са далеч по-подходящи от дългите описания (Съдии 14:18: "Ако не бяхте орали с моята юница...").

3. *Поетична красота на езика.* Песен на Песните 8:3: "Левицата му би била под главата ми и десницата му би ме прегърнала."

4. *Описания и картини за днешни понятия в науката и техниката.* Библията описва технически достижения, които по времето на нейното възникване изобщо не са съществували, или ситуации, които днес науката е описала съответните понятия: вместо спътници, орбитални лаборатории и станции Библията се изразява картинно: "Ако и да се издигнеш като орел и да поставиш гнездото си между звездите" (Авдий 4). Вместо гинекологичните термини за онтогенезата (ембрионалното развитие) в матката, образуването на детето в майчината утроба е описано по следния начин: "Костите ми се укриха от Теб, когато в тайна се работех, и в дълбините на земята ми се даваше разнообразната ми форма" (Псалм 139:15).

5. *Формулировки според изискванията на естествените науки.* Подходящ пример тук е описанието на сътворението, където с точност, присъща на физиката, се привеждат съвместно метода на измерване на времето и мерната единица (Битие 1:14-19).

6. *Картини от всекидневието за обяснение на духовни значения.* Така напр. в притчата от Матей 13:3-23 сеячът е проповядващият библейското послание, семето е Божието слово, тръните са препятствията, а добрата земя са отворените сърца на хората.

Б591: *Съблюдавайки съответния литературен жанр (Б58) и словесна форма (Б59), всеки библейски текст трябва да се приема точно.* Твърденията трябва или да се приемат буквално, или да се тълкуват смислово вярно и точно.

а) *Буквално и точно разбиране.* В Лука 24:44 Исус учи на този подход към Писанието: "Тези са думите, които ви говорих, когато бях още с вас, че трябва да се изпълни всичко, което е писано за Мен в Мойсеевия закон, в пророците и в псалмите." На други места също се набляга на този подход: "... за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка" (Матей 2:15); "Не сте ли никога прочели в Писанията" (Матей 21:42); "Днес се изпълни това писание във вашите уши" (Лука 4:21).

б) *Смислово вярно и точно тълкуване.* Когато Исус казва: "Аз съм лозата, вие сте пръчките" (Йоан 15:5), това не може да бъде прието буквално, а е необходимо смислово вярно тълкуване. Смесът може лесно да се разбере, тъй като образната реч трябва да служи за подобряване на нагледността и улеснение на възприемането. В този случай ключовото твърдение е прибавено допълнително: "Отделени от Мен не можете да направите нищо."

1.6. За стойността на библейските сведения

Б60: *Посланието на Библията е най-ценната информация, която съществува.* Известният евангелист *Вилхелм Палс* подчертава: "Евангелието е най-доброто послание, което някога е казвано на човечеството. На хората никога не е проповядвано нещо, което може да се сравни с него." В Псалм 119 многократно се възхвалява превъзходящото всичко на този свят Божие слово: "Законът на Твоите уста е за мен по-желателен от хиляди злато и сребро" (ст. 72). "Аз се радвам на Твоето слово като онези, които намират много плячка" (ст. 162).

Б61: *Който отхвърля Божието слово, бива осъден от него.* Както проповядването на Божието слово води към вяра, а с това и към спасение, така и неговото отричане води към отхвърляне и погибел.

1 Царе 15:23: "Понеже ти отхвърли словото на Господа, то и Той отхвърли теб."

Йоан 8:47: "Който е от Бога, той слуша Божиите думи. Вие затова не слушате, защото не сте от Бога."

Деяния 13:46: "Нужно беше да се възвести първо на вас Божието учение, но понеже го отхвърляте и считате себе си недостойни за вечния живот, ето, обръщаме се към езичниците."

Б62: Библията се състои от Стария и Новия Завет. Двете части са в една и съща степен Божие слово и не могат да се противопоставят една на друга. В Новия Завет често се цитира Стария. По забележителен начин това не става буквално, а Бог го свързва с по-дълбоко откровение. В НЗ се изпълняват централните старозаветни обещания: "Но всички тези (хората от СЗ), ако и да бяха засвидетелствани чрез вярата им, пак не получиха изпълнението на обещанието, да не би да постигнат съвършенство без нас, защото за нас Бог промисли нещо по-добро" (Евреи 11:39-40). Господ Исус се открива още в СЗ: "Вие изследвате писанията, понеже мислите, че в тях имате вечен живот, и те са, които свидетелстват за Мен" (Йоан 5:39).

Б63: Старозаветните апокрифи (гр. *apokryhos* = скрит, таен, фалшив) не могат да се нарека Божие слово. По време те са възникнали между Стария и Новия Завет. Най-важните доводи за неравностойността им спрямо Библията са следните:

1. Те съдържат противоречия на Библията учения (нарушаване на принципа на тълкуване АЗ, виж приложението, част II), като прошка на греховете чрез даване на милостиня (Товия 12:9), отговори на магически практики (Товия 6:9), опрощаване на греховете на мъртвите чрез молитви на живите (2 Макавеи 12:46).

2. Те никога не са били съставна част от юдейския канон, тъй като става дума за по-късни добавки. Догмата на Католическата църква от събора в Триент през 1546 г. ги поставя наравно със Стария и Новия завет и може да се схваща като реакция на реформацията.

3. Те не са цитирани от нито един писател в Новия Завет, въпреки че освен четири кратки книги от СЗ всички останали са цитирани.

4. Самите апокрифи не считат себе си за безупречни. В пролога на книгата на Исус Сирахов се казва: "Затова ви моля да приемете приятелски и прилежно да четете, и да не се сърдите, ако в някои думи сме сгрешили, въпреки че много сме се старали да преведем точно."

Оценка на апокрифите. Трябва ли напълно да отхвърляме апокрифите? Лутер дава следната подходяща формулировка за тези писания: "Това са книги, неравностойни на Светото писание, но полезни и добри за четене." Това отношение застъпва и авторът на настоящата книга. Ако не придаваме на апокрифите авторитета на Библията, а ги четем като повествования и исторически забележителни книги (напр. книгите на Макавеите), ще имаме полза от тях. В това отношение особено полезна е книгата на Исус Сирахов, тъй като заема позиция по всякакви житейски ситуации, като се обляга на книгите от Библията, без да има претенциите да бъде Божие слово.

1.7. За разбираемостта и разбирането на Библията

Б70: а) Библията лесно може да се разбере. "Защото не ви пишем друго освен това, което четете и даже признавате" (2 Коринтяни 1:13).

б) Библията съдържа и мисли, които са недостижими за нас. "Защото Моите помисли не са като вашите помисли, нито вашите пътища са като Моите пътища, казва Господ. Понеже, както небето е по-високо от земята, така и Моите пътища са по-високи от вашите пътища и Моите помисли - от вашите помисли" (Исаия 55:8-9).

Взаимното допълване на тези два аспекта е отбелязано и от *Спърджън* (Г1:94). "В Библията намираме големи истини, които излизат извън нашите представи, и ни

показват колко ограничен е нашият разум. Но едновременно с това основните и фундаментални идеи никак не са трудни за разбиране." Те са достъпни за всеки (Деяния 17:11) и въпреки това нейната пълнота и богатство са неизчерпаеми (Римляни 11:33).

Б71: Библията е съставена от повече от четиридесет и пет писатели, водени от Светия Дух. По същия начин тя не може да бъде разбрана без помощта на Светия Дух: "Но естественият човек не побира това, което е от Божия Дух, защото за него е глупост; и не може да го разбере, понеже то се изпитва духовно. Но духовният човек изпитва всичко, а него никой не изпитва" (1 Коринтяни 2:14-15).

1.8. За точността на библейските сведения

Б80: Библията е една неподозирано точна книга. Тази нейна същностна черта откриваме, когато изследваме по-подробно езиковите, семантичните, духовните, историческите или естественонаучните ѝ аспекти.

Обърнете внимание на точността, с която Библията описва събитията, свързани с преследването на християните. В началото на църковната история се казва: "... хора, които изложиха живота си на опасност за името на нашия Господ Исус Христос" (Деяния 15:26), а за последните времена се говори: "... онези, които са били заклани за Божието слово, което опазиха" (Откровение 6:9). В нашето време всевъзможни течения се опитват да интегрират Исус в своите системи. В исляма Той се почита като пророк, движенията за мир Го считат за социален реформатор. За Алберт Швайцер интерес е представлявал историческият Исус. *Карл Фридрих фон Вацекер* организира един мирен събор и убеждава хората, че мирът в света бил дело на самите хора. Мнозина говорят за Исус, но дотолкова, доколкото Той подхожда на тяхната концепция. Само когато вярваме в Исус, "Той е нашият мир" (Ефес. 2:14), иначе Той е наш съдия (Деяния 10:42). Движенията за мир също не правят тази разлика, игнорирайки Исус след Откровение 6, когато Божият Агнец отваря печатите и пуска четиримата апокалиптични ездачи, сеещи война и смърт за съд над земята. *Франц Алт* пише книга за Проповедта на планината, но игнорира централната заповед на Исус да напуснем широкия път към погибелта и да влезем през тясната порта в спасението. Исус се появява навсякъде, но това не е достатъчно. В Проповедта на планината Господ ни предупреждава:

"В онзи ден мнозина ще ми кажат: Господи! Господи! Не в Твоето ли име пророкувахме, не в Твоето ли име бесове изгонихме, не в Твоето ли име направихме много велики дела? Но тогава ще им заявя: Аз никога не съм ви познавал, махнете се от Мен вие, които вършите беззаконие" (Матей 7:22-23).

Този, който набляга само на човешките страни на Исус, не печели нищо от това. Ние обаче трябва да проповядваме този Исус, за когото свидетелстват Писанията (Йоан 7:38). Истинското препятствие идва при пълното отстояване на Божието слово. Във времето на пълното размиване на всякакви норми биват преследвани тези, които държат на всичко, казано в Библията, и го отстояват с: "Писано е!" - независимо дали се отнася за сведенията за сътворението или за Исус, за когото свидетелства Писанието. Свидетелстването на Божието слово е благословено да удържи победа (Откровение 12:11). Други примери са приведени в Г1: 102-110.

1.9. За времевата рамка на библейските сведения

Б90: Божието слово е извън времето. Исаия противопоставя преходността на растенията на непреходността на Божието слово: "Тревата съхне, цветът вехне, но словото на нашия Бог ще остане до века" (Исаия 40:8) и Исус сравнява преходността на звездите със Своето слово: "Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат" (Матей 24:35). Лутер е казал: "Библията нито е антична, нито е модерна, тя е

вечна." Библията е над времето, тъй като нейните концепции и перспективи излизат извън моментната епоха. Въпреки че абортите, генните технологии и наркоманията не са споменати, от Библията може да се изведе едно еднозначно отношение към тях. Такова проникновение няма нито една друга книга. Така например в човешкото законодателство не може да се произнася присъда в някаква нова област, ако в нея все още няма никакви параграфи.

I.10. Ключът към Библията: обръщането към Исус Христос

След всичко това изниква въпросът за ключа към Библията. Как може човек, който досега не се е занимавал с нея, да намери правилния подход? След едно евангелизационно събрание при мен дойде един млад човек с вид на интелектуалец, който искрено търсеше ключа към Библията. След като в разговора можах да отстраня някои препятствия, младежът прибави, че отсега нататък щял да продължи да работи върху Библията с обичайния за него философски начин на мислене. Аз отговорих: "Вие бихте могли да направите това, но накрая няма да видите в Христос живия Бог, а безличния пантеистичен Бог на философите. Философите са чели Библията от гледната точка на своите мисловни категории, но не са открили Бога, който само в Исус става наш Спасител." Младежът остана и ме изслуша по-нататък. "Вие можете да имате достъп до Библията и до живия Бог още тази вечер, ако се занимаете с въпросите на вашето съществуване. Искате ли това?"

Скицирах горния разговор, за да покажа на читателя с този случай как може да му се отвори достъп до вярата.

B100: *Да познаем себе си.* Нека прочетем заедно Римляни 3:23: "Понеже всички съгрешиха и не заслужават Божията слава." Този стих разкрива, че пред живия Бог ние сме изгубени чрез греха, който ни разделя и ни лишава от достъп до Него. Н нашите дела ние не можем да Му се харесаме. Накратко, ние нямаме слава пред Бога. След грехопадението между Светия Бог и грешния човек съществува пропаст. Вие съгласни ли сте с тази Божия диагноза?

B101: *Единственият изход.* От тази дилема има само един изход, който ни е подарен от Бога. На кръста Божият Син понесе наказанието за нашия грях. Исус дойде на този свят, за да спаси погиналото (Матей 18:11). Освен Него няма друг път за спасение (Деяния 4:12). Вярвате ли на това?

B102: *Да признаем греховете си.* В 1 Йоан. 1:8-9 четем: "Ако кажем, че нямаме грях, лъжем себе си и истината не е в нас. Ако изповядаме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда." Въз основа на изкупителното Си дело на кръста Исус има властта да прощава грехове. Ако се доверим на Неговите думи и Му признаем вината си, и Го помолим за прошка, то Той е "верен", т.е. Той действително ще ни освободи от вината за греховете ни. Ние трябва не само да обмисляме, но и да действваме. Искате ли да направите това? Тогава кажете го на Господ Исус в молитва. Ето примерното съдържание на една свободно формулирана молитва:

"Господи Исусе, днес аз чух за Теб и разбрах защо си дошъл на този свят. Ти си обхванал и мен в Своята безпределна любов. Ти виждаш цялата ми вина - тази, която съзнавам, и тази, която не съзнавам. Ти обаче знаеш всичко, всяка погрешна постъпка, всеки греховен подтик на моето сърце, всичко това е разкрито пред Теб. Аз съм като разтворена книга пред Теб. Не мога повече да продължавам с досегашния си живот. Затова Те моля сега: прости ми за всички мои грехове и ме очисти. Амин."

Ние казахме на Господа това, което е казано в 1 Йоан. 1:8-9. Бог се е задължил с това, което е казал. Как смятате, колко от вината ни е простена? 80%? 50%? 10%? Тук пише: "Той ни очиства от всяка неправда" (1 Йоан. 1:9). *Всичко* ви е простено! Да,

всичко, 100%. Това трябва да знаете, да не го смятате само за възможно или да се надявате. Библията набляга на това, в което трябва да сме сигурни. Нека прочетем още две места: 1 Петрово 1:18-19 и 1 Йоан. 5:13.

Б103: *Да предаден живота си.* Господ Исус ни прости цялата ни вина, затова сега можем да Му доверим живота си. В Йоан 1:12 четем: "А на онези, които Го приеха, даде правото да станат Божии деца, на тези, които вярват в Неговото име." Всичко, които са помолили Господ Исус да ги води в живота им, получават правото да бъдат осиновени от Бога. Ние ставаме Божии деца не защото сме направили нещо добро или защото сме много набожни, или защото сме членове на някаква църква, а защото сме доверили живота си на Божия Син и сме готови да Го последваме в послушание. Нека потвърдим това с молитва:

"Господи Исусе, Ти прости всичките ми грехове. Аз все още не мога да го разбера, но се доверявам на словото Ти. И сега Те моля, Господи, да влезеш в моя живот. Напътствай ме и ме води по пътя, който ми показваш. Аз зная, че Ти имаш най-доброто за мен и затова искам да Ти поверя цялото си същество. Помогни ми да се освободя от това, което не Ти харесва. Подари ми нови навици, които да са благословени от Теб. Дай ми покорно сърце, за да правя това, което ми казва Твоето слово. Моля Те, не ме оставяй да се влияя от никакви въздействия и човешки мнения, а ми отвори Библията, за да мога да разбирам Твоето слово и да живея според него. Искам Ти да бъдеш моят Господар и искам да Те следвам. Амин."

Б104: *Приет.* Господ ви пие! Той е платил за вас скъпа цена и Той ви спаси. Вие станяхте Божие дете, а който е дете, той е и наследник - Божи наследник, наследник на небесното царство! Представете ли си какво става сега на небето? Там може би се радват? Да, разбира се! В Лука 15:10 пише: "Също така, казвам ви, има радост пред Божиите ангели за всеки грешник, който се кае." На вашето обръщане се радва цялото небе. Цялото небе има дял в това събитие - един човек приема евангелието и започва да живее според него. Библията нарича този процес на приемане на Исус *обръщение*. При него ние предаваме вината си на Исус и Той я поема. Едновременно с това от Божия страна става нашето *новорождение*: Той ни дава нов живот и осиновление и ние ги приемаме. Обръщението и новорождението са две страни на един и същ процес - двете страни на един и същ медал.

Б105: *Благодарност.* Изкуплението е Божи подарък за нас. Чрез Неговата любов за нас е станал възможен пътят на спасението. Ние нищо не можем да допринесем към изкупителното дело. Който приема подарък, казва "благодаря". Точно това искаме да направим и ние сега. С ваши думи формулирайте една молитва на благодарност. Кажете я на Господ Исус...

Б105: *Какво да правим по-нататък?* Искам да ви обърна внимание на пет важни момента. Те са не само много важни за един живот и следване на Исус, но са и безусловни предпоставки за практическия ни живот с Исус. Ако ги следваме, имаме Божията гаранция, че наистина ще постигнем целта.

1. Божието слово

То е необходимата храна за новия живот, който Исус е започнал в нас. Най-добре би било, ако всеки ден (за препоръчване сутрин) ние си оставяме време за четене на Библията. Правете като християните в Берия (Деяния 17:11-12), които са изследвали ежедневно Писанията.

2. Молитвата

Исус не само иска да говори с нас чрез словото Си, но Той иска и ние да Му говорим. Това правим в молитвата си. Голямо предимство е, че можем да Му кажем всичко. Той има дял в нашите скърби и радости. Ние можем да обсъждаме с Него всички свои планове и необходими решения. Посредством четенето на Библията и

молитвата се създава едно "духовно кръвообръщение", което е много важно за здравословния ни духовен живот.

3. Послушанието

Бог харесва, когато ние се показваме като послушни деца, които живеят според Неговото слово и съблюдават Неговите заповеди. Можем да засвидетелстваме любовта си към нашия Господ по най-добрия начин, когато Му се подчиняваме (1 Йоан 5:3). В този свят ни се предлагат много пътища, но Библията ни дава мярата, върху която почива Божието благословение: "Подобава да се покоряваме на Бога, а не на хората" (Деяния 5:29).

4. Общението

Като Божии деца ние се нуждаем от общение с други хора, които следват същия Господ. Когато извадим един тлеещ въглен от огнището, той угасва много бързо. Нашата любов към Исус също много бързо ще охладнее, ако не се поддържа чрез общението ни с други вярващи. Като новообърнати ние се нуждаем от любовта, загрижеността, утвърждаването и понякога поправките на една вяра на Библията църква. Моята молитва е бързо да се присъедините към такава църква, защото една добра, жива църква е неотменимо условие за растежа във вярата.

5. Вяра

След като чрез обръщението и новородението сме дошли във вярата, жизнено важно е да растем във вярата и да не отпадаме. Апостол Павел пише на Тимотей (2 Тимотей 3:14): "А ти постоянствай в това, което си научил." В края на своя живот Павел заявява: "Аз се борих в добрата борба, пътя свърших, вярата опазих" (2 Тимотей 4:7). Нека следваме неговия пример и останем верни докрай.

Обръщението не е крайната точка, а началото на новия живот.

Ние твърдим: Достъпът до Библията не може да се придобие отвън, от позицията на неутралния наблюдател, а само отвътре. Само този, който с покаяние и вяра се обърне с цялото си същество чрез Исус Христос към Бога и придобие спасението, само той е влязъл. Но горният разговор дава същественото при всяко обръщение: осъзнаване на греховете, изповядване на греховете, предаване на живота ни на Исус Христос. Оттук нататък започва растежът във вярата.

I.11. Заключение

Ние предприехме опита да обобщим най-важното за Библията под формата на няколко тезиса. Богатството на Библията е толкова огромно, че едно такова човешко начинание спрямо Божията книга не може в никакъв случай да бъде пълно и завършено, за да може да я опише по подобаващ начин.

II. Принципи на тълкуване на Библията

A1: *Най-доброто тълкуване на Библията е самата Библия.* Или с други думи: няма по-добър коментар към Библията от самата Библия. Този най-важен принцип за тълкуване постоянно се практикува от Исус (Матей 19:3-6), от апостолите (Галатяни 3:16) и пророците.

A2: *Исус е ключът към всякакви тълкувания.* Така например Старият Завет би останал непълен без указанията за Исус (Псалм 110:1; Исаия 53; Малахия 4:2,5-6).

A3: *Тълкуванията не бива да противоречат на други библейски стихове* (ср. Б52).

A4: *Едно учение не бива да се извежда от едно единствено изречение или стих.*

Примери: безгрешността на Исус (1 Йоан 3:5; 1 Петрово 2:12; 2 Коринтяни 5:21); греховността на всички хора (Битие 8:21; Псалм 14:2; Исаия 1:5-6; Матей 15:19; Римляни

3:23); Божията воля за спасението на всички хора (Езекиил 34:12; Матей 18:11; 1 Солунци 5:9; 1 Тимотей 2:4).

Внимание: Това, че Исус обича Бог Отец (Йоан 14:31) и че Бог Отец ни обича (Йоан 16:27), се споменава изрично само на едно единствено място в Библията. Но в многобройни други стихове тези факти се съдържат индиректно или се предполагат. В такива случаи позоваването на тях е позволено.

A5: *Трябва да се съблюдава контекстът и неговото съзвучие с цялостния дух на Библията.* Неспазването на този принцип е довело до многобройни небиблейски учения и разрушителни секти. Препратките имат извънредно висока стойност.

A6: *Някои библейски учения са изведени въз основа на общото между еднородни единични събития.* Библията не е просто сух учебник, съдържащ закони и наставления, а жива книга, която чрез хиляди случки нагледно ни запознава както с правилното, така и с неправилното поведение към Бога и хората. Ако изследваме общото между всички тематично свързани събития, то от тях би било възможно да изведем съответното библейско учение. подходящ пример ту е подробното описание на историята на Израел в благословение и съд (1 Коринтяни 10:11). При отговора на въпроса ВЖ6 беше изходено от този принцип на тълкуване.

A7: *Старият Завет неминуемо води към Новия Завет, т.е. без СЗ много части от НЗ биха били неразбираеми (напр. без информацията за сътворението, грехопадението потопа).*

A8: *НЗ има много по-голяма дълбочина на откровението от СЗ.* За да докажем това твърдение, е достатъчно само да разгледаме Посланието към евреите. С помощта на темата "отмъщение" ще обясним накратко принципа А8. В случай на нанасяне на някаква вреда човешката природа иска да си отмъсти многократно: "Ако за Каин се отмъсти седмкратно, за Ламех ще се отмъсти седемдесет и седмкратно" (Битие 4:24).

В Синайските закони Бог въвежда едно драстично ограничение на отмъщението - едно към едно: *едно око за едно око; един зъб за един зъб; една рана за една рана* (Изход 21:24-25). В Проповедта на планината Исус задълбочава старозаветния закон, като шест пъти започва словото Си с израза: "А пък аз ви казвам". Прилагайки Второзаконие 32:35 към Изход 21:24-25 Исус забранява всякакво отмъщение: "Не се противете на злия човек; но ако те плесне някой по дясната буза, обърни му и другата" (Матей 5:39).

A9: *Никъде в Библията не се приветства някакъв грях, дори и той да не бъде изобличен на съответното място.* За тълкуването на "неверния настойник" в Лука 16:1-8 този принцип е от съществено значение (вж. Г7).

A10: *Не бива да се казва повече от това, което е написано: "да не престъпвате границата на написаното" (1 Коринтяни 4:6).*

A11: *Библейската истина има предимство пред всеки друг вид познание, доколкото тя дава някакъв отговор по съответния въпрос.* "Внимавайте да не ви заплени някой с философията си и с празна измама, по човешко предание, по първоначалните учения на света, а не по Христос" (Колосяни 2:8).

A12: *Трябва да се изчерпят всички тънкости на текста, всякакви граматични и семантични детайли.* В Галатяни 3:16 Павел демонстрира с помощта на Битие 22:18 едно подобно отношение към Светото писание.

A13: *Има точни преводи (напр. Елберфелдер, Шлахтер на немски) и по-малко точни преводи (напр. Благата вест, Брунс).* В случай на съмнение трябва да се отнесем към основния текст (на еврейски за СЗ и на гръцки за НЗ). Основното значение на някоя специална дума се изяснява най-добре от контекста на други стихове, където тя е включена по по-разбираем начин. Различните преводи, срещащи се в немското езиково пространство, изхождат от различните цели, които са си поставили преводачите.

Преводът на Лутер се характеризира с подходящия си и точен език. Особено предпазливи трябва да бъдем при полупреразказани преводи, в които преводачът е вмъкнал и свой собствен коментар (напр. Цинк). Трябва напълно да се отхвърлят такива "Библии", които съзнателно се отклоняват от основния текст, за да се нагодят към учението на дадена секта (напр. превода "Нов свят" на Свидетелите на Йехова).

A14: Някои привидно противоречащи си твърдения се допълват и са комплементарни (напр. Б52, т.3).

III. Защо трябва да четем Библията?

Четенето на Библията според Божията воля - също като яденето и пиенето - принадлежи към всекидневните ни потребности, затова в Еремия 15:16 се казва: "Като намерих твоите думи, ги изядох." Самата Библия ни дава няколко причини, поради които не бива да се отказваме от нейното четене. Тук ще споменем най-важните от тях:

1. *За познаване на Божията същност.* Божията същност - Неговото величие (Псалм 19), Неговата любов (1 Йоан 4:16), Неговата милост (Числа 14:18), Неговата вяроност (Псалм 25:10), Неговата истина (Числа 23:19) - могат да се осъзнаят само чрез словото Му.

2. *За вярата.* "И тъй, вярването е от слушане, а слушането - от Христовото слово" (Римляни 10:17).

3. *За растеж във вярата.* "Пожелавайте като новородени младенци чистото духовно мляко, за да пораснете чрез него към спасение" (1 Петрово 2:2).

4. *Сигурност в спасението.* "Това писах на вас, които вярвате в името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот" (1 Йоан 5:13).

5. *За истинското учение.* "... който да държи вярното слово, според както е било научени, за да може да увещава със здравето учение и да опровергава онези, които противоречат" (Тит 1:9). Библията ни дава необходимите корекции в мисленето и живота. Сектите използват Библията като наръчник, в който търсят потвърждение на това, което те самите са измислили.

6. *За сигурно водителство в живота.* "Твоето слово е светилник на краката ми и виделина на пътеката ми" (Псалм 119:105).

7. *За поставяне на приоритетите в живота ни.* "Но първо търсете Неговото царство и Неговата правда, и всичко останало ще ви се прибави" (Матей 6:33).

8. *За възпитание на децата.* "И така, вложете тези Мои думи в сърцето си и в душата си... да учите на тях децата си" (Второзаконие 11:18-19).

9. *За правилно поведение към ближните ни.* "Обичай ближния си като себе си" (Матей 19:19). "Но със смирение нека всеки счита другия по-горен от себе си" (Филипяни 2:3). "Обичайте неприятелите си, молете се за тези, които ви гонят" (Матей 5:44).

10. *За радост и отмора.* "... защото чрез тях си ме съживил" (Псалм 119:93). "И Твоето слово ми беше радост и веселие на сърцето" (Еремия 15:16).

11. *За утеха в тежки ситуации.* "И призови Ме в ден на напаст и Аз ще те избавя" (Псалм 50:15).

12. *За помощ в беда.* "Душата ми прилепна за пръстта; съживи ме според словото Си" (Псалм 119:25).

13. *За предпазване от заблуди.* "Чрез Твоите правила станах разумен, затова мразя всеки лъжлив път" (Псалм 119:104). Исус посочва причината за заблудите на хората в непознаването на словото: "Заблуждавате се, като не знаете писанията нито Божията сила" (Матей 22:29).

14. *За предпазване от съгрешаване.* "В сърцето си опазих Твоето слово, за да не Ти съгрешавам" (Псалм 119:11).

15. *За осъзнаване на вината.* "Цялото писание е ... полезно за поука, за изобличение, за поправление, за наставление в правдата" (2 Тимотей 3:16).

16. *За тълкуване на събитията.* "Откровението от Исус Христос ... за да покаже на слугите Си онова, което има да стане скоро" (Откровение 1:1).

17. *Като основа за научна работа.* "Библията ни дава основополагащите принципи на много науки. Тези предпоставки за работа са незаменими в областите, където става въпрос за произход (напр. космология, биология) или където човекът е централният обект на изследване (напр. психология, медицина)."

18. *За познаване на Божията воля.* "... за да познаете от опит каква е Божията воля" (Римляни 12:2). Божията воля е изразена не само в Десетте заповеди (Изп. 20:1-17), но и на многобройни места в Библията (напр. 1 Солунци 4:3; 5:18; 1 Петрово 2:15; Евреи 10:36; 13:21).

19. *За изчистване на мислите.* "Вие сте вече чисти чрез учението, което ви говорих" (Йоан 15:3).

20. *За мъдри действия.* "Началото на мъдростта е страх от Господа" (Псалм 111:10).

IV. Как да четем Библията?

Л1: Трябва да четем Библията с *молитва*. На Лутер принадлежи добрия съвет: "Не слагай ръката си върху Писанието, а следвай стъпките му."

1. *С молба за разбиране.* "Отвори очите ми, за да гледам чудесни неща в Твоя закон" (Псалм 119:18).

2. *С благодарност и хваление.* "Устните ми ще изливат хваление, защото ме учиш на повеленията Си" (Псалм 119:171).

3. *Като получен подарък.* "Аз се радвам на Твоето слово като онзи, който намира много плячка" (Псалм 119:162).

Л2: Трябва да четем Библията с *очакване*. "Отворих широко устата си и пяхтях, защото копнеех за Твоите заповеди" (Псалм 119:131).

Л3: Трябва да четем Библията в *духовно* настроение. "Така че ние служим по нов дух, а не по старата буква" (Римляни 7:6). При цялата заповядана ни точност при боравенето с текстовете (ср. Б80), Библията ни предупреждава за фалшивата буквалност на една застинала и мъртва вяра (Матей 23:23-33), и ни посочва духовния смисъл: "Който (Бог) ни направи способни като служители на един нов завет - но не на буквата, а на духа, защото буквата убива, а духът оживотворява" (2 Коринтяни 3:6).

Л4: Трябва да четем Библията *смирено*. Божиите мисли надхвърлят нашия разум, затова не бива да се съмняваме, дори когато не разбираме всичко. Смирението е препоръчително, "... защото Моите помисли не са като вашите помисли, нито вашите пътища като Моите пътища" (Исая 55:8).

Л5: Трябва да четем Библията с *любов*. "Колко обичам Аз Твоя закон" (Псалм 119:97).

Л6: Трябва да четем Библията с *доверие*: "... но по Твоята дума ще хвърля мрежите" (Лука 5:5).

Л7: Трябва да четем Библията като лично писмо на Бога към нас, и то като любовно писмо (Г1: 187-188). *Бенгел* казва: "Писанието е едно писмо, което Бог ми е написал, по което аз да съдя, и по което Той ще ме съди."

Л8: Трябва *много* да четем Библията. "Христовото слово да се вселява във вас богато; с пълна мъдрост се учете и се увещавайте с псалми и химни и духовни песни, като пеете на Бога с благодат в сърцата си" (Колосяни 3:16).

V. Десет благословения за тези, които четат Библията

(читатели и изпълнители на Словото)

C1: *Принадлежност към Бога.* "Който е от Бог, той слуша Божиите думи" (Йоан 8:47).

C2: *Мир.* "Много мир имат онези, които обичат Твоя закон, и за тях няма спънки" (Псалм 119:165).

C3: *Радост.* "Това ви говорих, за да бъде Моята радост във вас и вашата радост да стане пълна" (Йоан 15:11).

C4: *Блаженство.* "Блажен, който пази думите на написаното в тази книга пророчество" (Откровение 22:7).

C5: *Благоденствие.* "Ще бъде като дърво, посадено при потоци води, което дава плода си на времето си, и чийто лист не повяхва; във всичко, което върши, ще благоуспява" (Псалм 1:3).

C6: *Успех.* "Тази книга на закона да не се отделя от устата ти и да размишляваш върху нея денем и нощем, за да внимаваш да спазваш всичко, което е написано в нея; защото тогава ще благоуспяваш в пътя си и тогава ще имаш успех" (Исус Навин 1:8).

C7: *Отговор на молитвите.* "Ако стоите в Мен и думите Ми стоят във вас, искайте, каквото и да желаете, и ще ви бъде" (Йоан 15:7).

C8: *Изчистване на мисловния ви свят.* "Вие сте вече чисти чрез учението, което ви говорих" (Йоан 15:3).

C9: *Пътеводител към благодатта.* "... свещените писания, които могат да те направят мъдър за спасение в Христос Исус" (2 Тимотей 3:15).

C10: *Дарът на вечния живот.* "Истина, истина ви казвам, който слуша Моето учение и вярва в Този, който Ме е пратил, има вечен живот и няма да дойде на съд, но е преминал от смърт в живот" (Йоан 5:24).

ИЗ ЛИЧНИЯ ЖИВОТ НА АВТОРА

Бих искал да разкажа как Бог ме намери чрез Исус Христос. Чрез описание на някои етапи от моя жизнен път бих желал последователно да обясня как Бог е действал в моя живот, как той ме е призовал, водил и благословил.

1. Детство и юножество. Роден съм на 22. февруари 1937 г. в Райнеке (област Ебекроде) в Източна Прусия, в селско семейство. Войната донесе големи трудности на нашето семейство. В края на войната аз загубих почти едновременно брат си, майка си и дядо си. Заедно с някои роднини попаднахме на остров Вюк-ауф Фер в Северно море.

Баща ми попадна в плен при французите и нищо не знаеше за трагичната съдба на семейството ни. За разлика от другите военнопленници, той не можеше да се възползва от разрешението един път в месеца да пише писма, тъй като почти всички наши роднини бяха напуснали Източна Прусия. А къде се намираха сега, той не знаеше. Една нощ в лагера на него му се присънило, че среща далечен роднина, живял до войната в Рейнска област. На сбогуване след дългия разговор същият му казал: "Херман, идвай при мен от време на време!" Тогава моят баща го попитал насън: "Но аз не зная къде живееш!" Роднината отчетливо и ясно произнесъл: "Бохум, улица Дорстен 134 а." Баща ми се събудил, запалил свещта и записал току-що съобщения му насън адрес. Разказал и на събудилите се около него другари каква странна история е съзвучал. Те се размели, тъй като той приел всичко това на сериозно и даже взел да ги уверява, че на следващия ден ще пише на този адрес. Ответното писмо потвърдило, че адресът е абсолютно верен и посредством този далечен роднина той установил връзка с моята леля Лина от Вюк-ауф Фер. Известието за това, че баща ми е жив, ме направи щастлив. Отначало аз просто не можех да повярвам, че сега вече не съм кръгъл сирак, че си имам

баща. Когато през 1947 г. баща ми се завърна от френския плен, той завари от цялото семейство единствено мен. В търсене на работа ние с него попаднахме при един селянин в Заас, село близо до Люхдвс.

Забележително за онова време беше това, че селските момчета ме поканиха на детски библейски час. Аз нямах никаква представа за това и мислех, че там им разказват приказки. Затова отидох с тях на урока, който се провеждаше в единствената стая на една сестра от църквата. Всяка неделя сутрин сестра Ерна с голямо въодушевление разказваше истории от Библията. тя се молеше и пееше с нас много радостни песни. Още на първия урок аз забелязах, че тук се разказват неща, които нямат абсолютно нищо общо с приказките. Библейските разкази някак особено ме развълнуваха. Всичко това така ме увлече, че аз започнах редовно да посещавам тези детски събрания.

На следващата година баща ми отново се ожени и скоро аз пристигнах при неговата жена в съседното село Йетцел, а той започна да се занимава със селско стопанство в съседните села. Моята мащеха се отнасяше добре към мен, въпреки че беше принудена да работи много като домашна шивачка при селяните, за което получаваше храна и по три марки на ден. Тя беше вярваща католичка, но във възрастта, когато лесно можеше да ми повлияе, тя никога не ме е насочвала насила към католицизма, за което аз и до днес съм ѝ благодарен. Аз, както и преди, продължавах да посещавам детските библейски занятия. Благодарение на ревностния труд на сестра Ерна в моето сърце беше посято семето на Божието Слово, което един ден щеше да покълне. Кога баща ми намери работа в промишлено предприятие във Вестфалия през 1950 г., ние се преместихме в Хохенлимбург. Там нямаше църква, която да способства за израстването ми във вярата, а напротив. Тук обучението по религия се водеше от позицията на силна критика към Библията и това ми влияеше по такъв начин, че спомняйки си предишните библейски занятия, винаги си мислех: "Жалко, че библейските разкази не са истина, както учеше сестра Ерна." Както и да е, запаленият пламък на стремеж към истината никога не угасна. Случайните посещения в църквата не ми помогнаха в търсенето на Бога, тъй като проповедите бяха студени и не можеха да доведат до поврат в моето духовно състояние.

2. Моят път към Бога. След завършване на следването си в ХанOVER и защитата на докторска дисертация в Аахен, през октомври 1971 г. аз започнах работа в Държавния физикотехнически институт в Брауншвайг като ръководител на отдел за обработка на информация. Моето тогавашно положение можеше да се охарактеризира по следния начин: по служебна линия ме съпътстваше успех. Защитата на дипломата по двете специалности издържах с "отличен", докторската дисертация също защитих отлично, същевременно ми беше връчен "Медал на Боршер". Като учен получих добра длъжност. През 1966 г. се ожених. Нашето щастливо семейство имаше две деца. Успехът ни съпътстваше във всичко, имахме добро здраве, не познавахме семейни и финансови проблеми. Някой може да си помисли, че при това положение Бог не ни е бил нужен. Подчертавам това, защото често слушам признания на хора, достигнали до евангелието само поради особени лични преживявания. При мен беше различно. Всъщност, колкото хора на земята, толкова и пътища към Бога за всеки един от тях.

През есента на 1972 г. в Брауншвайг се състояха две евангелизации, които ние с жена ми посетихме. В училището, намиращо се в нашия район, евангелизирахме неголяма християнска група. Всеки посетител получаваше Библия и червен молив. С живото участие на слушателите основните места от Библията активно се обсъждаха и след това се подчертаваха с червен молив. В края на тази необичайна, но ефективна евангелизационна седмица ни разрешиха да си задържим Библиите. Така ние и двамата с жена ми имахме по една Библия и при четенето често се натъквахме на вече

подчертаните, добре познати ни места. Следващата евангелизация се състоя скоро след предишната. Ежедневно около 2000 души идваха в градската зала в Брауншвайг. Темата на проповедите основно беше насочена към вземането на решение за обръщение към Христос. Призивът за вяра в Исус Христос звучеше всяка вечер във вид на ясно формулирана покана. По време на проповедта на Лео Янц върху текста от Лука 17:33-36 решението за избор между спасение и гибел съзря у мен така силно, че когато прозвуча обичайното предложение да излезем напред, аз го направих, преодолявайки страха. Жена ми пристъпи заедно с мен. Пастирската беседа и молитва ни помогнаха да намерим пътя към спасението.

В следващите дни евангелизацията в Брауншвайг продължаваше. Вечери наред в препълнената църква "Мартини" проповядваше пастор Хайнрих Кемнер. И до ден днешен аз помня неговата проповед за потока, изтичащ от храма (по Езекиил 47 гл). Неговата страстна проповед така ме развълнува, че аз веднага реших да разбера откъде е този оригинален човек. Искях пак да го слушам. Скоро се оказах в Крелинг, едно идилично селце недалеч от Валсрод. Последвалите младежки срещи в Крелинг решително помогнаха за моето израстване във вярата. Книгите, получени от пастор Кемнер, ми дадоха силен импулс и правилен ориентир.

След всички тези събития, довели до сериозно изучаване на Библията, аз стигнах до изключително важния за мен извод: Библията в своята цялост представлява Божието Слово и носи печата на истината. Това за мен се оказа здравият фундамент, който издържа на всички изпитания.

Онова просто доверие към Божието Слово, което изпитвах, посещавайки библейските занятия в детството, не само се възвърна, но и така укрепна, че аз почувствах готовност да свидетелствам за него и на други. Аз правех това дни наред с личното свидетелство в началото на библейските занятия, които ръководех в нашата църква. Убедих се в това колко е важно и необходимо да принадлежиш към истинска жива църква и лично да участваш в нейната работа, ако искаш да бъдеш в тясно общение с Христос.

Исус Христос, Божият Син, ме спаси от вечна гибел. Той дойде от Бог Отец, стана човек и ни спаси, изпълнявайки един план, който надхвърля нашия разум. В Новия Завет се говори, че Бог е създал чрез Исус цялата Вселена, нашата Земя и всяко живо същество. Всичко, без изключение: "Всичко това чрез Него (Словото) стана и без Него не е станало нищо от това, което е станало" (Йоан 1:3). Всичко е създадено не само чрез Него, но и за Него (Колосяни 1:16).

За мен не съществува по-възвишена идея: Създателят и Човекът на кръста е една и съща Личност. Какво и подбудило Господа и Царя на царете да отиде заради мен на кръста? Моят разум не може да побере това, но аз намирам отговор в Йоан 3:16: "Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, а да има вечен живот."

3. Библията и науката. Една група теми от Библията винаги е привличала моето внимание, а именно свидетелствата на Библията, отнасящи се до въпросите на естествознанието и особено до въпросите за сътворението на света. Аз съм забелязал, че мястото, където разумът граничи с вярата, за много от моите съвременници-интелектуалци се явява пробен камък за вярата. Ако еволюционната теория е вярна, то не може едновременно с това да бъде истина и библейското описание на сътворението на света. Ако Библията е вярна, тогава еволюционното учение се явява едно от главните пагубни заблуждения в световната история. По отношение на еволюционните идеи, изхождайки от позицията на моята специалност, информатиката, ми се удаде възможност да изясня, че този модел е погрешен не само в отделни детайли, а в основата си. Ядрото на живота представлява съдържащата се в клетката информация,

която не е материален феномен, а духовна величина, свързана с волята и разума. по такъв начин новата информация може да възникне само в процеса на активно мислене, а не по пътя на мутация или селекция. Така, както се говори за това и на различни места в Библията, като напр. в Притчи 3:19: "С мъдрост Господ основа земята, с разум утвърди небето."

4. В служба на Исус. Когато през 1976 г. бяхме на почивка заедно с едно познато семейство на остров Лангеог в Северно море, се случваше така, че често на брега на морето аз и приятелят ми беседвахме по темата за сътворението на света. Той ми предложи да изложа своите съображения в неговата църква. така през 1977 г. аз за първи път изнесох доклад. Учудих се, че на тази вечер, за която беше обявено само устно, присъстваха толкова много гости от други места. Очевидно темата беше много актуална. Този доклад стана повод за следващи покани. На следващата година получих толкова много предложения за беседи из страната, че не бях в състояние да удовлетвори всичките. Веднъж в християнско списание прочетох статия, чийто автор смесваше еволюционната идея с библейското свидетелство за сътворението на света. Това ме накара да противопоставя своята собствена статия с библейска ориентация. Тя обаче беше отклонена, тъй като редакцията застъпваше "друга теологична гледна точка". Заедно със статията на един съавтор двете статии бяха издадени през май 1977 г. в Брауншвайг във вид на брошури в 3000 тираж. Скоро след това едно издателство ми предложи да усъвършенстваме тези статии, така че да бъдат издадени във вид на книги джобен формат.

Сътрудничеството в дружество "Слово и знание" откри нови перспективи в моята дейност. От 1981 г. съм в ръководството на това дружество, чиято цел е разпространението на Божието Слово в наше време и способстване развитието на библейски ориентирана наука. Еволюционните учения оказаха огромно отрицателно влияние върху начина на мислене в различни области на естествените и духовните науки. Ето защо, за хората на науката достъпът до Библията е особено затруднен, поради което възниква необходимостта да им се окаже помощ. В много случаи става ясно, че тълкуването на научните факти от гледна точка на библейското свидетелство за сътворението на света удовлетворява изискванията на реалността значително по-добре отколкото опитите за интерпретация в рамките на еволюционното учение. Дейността на дружеството е насочена към подпомагане осъзнаването на истинността на Божието Слово и укрепване на доверието в него. С помощта на книги, семинари и доклади се дават познания на ученици, студенти, научни работници, а също и на църкви. Гледайки назад, аз се учудвам как е било възможно да стана автор, без дори да подозирам за това. Когато се замислям над Божието водителство в моя живот, тогава следните думи на Хайнрих Кемнер придобиват за мен особено значение: "Не ние движим, а нас ни движат." Когато Бог отваря врати, трябва да влезем, защото само това, което е приготвил Той, е под Негово благословение.

Особени духовни събития през годината за мен са участието в мисионерски палатъчни лагери или по-големи евангелизации. Незабравима ще остане за мен 1991 г., тъй като имах възможност в продължение на девет дни да проповядвам благовестието в градската зала в Брауншвайг. На същото място, където през 1972 г. аз самият взех решение, сега можех в евангелски послания да призовавам други хора да следват Исус. Сега изнасям все повече лекции с евангелизаторски характер, но и по тематиката вярамислене, както в страната, така и в чужбина. Започна се с това, че през 1977 г. по време на една проповед на *Паул Майер* за богатия младеж аз усетих призива за участие в работа. През лятото на 1978 г. беше моето първо служение като евангелизатор на един палатъчен лагер в Ниенхаген, близо до Целле. Забележително е, че в същата година аз станах директор и получих званието професор. Дали това е просто съвпадение? Думите

на Исус в Матей 6:33 могат да бъдат пряко преживяни: "Първо търсете Неговото царство и Неговата правда и всичко това ще ви се прибави."

Вернер Гитт

Списък на цитираната литература

Книгите на автора в текста са отбелязани с буквата Г, последвана от номер и съответните страници.

Г1: "Така е писано - за автентичността на Библията", Нойхаузен-Щутгарт, второ допълнено издание, 1992 г.

Г2: "Библейското свидетелство за Сътворението", Нойхаузен-Щутгарт, четвърто издание, 1992 г.

Г3: "Мислене, вярване, живеене - техника, религия, евангелие", Нойхаузен-Щутгарт, второ допълнено издание, 1985 г.

Г4: "Логос или хаос - сведения и доводи срещу еволюционното учение, както и неговата алтернатива", Нойхаузен-Щутгарт, второ допълнено издание, 1985 г.

Г5: "Енергия - оптимално чрез информация", Нойхаузен-Щутгарт, 1986 г.

Г6: "Творил ли е Бог чрез еволюция", Нойхаузен-Щутгарт, трето издание, 1992 г.

Г7: "Само умните отиват в небесното царство - тълкуване на притчата за неверния настойник според Лука 16:1-8", сп. "Библия и църква", 1985 г., бр. 2, стр. 191-200.